



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

14/2014. (V. 13.) AB határozat	a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvénynek a családi pótlékról szóló szabályaival kapcsolatos, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról	708
15/2014. (V. 13.) AB határozat	a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30. § (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányos követelmény megállapításáról	722
3155/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	735
3156/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	738
3157/2014. (V. 23.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	742
3158/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	748
3159/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	750
3160/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	753
3161/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	754
3162/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	757
3163/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	759
3164/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	761
3165/2014. (V. 23.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	764

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 14/2014. (V. 13.) AB HATÁROZATA

a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvénynek a családi pótlékról szóló szabályaival kapcsolatos, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában – *Dr. Bragyova András, Dr. Lévy Miklós* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *Dr. Juhász Imre, Dr. Pokol Béla, Dr. Salamon László és Dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvénynek a családi pótlékról szóló szabályaiban nem alakította ki az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének és XVI. cikk (1) bekezdésének megfelelően annak a lehetőségét, hogy a közös háztartásban, együtt nevelt gyermekek után azonos mértékű családi pótlék járjon akkor is, ha az őket nevelő szülők házasságban, és akkor is, ha élettársi kapcsolatban élnek egymással.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2014. december 31-ig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 7. § (1) bekezdés a) pontja és 12. § (1) bekezdés a) pontja megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az alapvető jogok biztosa (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybírósághoz 2012. június 1-jén érkezett indítványában az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 2. § (3) bekezdése és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásban vizsgálja meg és az Abtv. 41. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében semmisítse meg a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 7. § (1) bekezdés a) pontját, valamint a Cst. 12. § (1) bekezdés a) pontját, mivel azok ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével (egyenlő bánásmód követelménye), a XVI. cikk (1) bekezdésével (a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való joga), valamint a B) cikk (1) bekezdésével (a jogállamiság elve).
- [2] 2. Az indítvány előzményeinek bemutatásaként az indítványozó előadta, hogy 2011. szeptember 12-én kelt, AJB-2293/2011. számú jelentésében megállapította, hogy „a gyermekek gondoskodáshoz és védelemhez való jogával és az egyenlő bánásmód követelményével összefüggő visszásságot okoz, hogy a Cst. rendelkezései következtében – a ténylegesen együtt élő szülők között fennálló jogi kapcsolat miatt – egyes családi formák összességében kevesebb családi pótlékra jogosultak, továbbá más, a gyermekek számára tekintettel megállapított állami támogatástól is elesnek.” Az e jelentést megelőző vizsgálat azért indult, mert több panasz is érkezett az indítványozóhoz élettársi kapcsolatban álló panaszosoktól, akik az általuk közös háztartásban nevelt gyerme-

kek után járó családi pótlék megállapítására vonatkozó szabályozást kifogásolták, amiért a Cst. nem teszi lehetővé a korábbi házastársi vagy élettársi kapcsolatból származó, együtt nevelt gyermekek összeszámítását. Az ilyen helyzetben lévők a kifogásolt számítási mód miatt évente mintegy 50-100 ezer forint támogatástól esnek el, és egyéb támogatásokra (tankönyvtámogatásra, kedvezményes térítési díjra) sem jogosultak; hátrányosabb helyzetbe kerülnek továbbá amiatt, hogy élettársi kapcsolatukat hivatalosan bejelentik, mert így mindketten elvesznek a gyermeküket egyedül nevelő szülőnek járó magasabb összegű családi pótléktól is, ugyanis a családban nevelkedő gyermeknek járó összegű családi pótlékot kapják.

- [3] Az indítványozó felkérte a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező minisztert, hogy kezdeményezze a Cst. olyan módosítását, amely biztosíthatja a különböző családi formák egyenlőként kezelését azzal, hogy megteremtse az egymás gyermekeit élettársi kapcsolatban, közös háztartásban nevelő szülők esetében az egybeszámítás lehetőségét. A miniszter a javasolt törvénymódosítással nem értett egyet, ezért az indítványozó szerint a hatályos szabályozás miatt a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való jogával, és az egyenlő bánásmód követelményével összefüggő visszasság továbbra is fennáll.
- [4] 3. Indítványa indokolásában az indítványozó rámutatott arra, hogy mivel az Alaptörvény releváns, alapjogokkal kapcsolatos szövege nagyrészt megegyezik a korábbi Alkotmány szövegezésével, ezért főszabály szerint továbbra is irányadónak tekinti az eddigi alkotmánybíróági esetjogot – ahogyan ezt egyébként maga az Alkotmánybíróóság is megfogalmazta a 22/2012. (V. 11.) AB határozatban {Indokolás [40]–[41]}.
- [5] 3.1. Az indítványozó szerint a családok, a családban nevelkedés segítése és támogatása nem pusztán szociálpolitikai kérdés, az egyes támogatási formák működtetésével az állam, ha közvetve is, a gyermekeket támogatja. A családtámogatási rendszer kialakítása során ezért elsődlegesen a „gyermekek mindenképp felett álló érdekét, mint az egész jogrendszert átható elvet” kell a jogalkotónak szem előtt tartania.
- [6] 3.2. Az indítvány ismertette a Cst.-nek a felvetett alkotmányossági problémához kapcsolódó rendelkezéseit. A Cst. 4. § a) pontja adja meg az „egyedülálló” személy definícióját. Eszerint: „E törvény alkalmazásában egyedülálló: az a személy, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált, házastársától külön él és nincs élettársa”.
- [7] A Cst. 6. § (1) bekezdése a családi pótlékot a következőképpen határozza meg: „A gyermek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez az állam havi rendszerességgel járó nevelési ellátást vagy iskoláztatási támogatást (a továbbiakban együtt: családi pótlékot) nyújt.”
- [8] A Cst. támadott 7. § (1) bekezdés a) pontja, a nevelési ellátásra jogosult személyek körét megállapító egyik szabályként kimondja: „Nevelési ellátásra jogosult a vér szerinti, az örökbe fogadó szülő, a szülővel együtt élő házastárs, az a személy, aki a saját háztartásában nevelt gyermeket örökbe kívánja fogadni, és az erre irányuló eljárás már folyamatban van (a továbbiakban együtt: szülő), a nevelőszülő, a gyám, továbbá az a személy, akihez a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 72. §-ának (1) bekezdése alapján a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, a saját háztartásában nevelt, még nem tanköteles gyermekre tekintettel, a gyermek tankötelessé válása évének október 31-éig.” [Erre a szabályra a Cst. 8. § (1) bekezdés a) pontja is visszautal, amikor az iskoláztatási támogatásra jogosult személyek körét határozza meg.]
- [9] A családi pótlék havi összegének mértékét a Cst. 11. § (1) bekezdése határozza meg. Ennek a)–f) pontjai szerint: „A családi pótlék havi összege
 a) egygyermekes család esetén 12 200 forint,
 b) egy gyermeket nevelő egyedülálló esetén 13 700 forint,
 c) kétgyermekes család esetén gyermekenként 13 300 forint,
 d) két gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként 14 800 forint,
 e) három- vagy többgyermekes család esetén gyermekenként 16 000 forint,
 f) három vagy több gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként 17 000 forint”.
- [10] A Cst. szintén támadott 12. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt, a családi pótlék összegének megállapítására vonatkozó összeszámítási szabály kimondja: „A családi pótlék összegének megállapítása szempontjából azt a vér szerinti, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeket kell figyelembe venni, aki az igénylő háztartásában él, és
 aa) akire tekintettel a szülő, a nevelőszülő, a gyám családi pótlékra jogosult,

ab) aki közoktatási intézmény tanulója vagy felsőoktatási intézményben első felsőfokú szakképzésben, első alapképzésben, első mesterképzésben vagy első egységes, osztatlan képzésben részt vevő hallgató és rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik,

ac) aki a családi pótlékra – a 8. § (3) bekezdés e) pontja szerinti eset kivételével – saját jogán jogosult”. [A Cst. 12. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjából a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXI. törvénynek és egyes kapcsolódó törvényeknek a nevelőszülői jogviszony és a speciális ellátás átalakításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCV. törvény 68. § b) pontja 2014. január 1-jei hatállyal törölte »a hivatásos nevelőszülő,« szövegrészt, a családi pótlék szabályozási koncepcióján azonban érdemben nem változtatott.]

- [11] 3.3. Az indítványozó rámutatott, hogy a család fogalmát sem a Cst., sem más jogszabály nem határozza meg. [Az indítvány benyújtását követően az Alkotmánybíróság a 43/2012. (XII. 20.) AB határozattal (ABH 2012, 296.) alaptörvény-ellenesnek mondta ki és megsemmisítette a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvénynek az „1. A családi jogállás keletkezése” alcímébe tartozó 7. §-át, amely 2012. december 20-áig úgy szólt, hogy: „A család a természetes személyek érzelmi és gazdasági közösségét megvalósító olyan kapcsolatrendszer, amelynek alapja egy férfi és egy nő házassága vagy egyenesági rokoni kapcsolat, vagy a családbafogadó gyámság.” Ezt követően az alkotmányozó hatalom a Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) 1. cikkével, 2013. április 1-jei hatállyal az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdését az alábbiak szerint módosította: „Magyarország védi a házasság intézményét, mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.” Az indítvány benyújtásához képest jelenleg tehát az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése tartalmaz utalást a családi kapcsolat alapjára.] Az indítványozó szerint a Cst. ugyanakkor – meghatározás nélkül – használja a család fogalmát a családi pótlék egyes kategóriáinak és összegeinek felsorolásakor, az egyedülállók, azaz a gyermeket vagy gyermekeket egyedül nevelők ellentétéként. Álláspontja szerint ebből nem következik, hogy az élettársi kapcsolatban gyermeket nevelő párokat ne kellene családnak tekinteni. Az állam e támogatások kapcsán elvárja, hogy az igénylő élettársi kapcsolat létesítését bejelentse, ez azonban a gyakorlatban azzal a következménnyel jár, hogy a bejelentést követően az igénylő már nem lesz jogosult az egyedülállókra megillető, magasabb összegű családi pótlékra. A Cst. 4. § a) pontja ilyen helyzetekben a gyermeket *quasi* családban nevelkedőnek tekintti – mert szülője már nem minősül egyedülállónak –; de az élettársi kapcsolatot létesített, és ezt bejelentő szülők együtt nevelt, de nem közös gyermekei esetében a Cst. nem engedi a gyermekszámot összeadni, e tekintetben tehát már nem ismeri el a családi jelleget.
- [12] A hatóság a családtámogatási ellátások jogosultságáról az ügyfelek adatszolgáltatása alapján dönt, és mind a kérelem formanyomtatványában, mind a határozatban felhívja a figyelmet arra, hogy a jogosultságot érintő változást be kell jelenteni, ennek elmulasztása miatt a jogosulatlanul felvett ellátást pedig kamattal növelve kell visszafizetni. Az élettársi kapcsolat bejelentését követően a jogkövető szülők abba a helyzetbe kerülnek, hogy az ellentmondásos szabályozási környezet miatt a támogatás szempontjából nem tekintik őket egyedülállónak, hanem úgy tekintenek rájuk, mint akik házasságban élnek és csak saját gyermekeiket nevelnék, ugyanakkor nem veszik figyelembe, hogy további más tagjai is vannak annak a családnak, amelynek a tagjai lettek. A törvényi szabályozás, családtámogatási szempontból, nem engedi egy családnak tekinteni az élettársakat és gyermekeiket, hanem az egyik szülőt és leszármazóit tekintti egy, illetve a másik szülőt és leszármazóit egy másik családnak. Az élettársi kapcsolatban közösen több gyermeket nevelők emiatt bizonytalan helyzetbe kerülnek, sem egyedülállónak, sem közös családnak nem tekinthetők – ez pedig az indítványozó érvei szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét.
- [13] 3.4. Az indítványozó a támadott törvényhelyeknek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközésére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján azzal érvelt, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként, egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. Hivatkozott a megkülönböztetés alkotmányossága kapcsán az Alkotmánybíróság által alkalmazott két tesztre: alapvető jogok tekintetében felmerülő egyenlőtlen bánásmód esetén annak alkotmányossága az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségességi-arányossági teszt alapján ítélt meg; míg abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem alkotmányos alapjogok kapcsán áll fenn, a szabályozás akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogalkotó önkényesen,

ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos helyzetű, azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között. Ez az „ésszerűségi teszt” egy összehasonlíthatósági és egy indokolhatósági próbából áll, melyek közül az első kapcsán azt kell vizsgálni, hogy a megkülönböztetés azonos helyzetben lévő jogalanyok között merül-e fel, a második kapcsán pedig azt, hogy az azonos csoportba tartozók között fennálló megkülönböztetésnek van-e tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka.

- [14] Az indítvány rámutatott, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése alapján minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ezek biztosítására elsősorban a gyermek családja, másodsorban, ezt kiegészítve, illetve meghatározott esetekben pótolva, az állam, és – kivételesen – a társadalom köteles. A gyermek családban történő nevelkedéséhez való joga olyan jogosultság, amely egyaránt fakad a nemzetközi dokumentumokból, elsősorban az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény rendelkezéseiből, valamint ezt diktálja a gyermekvédelem alaptézise, „a gyermek mindenek felett álló érdekének érvényre juttatása”. Az államnak megfelelő jogalkotási és jogalkalmazási eszközökkel segítenie kell a családokat feladatuk ellátásában.
- [15] Az indítványozó szerint a Cst. azzal, hogy nem engedi az összeszámítást az élettársak és egymás gyermekei tekintetében, közvetett módon a házasság megkötése felé kívánja terelni a szülőket. Márpedig a családtámogatási ellátás folyósításának célja elsődlegesen a családban nevelkedő gyermek helyzetének a javítása. A Cst. egyértelműen különbséget tesz a gyermekek között aszerint, hogy az őket nevelő szülők egymással házasságban vagy élettársi kapcsolatban élnek-e. Márpedig ebből a szempontból a házasság és az élettársi kapcsolat között a joghatásokban egyébként meglévő különbségek nem igazolják azt, hogy az egyik családi forma a másikhoz képest hátrányosabb helyzetbe kerüljön, és az sem igazolható, hogy az élettársi kapcsolatban élők – jogi kötelezettség hiányában – ne tartanák el egymás gyermekeit.
- [16] A családi pótlékkal az állam, ha közvetve is, a gyermekeket támogatja. A gyermekek mindenek felett álló érdekét nem az szolgálja, ha az őket nevelő szülők, a közöttük lévő életközösségi kapcsolat alapján, összecszerűen kevesebb támogatáshoz jutnak. A törvényalkotót széleskörű mérlegelési jog illeti meg a támogatási rendszer kialakítása és átalakítása során, köti ugyanakkor alkotmányos mérceként a gyermekek jogainak védelmével kapcsolatos kötelezettség és az egyenlő bánásmód követelménye. A jogalkotónak lehetősége van a házasság, mint párkapcsolati forma preferálására, de csak addig, amíg más alapvető jogot vagy alkotmányos kötelezettséget nem sért meg. Az indítványozó szerint a házasság intézményének védelmével kapcsolatos állami kötelezettség addig tart, amíg az nem okozza az egyenlő bánásmód követelményének, illetve a gyermekek gondoskodáshoz és védelemhez való alkotmányos jogának az aránytalan korlátozását. A gyermekneveléshez való állami hozzájárulás feltételeinek kialakításakor minden olyan szempont elfogadható, amely a gyermek jogainak előmozdításához kapcsolódik, és alkotmányosan lehet különbséget tenni a támogatás mértékének meghatározásakor a családok között számos körülmény, pl. a rászorultság, a gyermek kora, egészségi állapota alapján. A családi pótlék szabályozása szempontjából – figyelemmel arra, hogy annak célja a gyermekek nevelkedéséhez való állami hozzájárulás – valamennyi gyermek azonos jogi helyzetben van. A támogatás összegének megállapítása során aszerint különbséget tenni közöttük, hogy a szüleik milyen társkapcsolati formában élnek, önkényes, mert tárgyilagos mérlegelés alapján nincs ésszerű indoka.
- [17] Az indítványozó statisztikai felmérésekre és társadalmi folyamatokra hivatkozva azt is előadta, hogy a házasságok számának folyamatos csökkenésével és a válások számának emelkedésével a valós életviszonyokban egyre nő az élettársi kapcsolatokon alapuló családok száma. Erre tekintettel egyre gyakrabban fordulhat elő az az említett helyzet, hogy két élettársi kapcsolatban álló személy közös háztartásban neveli a korábbi – házassági vagy élettársi – kapcsolatból származó gyermekeit. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az egyenlő bánásmód követelményéből, az önrendelkezési jogból, valamint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magán- és családi élet tisztelőtben tartásához való jogból kiindulva mindenki jogosult szabadon megválasztani azt a párkapcsolati formát, amelyben élni kíván.
- [18] Összefoglalva az indítvány szerint a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a 12. § (1) bekezdés a) pontja a gyakorlatban azt eredményezi, hogy a valóságos családként funkcionáló életközösségek a családi pótlék mértékének megállapítása szempontjából nem számítanak családnak, mivel nincs lehetőség a nem közös, de közösen nevelt gyermekek számának összeszámítására, ennek következtében pedig az élettársi kapcsolatban nevelkedő gyermekek összecszerűen kevesebb támogatásra válnak jogosulttá. E törvényhelyek ezért ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében, a XVI. cikk (1) bekezdésében, valamint – a fent részletezett bizonytalan jogi helyzet összefüggésében – a B) cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.

- [19] 4. Az indítványozó a Cst. megjelölt rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kérelmének kifejtését követően az alábbi megjegyzéseket tette. Véleménye szerint a Cst. családi pótlék megállapítására vonatkozó, sokszor módosított, nehezen áttekinthető rendszere aggályos az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései szempontjából, és ezek kezelésére nem feltétlenül elégséges megoldás a Cst. támadott rendelkezéseinek megsemmisítése. Szükséges lehet ezen kívül annak áttekintése, hogy az egybeszámitás kapcsán fennáll-e jogalkotói mulasztás az egyenlő bánásmód követelménye, és a gyermek gondoskodáshoz és védelemhez való joga szempontjából.
- [20] Az Abtv. alapján az alapvető jogok biztosának nincs lehetősége arra, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál. E lehetőség hiánya ugyanakkor nem zárja ki azt, hogy az indítványban az Alkotmánybíróság figyelmét felhívják egy adott jogi szabályozás kapcsán a jogalkotói feladat esetleges elmulasztására, ha a szabályozási hiányosság alapvető jogok, követelmények érvényesülését gátolja. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint: „Ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére.” A (2) bekezdés szerint: „(2) A jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha
- a) nemzetközi szerződésből származó jogalkotói feladat elmulasztása valósul meg,
 - b) kifejezett jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladat ellenére nem került sor a jogszabály megalkotására, vagy
 - c) a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.”
- [21] A jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállására történő figyelemfelhívás nem önálló kérelem, az Alkotmánybíróság joga és lehetősége eldönteni azt, hogy kívánja-e alkalmazni ezt a jogkövetkezményt.

II.

- [22] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”

2. Az Cst. indítvány által támadott rendelkezései:

„7. § (1) Nevelési ellátásra jogosult

a) a vér szerinti, az örökbe fogadó szülő, a szülővel együtt élő házastárs, az a személy, aki a saját háztartásában nevelt gyermeket örökbe kívánja fogadni, és az erre irányuló eljárás már folyamatban van (a továbbiakban együtt: szülő), a nevelőszülő, a gyám, továbbá az a személy, akihez a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 72. §-ának (1) bekezdése alapján a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, a saját háztartásában nevelt,

[...]

még nem tanköteles gyermekre tekintettel, a gyermek tankötelessé válása évének október 31-éig.”

„12. § (1) A családi pótlék összegének megállapítása szempontjából azt a vér szerinti, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeket kell figyelembe venni,

a) aki az igénylő háztartásában él, és

aa) akire tekintettel a szülő, a nevelőszülő, a gyám családi pótlékra jogosult,

- ab) aki közoktatási intézmény tanulója vagy felsőoktatási intézményben első felsőfokú szakképzésben, első alapképzésben, első mesterképzésben vagy első egységes, osztatlan képzésben részt vevő hallgató és rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik,
- ac) aki a családi pótlékra – a 8. § (3) bekezdés e) pontja szerinti eset kivételével – saját jogán jogosult; [...]”

III.

- [23] Az indítvány részben megalapozott.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálatára irányul, amelyet az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének e) pontja valamint az Abtv. 24. § (2) bekezdése alapján a jogosult nyújtott be, és tartalmát tekintve megfelel az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben foglaltaknak.
- [25] 2. Az indítványozó a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja és 12. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte indítványában, mert azokat ellentétesnek tartja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével (egyenlő bánásmód követelménye), a XVI. cikk (1) bekezdésével (a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való joga), valamint a B) cikk (1) bekezdésével (a jogállamiság elve). Kifogásolta, hogy a Cst. családi pótlék megállapítására vonatkozó szabályai nem teszik lehetővé az élettársi kapcsolatban élők közös háztartásban együtt nevelt, de korábbi házastársai vagy élettársi kapcsolatból származó gyermekeinek összeszámítását a támogatás mértékének megállapításakor, így ők nem lesznek jogosultak sem az egyedülállókra megillető, magasabb összegű családi pótlékra, és nem részesülnek abból az előnyből sem, ami a házasságban élő, ugyancsak több gyermeket közös háztartásban nevelő párokat a gyermekek számának összeszámítása alapján megilleti. Az ilyen helyzetben lévőket a Cst. sem egyedülállóknak, sem közös családban élőknek nem tekinti, amivel – az indítványozó szerint – megsérti a jogbiztonság követelményét. Ezen kívül az indítvány a támadott szabályozást a gyermekek jogait érintő hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközőnek is tartja, mert a Cst. kifogásolt rendelkezései a támogatás mértékének megállapításakor önkényesen különbséget tesznek a gyermekek között aszerint, hogy az őket nevelő szülők egymással házasságban vagy élettársi kapcsolatban élnek-e.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a Cst. támadott rendelkezései sértik-e az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalmát, illetve ezen keresztül a gyermek – Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt – védelemhez és gondoskodáshoz való jogát.
- [27] 3.1. A családi pótlék intézménye – mint arra az Alkotmánybíróság több korábbi határozata is rámutatott már [l. különösen: 559/B/2000. AB határozat, ABH 2004, 1458, 1467.; 1007/B/2006. AB határozat, ABH 2009, 2019, 2023–2024.] – a családtámogatási ellátási formák egyikeként az állam által nyújtott, hagyományosan a gyermekneveléshez, iskoláztatáshoz kapcsolódó pénzübeli támogatások rendszeréhez kapcsolódik, s ennek keretében a jelenleg hatályos szabályozás szerint az intézmény részletes szabályait, így a jogosultak körét, az ellátás jogosultsági feltételeit, annak mértékét a Cst. II. Fejezete tartalmazza.
- [28] A Cst. preambuluma szerint az Országgyűlés a törvényt „a családok és gyermekek jólétéért érzett felelősségtől vezérelve az Alaptörvényben, továbbá a nemzetközi egyezményekben rögzített szociális jogok érvényre juttatása érdekében” alkotta meg. A törvény célját a Cst. 1. §-a rögzíti, eszerint: „E törvény célja, hogy a családok szociális biztonságának elősegítése, a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentése érdekében meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.” A családi pótlék célja a Cst. 6. § (1) bekezdése alapján: „A gyermek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez az állam havi rendszerességgel járó nevelési ellátást vagy iskoláztatási támogatást (a továbbiakban együtt: családi pótlékot) nyújt.” A gyermek vállalásával a család mindig többletterhet vállal, amit az állam a maga eszközeivel csökkenteni igyekszik. Ez fejeződik ki az Alaptörvény L) cikk (2) bekezdésében rögzített államcélban is, amely szerint Magyarország támogatja a gyermekvállalást.

- [29] A családi pótlék szociális juttatás, amely az Alaptörvény XIX. cikk (1)–(2) bekezdésein alapuló állami kötelezett-ségvállalásból származik. Az Alaptörvény ezen rendelkezései szerint:
 „(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
 (2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.”
 Az Alaptörvény e cikkeit vizsgálva a 3230/2013. (XII. 21.) AB végzésben az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat tette: „A szociális intézményrendszer és az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdés második mondatában foglalt támogatások kialakítása és szabályozása a jogalkotó feladata, melynek során – az Alaptörvény keretei között – széles körű mérlegelés illeti meg. Az egyes támogatási formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések részletszabályait (ide értve a támogatásra való jogosultság feltételeit és annak mértékét is) – az Alaptörvény keretei között – a jogalkotó szabadon alakíthatja. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le az állam számára egy konkrét támogatási forma konkrét részletszabályának a megalkotására vonatkozó kötelezettség.” {3230/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [3]}
- [30] A szociális ellátórendszer egyes ellátásait – változó gazdasági környezetben, az állam mindenkori gazdasági teljesítőképességére, különösen „a pénzügyi és gazdasági válság által elmélyített államháztartási szükséghelyzetre” {23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [47]} tekintettel – a törvényhozó átalakíthatja vagy akár meg is szüntetheti, az ilyen intézkedések önmagukban nem alaptörvény-ellenesek. Alkotmányossági kérdést csak a jogalkotói beavatkozás mélysége, illetve az vethet fel, hogy a változtatás nem ütközik-e más, az Alaptörvény által védett jogokba vagy elvekbe, így különösen a jogbiztonság elvébe, a hátrányos megkülönböztetés tilalmába, vagy meghatározott feltételek fennállása esetén a tulajdonhoz való jogba.
- [31] 3.2. Az Alaptörvény XV. cikke kapcsán a 42/2012. (XII. 20.) AB határozat már rámutatott, hogy az „egyaránt tartalmazza az általános egyenlőségi szabályt [(1) bekezdés], és az alapjogok egyenlőségét, illetve a diszkrimináció tilalmát [(2) bekezdés].” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [22].} E határozat azt is kimondta, hogy: „A XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszthető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetésnek nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben is biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja.” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [42]}
- [32] A megkülönböztetések alkotmányosságának megítélésére alkalmazott teszteket az Alkotmánybíróság már számos korábbi döntésében rögzítette. Összefoglalva: az Alkotmánybíróság más mércét alkalmaz az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségesség/arányosság tesztjét –, s más mércét arra az esetre, ha a diszkrimináció-tilalmat az alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében vizsgálja. Itt akkor állapít meg az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes {l. különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [89]; 3087/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [56]}. Az Alkotmánybíróság azt is több határozatában megerősítette, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [53]; 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [96]–[97]}. Kifejtette továbbá azt is, hogy nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Más megfogalmazásban ez azt jelenti, hogy akkor alaptörvény-ellenes a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz

különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne [l. különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]].

- [33] 3.3. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való joga kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat, hogy kifejezetten a jelen ügy összefüggésében az Alaptörvény ezen rendelkezését az L cikk (1) és (2) bekezdései, illetve a XV. cikk (5) bekezdése kontextusában lehetséges értelmezni. Az L cikk (1) bekezdése a családot, mint a nemzet fennmaradásának alapját részesíti alkotmányos védelemben, és a családi kapcsolat alapjaként külön nevesíti a szülő-gyermek viszonyt. A (2) bekezdés pedig a gyermekvállalás támogatását államcélként fogalmazza meg, amelyet a jelenlegi demográfiai állapot külön is indokol. A XV. cikk (5) bekezdése szintén államcélként, és a tényleges esélyegyenlőség elérése érdekében megteendő pozitív diszkriminációként mondja ki, hogy: „Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.” E rendelkezések együttes értelmezéséből kitűnik, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog, a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való joga speciális szerkezetű és többpólusú: jogosultja a gyermek, míg kötelezettje elsődlegesen a család (a szülők), másodlagosan pedig – kiegészítő, illetve bizonyos esetekben pótló jelleggel – az állam. Az L cikk (2) bekezdése és a XV. cikk (5) bekezdése alapján az államnak – ebben a szerepkörében – a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való jogát aktív, tevőleges, támogató (nem pusztán passzív) magatartással kell érvényre juttatnia. Míg a család (a szülők) XVI. cikk (1) bekezdéséből fakadó kötelezettsége elsősorban a magánszférában, a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges tartás, gondozás, nevelés, oktatás és az ezeket elősegítő családi légkör kialakításának kötelezettségeként értelmezhető; addig az állami kötelezettség a családokon keresztül a gyermekek támogatását, a fejlődésükre károsan ható kockázatvállalásoktól való megóvását, és az önálló, felelős és tájékozott döntéshozatalra történő felkészítés lehetővé tételét jelenti, akár a gyermekek jogainak az Alaptörvénnyel összhangban álló korlátozásának eszközével is.
- [34] 3.4. A családi pótlék – a Cst. preambuluma, 1. §-a és 6. § (1) bekezdése alapján – az állam által nyújtott szociális juttatásként olyan családtámogatási ellátást jelent, melynek célja a gyermekek nevelési és iskoláztatási költségeihez való, elsődlegesen pénzbeli hozzájárulás. A családi pótlékra való jogosultság – figyelemmel annak célhoz kötöttségére és arra, hogy a gyermekekre tekintettel jár – az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog, a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való jogának védelmi körébe tartozik, ezen belül azonban megőrzi szociális juttatás-jellegét, mivel törvényen (a Cst.-n), és nem közvetlenül az Alaptörvényen alapul.
- [35] A családi pótlék intézményének működtetésével tehát az állam az Alaptörvény XIX. cikk (1)–(2) bekezdésein, valamint az L cikk (2) bekezdésén és a XV. cikk (5) bekezdésén alapuló kötelezettségvállalásainak tesz eleget. Ebből következően a családi pótlékra, mint a családtámogatási ellátórendszer egyik elemére is érvényes az a megállapítás, hogy részletszabályait az Alaptörvény keretei között a jogalkotó szabadon alakíthatja, mivel egy konkrét támogatási forma változatlan működtetésének kötelezettsége, illetve az erre való alanyi jogosultság az Alaptörvényből nem vezethető le. A jogalkotói beavatkozás, illetve a választott jogi megoldás alkotmányosságának megítélése szempontjából csak a változtatás mértékének, és az Alaptörvényben védett egyéb jogoknak és elveknek – mint korlátoknak – van jelentőségük.
- [36] Ilyen korlátnak minősül különösen az indítványban is vizsgálni kért, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalma. Ennek sérelme a jelen ügyben – figyelemmel arra, hogy a fent kifejtettek alapján a családi pótlékra való jogosultság nem alapvető jog, hanem az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének védelmi körébe tartozó, de törvényi szinten garantált, szociális juttatásra való „egyéb jog” – az alapján vizsgálható, hogy a szabályozás szempontjából azonos (homogén, egymással összehasonlítható) csoportba tartozó jogalanyok között fennáll-e megkülönböztetés, és amennyiben igen, az nem önkényes-e, vagyis van-e tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka.
- [37] 3.4.1. A családi pótlék a Cst. 6. § (1) bekezdése, valamint a 7. és 8. §-ai alapján a gyermekekre tekintettel, az ő nevelésük és iskoláztatásuk költségeihez való hozzájárulásként jár. Jelen esetben tehát a szabályozás szempontjából azonos csoportba azok az egy háztartásban nevelt gyermekek tartoznak, akiknek a Cst. 7. és 8. §-ai nevelési ellátást, illetve iskoláztatási támogatást biztosítanak.
- [38] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy e csoporton belül a jogalkotónak a támogatás mértékének megállapítása során jogában áll olyan szempontok szerint differenciálni, amelyek a valós esélyegyenlőséget, és ezen keresztül a gyermekek jogainak teljesebb érvényre juttatását szolgálják. Ilyen szempontból nem kifogásolhatók például a

gyermek számától, egészségi állapotától, rászorultsági helyzetétől függően különböző mértékkel megállapított támogatások.

- [39] 3.4.2. Az indítványban felvetett megkülönböztetést vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi. A Cst. alkalmazásában az „egyedülálló” fogalmát a 4. § a) pontjában szereplő értelmező rendelkezés adja meg. Eszerint: „*egyedülálló*: az a személy, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált, házastársától külön él és nincs élettársa”. A nevelési ellátásra jogosultak körét a Cst. 7. §-a tartalmazza. Ennek (1) bekezdés a) pontja szerint: „Nevelési ellátásra jogosult a vér szerinti, az örökbe fogadó szülő, a szülővel együtt élő házastárs, az a személy, aki a saját háztartásában nevelt gyermeket örökbe kívánja fogadni, és az erre irányuló eljárás már folyamatban van (a továbbiakban együtt: szülő), a nevelőszülő, a gyám, továbbá az a személy, akihez a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 72. §-ának (1) bekezdése alapján a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, a saját háztartásában nevelt, még nem tanköteles gyermekekre tekintettel, a gyermek tankötelessé válása évének október 31-éig.” A korábban ismertetettek szerint a Cst. 8. § (1) bekezdés a) pontja az iskoláztatási támogatásra jogosultak körét is hasonlóan szabályozza azáltal, hogy visszautal a Cst. 7. § (1) bekezdés a)–c) pontjaira. A szabályozásból kitűnik, hogy a szülővel együtt élő házastárs jogosult családi pótlékra a háztartásában nevelt gyermek után, a szülővel együtt élő élettárs azonban nem szerepel a felsorolásban, így ő nem tarthat igényt a támogatásra. A családi pótlék havi összegét a Cst. 11. § (1) bekezdése szabályozza, a fent bemutatottak szerint olyan módon, hogy magasabb mértékű támogatást juttat a több gyermeket nevelőknek, a gyermeküket (vagy gyermekeiket) egyedülállóan nevelőknek, a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelőknek, továbbá eltérő mértékű támogatást állapít meg a gyermek otthonban, javítóintézetben, büntetés-végrehajtási intézetben vagy szociális intézményben élő, nevelőszülőnél elhelyezett, ideiglenes hatállyal elhelyezett, és a szülői házat a gyámhatóság engedélyező határozatával elhagyó gyermek után.
- [40] A Cst. 4. § a) pontját és a 11. § (1) bekezdését értelmezve megállapítható, hogy az a szülő, aki élettársi kapcsolatot létesít, a Cst. alkalmazásában már nem minősül egyedülállónak; és nem a gyermeket egyedülállóként nevelőnek járó (magasabb), hanem a gyermeket családban nevelőknek járó (alacsonyabb) összegű családi pótlékra lesz jogosult. A Cst. 7. és 8. §-ai, valamint a 11. § (1) bekezdése és a 12. § (1) bekezdés a) pontja együttes értelmezéséből az is kitűnik, hogy az élettársi kapcsolatban élőknek, ha közös háztartásukba mindketten hoznak nem egymástól, hanem korábbi, külön kapcsolatukból származó gyermeket, nincs lehetőségük a családi pótlék összege szempontjából e gyermekek egybeszámítására, mert a szülővel együtt élő élettárs – a házastárssal szemben – nem jogosult a saját háztartásában nevelt, nem vér szerinti gyermekekre tekintettel családi pótlékra.
- [41] Mindezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy a családi pótlék összegének szempontjából fennáll a megkülönböztetés az azonos szabályozási csoportba tartozó gyermekek között; mert ha a szülők közös háztartásukban együtt nevelnek több, nem egymástól, hanem korábbi, külön kapcsolatukból származó gyermeket, akikre tekintettel családi pótlékra jogosultak, akkor magasabb összegű támogatás jár azoknak a gyermekeknek, akiknek a szülei egymással házasságot kötöttek (mivel ebben az esetben lehetőség van a családi pótlék mértékének megállapítása szempontjából a gyermekek egybeszámítására), mint azoknak a gyermekeknek, akiknek a szülei, bár jogszabályi lehetőségük volna rá, nem léptek házasságra, hanem élettársi kapcsolatban élnek (mert esetükben hasonló egybeszámításra nincs lehetőség).
- [42] 3.4.3. Következésképp az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a megkülönböztetés összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, vagyis az nem önkényes-e, van-e tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka.
- [43] A házasság – mint az Alaptörvény által is védett együttélési forma – és az élettársi kapcsolatok joghatásai számos tekintetben eltérnek egymástól. Amint arra már a 154/2008. (XII. 17.) AB határozat is rámutatott: „A törvényhozónak [...] lehetősége van egyfelől arra, hogy a rövidebb vagy hosszabb időtartamú, lazább vagy szorosabb *de facto* élettársi viszonyban élők, a bejegyzett élettársak, másfelől a házastársak jogait és kötelességeit differenciáltan, eltérő módon és mértékben határozza meg.” [154/2008. (XII. 17.) AB határozat, ABH 2008, 1203, 1214.] A közös háztartásban lévő gyermekek együttes nevelése tekintetében azonban nem áll fenn olyan különbség a házasság és az élettársi kapcsolatok között, amely magyarázná a gyermekek után járó támogatás mértékében az alapján fennálló különbséget, hogy a szülők melyik társkapcsolati formát választják. A konkrét ügyben nem tekinthető ilyennek a rokonsági kötelezettség megléte vagy hiánya sem, hiszen a jogalkotó is ettől eltérően alakította ki a családi pótlékra való jogosultság szabályait, amikor előírja az élettársi kapcsolat létesítése bejelentésének kötelezettségét, és ennek megtörténtét követően a támogatás mértékének megállapítását.

pításakor már nem tekinti egyedülállónak (hanem gyermeket családban nevelőnek) az élettársi kapcsolatban élő szülőt. A szülő által választott együttélési formának a vizsgált szempontból való közömbösségét mutatja továbbá, hogy a Cst. 11. § (1) bekezdése magasabb összegű családi pótlékot biztosít a gyermeket egyedül nevelő szülőnek, mint a gyermeket családban nevelőknek. Ez a szabályozási koncepció egyúttal azt a fent írt megállapítást is megerősíti, hogy – mivel a családi pótlék a gyermekekre tekintettel, az ő nevelésük és iskoláztatásuk költségeihez való hozzájárulásként jár – a szabályozás szempontjából a gyermekek tartoznak azonos csoportba, nem pedig a szülők által választott társkapcsolati formák.

- [44] Az államnak az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdéséből fakadó házasságvédelmi kötelezettségét az Alaptörvényben rögzített egyéb alapvető jogokkal és értékekkel összhangban kell ellátnia. Nem valósítható meg az állam házasságvédelmi kötelezettsége a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga ellenében, nem érvényesíthető a gyermekek alaptörvényben biztosított jogainak a kárára, mert ez ellentétben állna a gyermekek mindenek felett álló érdekének elvével. A családi pótlék, mint a gyermekek nevelését és iskoláztatását támogató ellátás, nem szolgálhat eszközeül annak, és alkalmatlan is arra, hogy ezzel az állam a feleket a házasságkötés felé orientálja, mert ez a támogatás a gyermekek jogainak minél teljesebb érvényre juttatását szolgálja (a gyermekekre tekintettel, nekik jár), arra a szülők nem saját jogon, és nem is az általuk választott együttélési forma miatt jogosultak. A szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó jogalanyok – a közös háztartásban nevelt gyermekek, akik egymásnak nem vér szerinti testvérei, és szüleiknek van absztrakt jogi lehetőségük a házasságkötésre – között, a nekik járó támogatás mértékében, nem lehet pusztán az alapján a körülmény alapján alaptörvénytől eltérően különbséget tenni, hogy a szüleik jogviszonya, az általuk választott együttélési forma nem egyezik meg; és erre való hivatkozással hátrányosabb helyzetbe hozni azokat, akiknek a szülei az élettársi kapcsolatban élést választották, azokkal szemben, akiknek a szülei a házasságkötést választották. Ez a szempont, vagyis a szülők által választott társkapcsolati forma, a házasság megkötése vagy meg nem kötése, egyébként is a vizsgált támogatás tekintetében irreleváns, az érintett gyermekeken teljesen kívül álló, és általuk jellemzően nem befolyásolható körülménynek tekinthető. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy már a 43/2012. (XII. 20.) AB határozatban is alkotmányos követelményként mondta ki: „[...] az Alaptörvényből fakadó követelmény az is, hogy a házasságot és a családot érintő intézményvédelmi kötelezettség nem eredményezheti a gyermekek bármely, közvetlen vagy közvetett jellegű hátrányos megkülönböztetését azon az alapon, hogy szüleik házasságban, vagy más típusú életközösségben nevelik őket.” {43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [45] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Cst. támadott szabályai nem vették kellő módon figyelembe a gyermekek érdekeit, amikor a családi pótlék mértékét az azonos szabályozási csoportba tartozó gyermekek tekintetében eltérően állapították meg aszerint, hogy szüleik házasságban, vagy élettársi kapcsolatban élnek-e, és ezzel alaptörvény-ellenes megkülönböztetést valósítottak meg; ezért az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe, és a XVI. cikk (1) bekezdésébe ütköznek.
- [46] 4. Mivel az Alkotmánybíróság a Cst. indítvány által támadott 7. § (1) bekezdés a) pontja, valamint 12. § (1) bekezdés a) pontja által előidézett állapot alaptörvény-ellenességét megállapította az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, és a XVI. cikk (1) bekezdése alapján, ezért az alaptörvény-ellenességet a B) cikk (1) bekezdése alapján állító indítványi elemet érdemben nem bírálta el.
- [47] 5. Az indítványozó a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja, valamint 12. § (1) bekezdés a) pontja megsemmisítését kérte. Ezek a szabályok tartalmazzák a nevelési ellátásra illetve – a Cst. 8. § (1) bekezdés a) pontjának utaló szabálya alapján – az iskoláztatási támogatásra jogosultak körét, valamint meghatározzák, hogy mely gyermekeket kell figyelembe venni a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány ebben a tekintetben nem megalapozott. A korábban kifejtettek szerint megállapított hátrányos megkülönböztetés azon érintettek (a közös háztartásban nevelt gyermekekre, akik egymásnak nem vér szerinti testvérei, és szüleik egymással nem kötöttek házasságot) nézve áll fenn, akik a szabályozási technikából következően a Cst. ezen rendelkezéseiből éppen kimaradnak. A támadott törvényi rendelkezések megsemmisítése ezért nem szolgálna a gyermekek mindenek felett álló érdekét, nem vezetne a fennálló hátrányos megkülönböztetés megszüntetéséhez, és ezáltal az alkotmányjogi probléma megoldásához; hanem ezzel ellenkezőleg: a családi pótlékre jelenleg jogosult személyi kör jogosultságának alapját is megszüntetné, ellehetetlenítve ezzel a jogintézmény működését. Ezért a Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja, valamint 12. § (1) bekezdés a) pontja megsemmisítésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elutasította.

- [48] 6. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványban felvetett, az élettársi kapcsolatban élők közös háztartásban együtt nevelt, de nem egymástól származó gyermekeinek a családi pótlék mértékének megállapításakor kimutatható hátrányos megkülönböztetésével kapcsolatos aggályokat észlelte, és a szabályozás alkotmányossági vizsgálatát hivatalbóli eljárás keretében az alábbiak szerint folytatta le.
- [49] Az Abtv. 46. § (2) bekezdés c) pontja szerint az Alkotmánybíróság – többek között – akkor állapít meg mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos. A már kifejtettek szerint a Cst.-t a törvényalkotó „a családok és gyermekek jólétéért érzett felelősségtől vezérelve” alkotta meg, annak célja „a családok szociális biztonságának elősegítése, a gyermeknevelés anyagi terheinek csökkentése” (Cst. 1. §). A családi pótlék, mint a Cst.-ben megállapított egyik ellátási forma pedig olyan szociális juttatás, amely az állam Alaptörvényen alapuló kötelezettségvállalásából származik, és a gyermekek neveltetésével, iskoláztatásával járó költségekhez való, havi rendszerességgel járó állami hozzájárulást jelent. E szabályozási koncepciónak a jogalkotót megillető széles körű mérlegelési lehetőség mellett is az Alaptörvényből – annak XV. cikk (2) bekezdéséből, és XVI. cikk (1) bekezdéséből – levezethető lényeges tartalmi eleme, hogy a szabályozás szempontjából homogén, egymással összehasonlítható csoportba tartozó jogalanyokat (jelen esetben az egy háztartásban nevelt gyermekeket, akiknek a törvény nevelési ellátást, illetve iskoláztatási támogatást biztosít) a támogatások elosztásakor azonosan kezelje. A Cst. jelenlegi szabályozása a fent részletezett érvek alapján nem tesz eleget ennek a kritériumnak, mert indokolatlanul tesz különbséget a közös háztartásban nevelt gyermekek (akiknek a szülei nem közösek) között aszerint, hogy a szüleik élettársi kapcsolatban, vagy házasságban élnek-e. Ennek a jelenleg fennálló, és az Alaptörvényt sértő hátrányos megkülönböztetésnek a megszüntetéséhez a törvényhozó aktív közreműködésére, és a Cst. megfelelő szabályainak megváltoztatására van szükség.
- [50] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint: „Ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére.” Az Alkotmánybíróság ezért hivatalból eljárva megállapítja, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a Cst.-nek a családi pótlékra jogosultakat, a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából figyelembe veendő gyermekek körét, illetőleg az értelmező rendelkezéseket meghatározó szabályaiban nem alakította ki az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének és XVI. cikk (1) bekezdésének megfelelően annak a lehetőségét, hogy azok után a közös háztartásban, együtt nevelt gyermekek után, akik egymásnak nem vér szerinti testvérei, azonos mértékű családi pótlék járjon akkor is, ha az őket nevelő szülők házasságban, és akkor is, ha élettársi kapcsolatban élnek egymással. Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2014. december 31-ig tegyen eleget.
- [51] 7. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [52] Egyetértek a határozat rendelkező részével abban, amit kimond, ezért szavaztam mellette. Ugyanakkor tovább mentem volna, és a rendelkező részben megállapítottam volna, hogy tilos a családi pótlék tekintetében a gyermekek között minden hátrányos megkülönböztetés; különösen tilos a szülő vagy a szülők együttélési formájára vagy a szülők státusára tekintettel különböztetni a gyermekek között. Ez a rendelkező rész állna teljes összhangban az Indokolás [43] bekezdésében helyesen kifejtett elvvel, amely szerint a „szabályozás szempontjából a gyermekek tartoznak azonos csoportba, nem pedig a szülők által választott társkapcsolati formák”.
- [53] Egyetértek a határozattal abban is, hogy az Alaptörvény L) cikk (2) bekezdésének a család fogalmát tartalmazó rendelkezése nem lehet alapja semmilyen megkülönböztetésnek a gyermekek között. A családtámogatásban tett esetleges különbségek alkotmányosságának kérdését mellőzve, annyi megállapítható, hogy ezek (még ha csak elméletben is) képesek lehetnek a társkapcsolatot létesítők vagy ebben élők magatartását befolyásolni. Erre tekintettel is dönthetnek egyik vagy másik forma mellett vagy ellen. Ugyanez azonban a gyermekekre nem érvényes: ők nem képesek szüleik vagy szülőjük magatartását és döntését befolyásolni.
- [54] Minden szabályozási megkülönböztetés közül feltétlenül tilosak az ilyesfajta megkülönböztetések; olyanok, amelyek az egyén által nem befolyásolható tulajdonságokon vagy helyzeten nyugszanak. Ezt a határozatban idézett 42/2012. (XII. 20.) AB határozat is kimondja. Esetünkben erről van szó: a gyermek nem választja szüleit, és nem is tud rajtuk változtatni, sem viselkedésüket, legalábbis ilyen kérdésekben, meghatározóan befolyásolni. A gyermekek közötti származási megkülönböztetés – mert az ilyen megkülönböztetés ide vezetne – különösen elfogadhatatlan, hiszen olyanokat érint hátrányosan, akiknek a magatartása nem idézte elő a (törvényhozó szerint) kedvezőtlen állapotot. Az ilyen megkülönböztetés csak a házasságon kívül született („törvénytelen”) gyermekkel szembeni évszázadokon át tartó, csak nehezen eltörölt megkülönböztetéshez hasonló, hasonlóan elfogadhatatlan megkülönböztetéshez vezetne.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

- [55] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom:

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [56] Nem értek egyet a határozattal.
- [57] 1. Álláspontom szerint a többségi határozat akkor lenne következetes, ha az Alkotmánybíróság nem mulasztást állapít meg, hanem megsemmisíti a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Cst.) 7. § (1) bekezdés a) pontját és 12. § (1) bekezdés a) pontját.
- [58] Függetlenül az Alkotmánybíróság által jelen ügyben alkalmazható jogkövetkezményektől, elhamarkodottnak és helytelennek vélem a határozat azon végkövetkeztetését, amely szerint a támadott szabályozás gyermekek közötti megkülönböztetést jelent, és ez a diszkrimináció a jogalkotói mulasztás megállapításával orvosolható. Álláspontom szerint a családtámogatási szabályok – többek között az alapfogalmak – tisztázatlansága okozta probléma nem orvosolható a családi pótlékra vonatkozó szabályok „kiegészítésével”. A családtámogatásokról szóló Cst. maga nem ismeri a család fogalmát, azt a tervezet is a törvény értelmező rendelkezéseinek „egyedülálló” fogalmából vezeti le. Ezen túlmenően a Cst. a családi pótlékra való jogosultságnál a szülőn kívül ide sorolja az egyéb hozzátartozót vagy más személyt (akinel a gyermek ideiglenes hatállyal elhelyezhető); továbbá a nevelőszülőt, a gyámot, a gyermekotthon és a szociális intézmény vezetőjét (intézményi elhelyezés esetén) is. A jogosultak köre tehát jóval szélesebb, mint akár a jogi, akár a szociológiai értelemben vett család.

- [59] Úgy vélem, a jogalkotónak megfontolás tárgyává kellene tennie a családtámogatási szabályok részbeni vagy teljes újrakodifikálását, tekintettel többek között arra is, hogy a Cst. elfogadására több mint tíz évvel az Alaptörvény hatálybalépése előtt került sor. A jogalkotónak így lehetősége nyílna az Alaptörvénnyel való összhang megteremtésére is, amelynek során egyértelművé tehetné, hogy kit tekint a családtámogatási ellátások jogosultjának. Ehhez az Alkotmánybíróság legfeljebb az érintett rendelkezések *pro futuro* hatályú megsemmisítésével járulhatott volna hozzá.
- [60] 2. Véleményem szerint téves a többségi határozat indokolásának egyik alaptétele, miszerint a családi pótlék szociális juttatás, amely az Alaptörvény XIX. cikk (1)–(2) bekezdésein alapuló állami kötelezettségvállalásból származik. Valójában a családi pótlék nem rászorultsági alapon, hanem alanyi jogon illeti meg a gyermeket nevelő családokat, azaz nem tekinthető szociális juttatásnak. A Cst. preambuluma valóban utal arra, hogy az Országgyűlés az Alaptörvényben, továbbá nemzetközi egyezményekben rögzített szociális jogok érvényre juttatása érdekében alkotta meg a törvényt. Ugyanakkor az Alaptörvény L cikkének (1) bekezdése szerint Magyarország védi a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját, a (2) bekezdése szerint pedig támogatja a gyermekvállalást.
- [61] A családi pótlék lényegi eleme a gyermekvállalás támogatása, a gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás, amely kétségtől szociális színezettel látja el ezt az ellátási formát. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni a jogintézmény vizsgálatakor, hogy a családi pótlék jövedelmi, vagyoni viszonyoktól függetlenül illeti meg a jogosultakat. Az emelt összegű családi pótlékre való jogosultságot sem a vagyoni, jövedelmi helyzet határozza meg, hanem a gyermekek száma, a gyermek tartós betegsége, súlyos fogyatéka, illetve az a tény, hogy a gyermeket nevelő szülő egyedülálló, vagy a gyermek intézményi elhelyezése vált szükségessé (gyermekotthon, javítóintézet, büntetés-végrehajtási intézet).
- [62] A fentiek alapján úgy gondolom, hogy a határozatban a szociális ellátásra való jogosultságra, másképp fogalmazva a szociális – mint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti egyéb – helyzetre alapozott különbségtételre való hivatkozás nem megalapozott.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [63] 1. Nem tudom támogatni a határozatot, mert az Alaptörvény L) cikkének világos döntése a házasságon alapuló családot előnyben részesíti a pusztán élettársi kapcsolaton alapuló együttélési közösséggel, és a többségi határozat ezzel szemben hozta meg a döntést. A támadott törvényi szabályozás a családra vonatkozó L) cikket vette alapul, és ezért tett különbséget a családi pótlék vonatkozásában a pusztán élettársi kapcsolatban élők és a házasságon alapuló családban élők között. A többségi határozat ezzel szemben – miközben formálisan megemlíti az indokolásban az L) cikk házasságon alapuló családvédelmi alapszabályát – ténylegesen félretolja a rendelkező részi döntés megformálásánál ezt, és az Alaptörvény normahierarchia szempontjából alacsonyabb státusú szociális ellátási rendelkezését emeli a középpontba a XIX. cikk (1) bekezdéséből. Ennek alátámasztására másrészt nem az Alaptörvény XV. cikkének eredeti értelmét veszi alapul –, mely az alapvető jogok vonatkozásában és az ember alaptulajdonságai tekintetében ír elő diszkriminációtilalmat –, hanem ennek az alkotmánybírói többség által az egész jogrendszerre kiterjesztő korábbi döntéseit, és így jut el a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességének kimondásához.
- [64] 2. Az alkotmányozó hatalom az Alaptörvény tárgyköreinek sorrendjével – és ezek elkülönítésének még az eltérő jelölés és számozás szimbolikus erejével való megerősítésével is – egy világos normahierarchiát hozott létre az Alaptörvényben, hogy az alaptörvény-értelmezést orientálja. Az Alaptörvény élén álló Nemzeti Hitvallás értéknyilatkozásai és elvei az egész Alaptörvény szellemiségét fektetik le, melynek kiemelkedő státusára az R) cikk még azzal is utal, hogy ezt az Alaptörvény értelmezésének bázisává teszi. Az ezt követő Alapvetés az Alaptörvény egyes intézményeinek és az egész jogrend intézményi értékeit és jellemzőit fekteti le, melyek

megadják a keretet a következőkben található alaptörvényi rendelkezések értelmezésére. Itt található a jelen döntésünkben központi szerepet játszó L) cikk, mely a család és a házasság összekapcsoltságát és közös védelmét mondja ki. A sorrendben következő Szabadság és Felelősség című fejezet római számmal jelölt alapvető jogai és kötelezettségei, melyek az egyes emberek felé kerültek rögzítésre, mindig csak az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása és az Alapvetés intézményi keretei között értelmezhetők ugyanúgy, mint azt ezt követő államszerkezeti fejezet arab számmal jelzett rendelkezései is. A többségi határozat félretolta ezt a normahierarchiát és ezen belül a házasságon alapuló család előnyben részesítésére vonatkozó alaptörvényi döntést, és csak így tudta saját döntését állítani ennek helyére – az élettársi közösség és a házasságon alapuló család egyenlőségének meghirdetését –, és ebből vonta le a rendelkező rész 1. pontjának alkotmányos mulasztását. Ezt a mulasztást csak a határozatot támogató alkotmánybírák többségi akarata hozná létre, de nem az Alaptörvényből ered, így az Alaptörvényhez ragaszkodva nem tudom támogatni.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [65] Álláspontom szerint a határozat nem kellően megalapozott.
- [66] 1. A diszkrimináció tilalmának sérelme tekintetében általánosan elfogadott és irányadóan követett az a megközelítés, hogy a jogok és kötelezettségek eltérő biztosításában, illetve előírásában jelentkező különbségtételek akkor sértik a jogegyenlőség alkotmányos tételét, ha a különbségtételnek nincs ésszerű, elfogadható indoka. Az ilyen indokolhatatlan, ésszerű okokkal alá nem támasztható különbségtételek minősülnek diszkriminatív jellegűeknek, melyek egyszersmind az emberi méltósághoz való jogot is sértik, mivel a jogegyenlőség követelménye, mint az emberi méltósághoz való alapjogra visszavezethető jogelv, ezzel az alapjoggal elválaszthatatlan összefüggésben van.
- [67] Ebből következően a jogegyenlőséget sértő megkülönböztetésre való hivatkozás esetén megkerülhetetlen annak tüzetes vizsgálata, hogy a különbségtételnek létezhet-e valamilyen ésszerű, elfogadható indoka. Ennek megítélésében olykor elegendő lehet a vitatott jogi szabályozás pusztá elemzése, de bonyolultabb szabályozásnál, adott életviszonyok összefüggésében szükséges lehet a jogi környezeten túlmenő, alapvetően a jogi szabályozás indokaira vonatkozó további ismeretek szerzése, adatok számbavétele és ezek értékelése.
- [68] A család- és gyermektámogatás összetett, különböző együttélési formákat (házasságon alapuló családi, élettársi – ezen belül bejegyzett élettársi – viszonyokat) érintő szabályozási rendszer, mely a családi pótlék mértékét illetően eltérő rendelkezéseket tartalmaz. Az Alkotmánybíróság e szabályozás és az Alaptörvény különböző rendelkezései egybevetésével és elemzésével törekedett határozatát mind teljesebb mértékben megalapozni, ugyanakkor a jogalkotói szándék kellően alapos vizsgálatával adós maradt. Az alaptörvény-ellenesség megnyugtató megállapításához álláspontom szerint szükség lett volna a jogalkotói akarat komplex vizsgálatára (mely megismerésének eszközéül szolgálhat a törvényjavaslat indokolása, parlamenti, bizottsági vitája, a jogalkotó, illetve a szociálpolitika ágazati feladatkörét ellátó kormánytag megkeresése, illetve meghallgatása). Csak az erre kiterjesztett vizsgálat után lehet megnyugtatóan kizárni a különbségtétel esetleges ésszerű indoka fennálltának lehetőségét.
- [69] Álláspontom szerint az sem teljesen egyértelmű, hogy a családi pótlék kizárólag a gyermek nevelésének – a gyermeknek *quasi* alanyi jogon járó – támogatását képezi-e, vagy – mint elnevezése tükrözné – a család fogalmához (is) kapcsolódna. A gyermek mindenképp felett álló érdekének valóban kulcsfontosságú, minden más felülpreferáló szempontja – melyet a határozat többször is nyomatékosít – csak az előbbi esetben abszolútizálható. A Cst.-nek az Alkotmánybíróság határozatában is idézett egyes kitételei (a preambulumban, illetve a törvény céljának meghatározásában) legalábbis különválasztva szólnak a családról, a családok szociális biztonságáról, illetve a gyermek jólétéről és a gyermeknevelés anyagi terheiről. Azt pedig – ha nem a kifejezetten gyermeknek *quasi* alanyi jogon járó juttatásról van szó – nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a család jogi értelemben vett fogalma nem fogja át hiánytalanul a jogi szabályozás által érintett valamennyi együttélési for-

mát. A jogalkotói szándék vizsgálata, illetve az általam indokoltnak tartott megkeresés (meghallgatás) ennek a kérdésnek a megválaszolásához is hozzájárulhatott volna.

[70] Mindebből nem következik a vitatott jogi szabályozás alkotmányossága, de álláspontom szerint az említett kérdések tisztázásának hiányában ennek ellenkezője sem állapítható meg megnyugtatóan.

[71] 2. Ha és amennyiben a tárgybani szabályozás alkotmányellenes lenne, úgy nem mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kellene megállapítani, hanem a szabályozást magát kellene megsemmisíteni. Mulasztásról a jelen esetben azért nem lehet beszélni, mert a jogalkotó kialakította a családi pótlékra vonatkozó szabályozást; az Alkotmánybíróság magával a szabályozással nem ért egyet, azt alaptörvény-ellenesnek ítélve. Annak a problémának a megoldására, hogy a családi pótlék intézménye az új jogi szabályozás kialakításáig se szűnjön meg, a megsemmisítés *pro futuro* történő kimondása szolgálhatna.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

[72] A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/3013/2012.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2014. évi 69. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 15/2014. (V. 13.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30. § (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése – *dr. Balsai István, dr. Salamon László, Dr. Balogh Elemér, Dr. Dienes-Oehm Egon és Dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközése miatt – alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján alkotmányos követelményként megállapítja, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30. § (1) bekezdése alkalmazása során az ott szabályozott korlátozási kártalanítás a tulajdonosokkal azonos feltételekkel tulajdoni várományosként a pénzügyi lízingbe vevőt is megilleti.

3. Az Alkotmánybíróság az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 30. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel.
- [2] 2. Az indítványozó mint lízingbe vevő 2001. szeptember 28-án pénzügyi lízingszerződést kötött egy, akkor részvénytársaság, ma zárt körűen működő részvénytársaság formájában működő lízingcéggel egy pilisvörösvári ingatlan lízingbevételéről. A lízing tárgya egy több mint tízezer m² alapterületű, udvar és üzemcsarnok rendeltetésű ingatlan volt, melynek lízingdíját a lízingbe vevő 84 havi futamidő alatt, havi díjfizetési gyakorisággal fizette. Ennek ideje alatt a lízingbe vevő jogosult volt az ingatlant saját költségén és kockázatára birtokolni és használni, anélkül azonban, hogy azt megterhelte vagy harmadik személy birtokába vagy használatába adta volna, köteles volt fizetni az ingatlan birtoklásával, használatával és fenntartásával kapcsolatos valamennyi költséget, továbbá a lízingbe adónak mint az ingatlan tulajdonosának az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogával összefüggésben felmerülő minden adót, illetéket, díjat, költséget vagy bármely egyéb fizetési kötelezettséget. A lízingbe vevő volt köteles saját költségén gondoskodni az ingatlan folyamatos állagmegóvásáról, javításáról, karbantartásáról, rendes és rendkívüli felújításáról, illetve a szükséges vagyónvédelmi intézkedések megtételéről, valamint ő volt köteles az ezekkel összefüggő valamennyi számlát a saját nevére kiállítani. Az ingatlan használata során okozott minden kárért a lízingbe vevő felelt, valamint vétkességére tekintet nélkül viselte a lízingtárggyal összefüggésben a kárveszélyt. Az ingatlant a lízingbe vevő kellett, hogy a könyveiben nyilvántartsa, valamint az ingatlan amortizációját a lízingbe vevő kellett, hogy elszámolja. A lízingszerződés teljes időtartama alatt a lízingtárgy tulajdonjoga a lízingbe adót illette meg, ugyanakkor a szerződés szerződésszerű teljesítéssel történő megszűnésekor a tulajdonjogot át kellett szállnia a lízingbe vevőre; erre az esetre a lízingbe adó kötelezettséget vállalt arra, hogy külön írásbeli nyilatkozattal hozzájárul ahhoz, hogy az illetékes földhivatal a lízingbe vevőnek az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezze. Továbbá a szerződés szerint jogszerű felmondás esetén a lízingbe vevő teljes tőketartozása lejárttá válik, és az addig ki nem fizetett, valamint a felmondással esedékessé vált lízingdíjakat a lízingbe vevőnek egy összegben kell megfizetnie; ez esetben a tulajdonjogot szintén a lízingbe vevő szerzi meg.
- [3] Pilisvörösvár Város Önkormányzatának képviselő-testülete a 95/2006. számú határozatával az érintett ingatlant belterületbe vonta, majd a 15/2004. (XII. 17.) Kt. számú rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzatot (a továbbiakban: régi HÉSZ) felváltó, a Pilisvörösvár Város Önkormányzatának 16/2007. (VII. 16.) számú rendeletével elfogadott Pilisvörösvár Szabadidő-központ Helyi Építési Szabályzata (a továbbiakban: új HÉSZ) Vt-3 övezetből Vt-8 övezetbe sorolta az ingatlant, mely utóbbi övezetben a telekmegosztási lehetőségek korlátozottak (immáron nem minimum 500, hanem csak minimum 2000 m²-es telkek alakíthatók ki), továbbá csak a közérdekű célú építés a megengedett, a régi HÉSZ szerinti lakóépületek, illetve kereskedelmi és szolgáltatási jellegű építmények építése már nem (ugyanakkor az építhető épületek maximális magassága 5,5 m helyett 7,5 m lett). Az indítványozó emiatt 2007. november 20-án kártalanítási igénnyel, illetve eladási ajánlattal fordult az önkormányzathoz, melynek polgármestere a levélre kiterő választ adott. Ezt követően az indítványozó 2008. február 20-án korlátozási kártalanítás megállapítása iránti kérelemmel fordult a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatalhoz (a továbbiakban: Hivatal), és kérte, hogy az állapítson meg számára 112 024 500 Ft pénzbeli kártalanítást, valamint annak 2007. augusztus 1-jétől (az új HÉSZ hatályba lépésétől) a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatait. A Hivatal 2010. január 11-én meghozott, 40-419/2/2010. számú határozatában az indítványozó, az államigazgatási eljárás kérelmezője kérelmét a jogalap tekintetében alaposnak találta, az összecszerűség tekintetében azonban – szakértői vélemény alapján – csak 62 680 375 Ft kártalanítást, valamint késedelmi kamatként további 13 280 940 Ft-ot, összesen 75 961 315 Ft-ot ítélt meg a kérelmező lízingbe vevőnek. A Hivatal megállapította, hogy az új HÉSZ a lízingszerződés tárgyául szolgáló ingatlan rendeltetését, illetőleg használati módját jelentősen korlátozta, amely miatt a lízingbe vevőt az Étv. 30. § (1) bekezdése szerinti korlátozási kártalanítás illeti meg. Mivel a kár Pilisvörösvár Város Önkormányzata által alkotott jogszabály (az új

HÉSZ) hatályba lépésével következett be, ezért a kártalanítást az önkormányzatnak kell megfizetnie a lízingbe vevő részére. A Hivatal hivatkozott a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 3. § (8) bekezdésének 13. pontjára, mely szerint pénzügyi lízing esetén „a lízingbe adó a lízingbe vevő igényei szerint beszerzett és a lízingbe adó tulajdonát képező eszközt lízingdíj ellenében, a szerződésben rögzített időtartamra a lízingbe vevő használatába, birtokába adja azzal, hogy a lízingbe vevőt terheli a használatból következően minden költség és kockázat, a lízingbe vevő jogosult a hasznok szedésére, a szerződés időtartamának végén a lízingelt eszköz tulajdonjogát a lízingbe vevő vagy az általa megjelölt megszerzi (vagy megszerezheti) [...]”; ebből pedig azt a jogi következtetést vonta le, hogy az új HÉSZ hatályba lépésekor már a lízingbe vevőt terhelték az ingatlanhoz kapcsolatos költségek és kockázatok, így az ingatlan övezeti átsorolásával az ingatlan értékcsökkenéseként felmerült kár a lízingbe vevőnél jelentkezett, figyelembe véve azt a tényt is, hogy a lízingszerződésbe foglalt vételár kialakításánál az ingatlan későbbi, korlátozott rendeltetésére a szerződést kötő felek nem lehettek figyelemmel.

- [4] A Hivatal határozata ellen mind Pilisvörösvár Város Önkormányzata, mind az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Pest Megyei Bírósághoz [a jelenlegi Budapest Környéki Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék)]. Pilisvörösvár Város Önkormányzata mint I. rendű felperes mind a határozat jogalapját, mind másodlagosan az összecszerűsítést vitatta, míg az indítványozó mint II. rendű felperes a kártalanítás összegének a felemelését kérte a bíróságtól. A Törvényszék 2012. október 2-án meghozott, 9.K.26.840/2010/59. számú, első fokon jogerős ítéletében az indítványozó mint II. rendű felperes keresetét elutasította, míg az Önkormányzat mint I. rendű felperes keresetét a jogalap tekintetében szintén elutasította, az összecszerűség tekintetében azonban – új, a Törvényszék által kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján – helyt adott annak, a Hivatal határozatát hatályon kívül helyezte, és azt új eljárás lefolytatására kötelezte. A jogalap tekintetében a Törvényszék lényegében a Hivatal jogi okfejtésével értett egyet, és ítéletében kimondta, hogy amennyiben a kárveszély a lízingbe vevőt terheli, akkor a kár bekövetkeztekor az igényérvényesítés is őt illeti meg: a lízingbe adó ugyanis a lízingdíjat a lízingszerződés megkötésekor fennálló ingatlanforgalmi állapotnak, értéknek megfelelően számolta ki, ezért amennyiben az ingatlan jellemzőiben változás következik be, akkor a lízingbe vevő jogosult érvényesíteni a változásból eredő károkat és hasznokat. Hivatkozott továbbá a Törvényszék a 40/1994. számú BH-ra is, melyben a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy mivel pénzügyi lízing esetén a tulajdonjog átruházására vonatkozó rendelkezés a szerződés megkötésének időpontjában történik, ezért nincs jelentősége annak, hogy a tulajdonjog ténylegesen csak később száll át a lízingbe vevőre.
- [5] A jogerős ítélettel szemben Pilisvörösvár Város Önkormányzata mint I. rendű felperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, kérve a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével a közigazgatási határozat hatályon kívül helyezését, valamint az indítványozó mint a per II. rendű felperese keresetének elutasítását. Az indítványozó mint a per II. rendű felperese, valamint a Pest Megyei Kormányhivatal (a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal jogutódja) mint a per I. rendű alperese felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályában fenntartását. A Kúria az önkormányzat felülvizsgálati kérelmének helyt adott, és a jogerős ítéletet, valamint a Hivatal határozatát hatályon kívül helyezte. A Kúria szerint ugyanis az Étv. 30. § (1) bekezdése azt mondja ki, hogy „ha az ingatlan rendeltetését, használati módját a helyi építési szabályzat másként állapítja meg (övezeti előírások változása) vagy korlátozza (telekalakítási vagy építési tilalom), és ebből a tulajdonosnak, haszonélvezőnek kára származik, a tulajdonost, haszonélvezőt kártalanítás illeti meg”; eszerint pedig korlátozási kártalanításra csak az ingatlan tulajdonosa és haszonélvezője jogosult, más nem. Mivel az értékcsökkenést eredményező új HÉSZ hatályba lépése akkor történt meg, amikor a lízingbe vevő még nem volt tulajdonos (azzá csak 2009. december 17-től vált), így őt az Étv. 30. § (1) bekezdése alapján kártalanítás nem illeti meg. A Kúria szerint ugyan lehetséges, hogy a lízingbe vevőnek az új HÉSZ hatályba lépése valóban kárt okozott, de ennek megállapítására egy közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti per (amelyben kifejezetten és kizárólagosan a felülvizsgálni kért közigazgatási határozat jogszerűségéről lehet csak döntenie) nem alkalmas. A Kúria szavaival: „Elképzzelhető, de jelen perben meg nem állapítható, hogy a felperest a korlátozással valóban kár érte. Ha valóban ilyen kár érte volna, ezt nem az Étv. alapján és nem az I. rendű felperessel szemben érvényesítheti, hanem azzal, akivel a lízingszerződést kötötte. E személy is csak abban az esetben felel, hogy ha erre a megfelelő jogalap fennáll. Ennek eldöntése azonban nem e közigazgatási perre, hanem polgári eljárásra tartozik.”
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtott be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz, amelyben az Étv. 30. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

- [7] A panaszos szerint az Étv. 30. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvénynek a tulajdonhoz való jogot deklaráló XIII. cikk (1) bekezdésével; a tulajdon kisajátítása esetére előírt feltételeket rögzítő, így a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítási kötelezettséget előíró XIII. cikkének (2) bekezdésével; továbbá a törvény előtti egyenlőséget deklaráló XV. cikkének (1), illetve az alapvető jogok tekintetében történő bármiféle megkülönböztetést tiltó XV. cikkének (2) bekezdésével. Az indítványozó érvelése szerint ugyanis a lízingbe adóval kötött lízingszerződés alapján ő az új HÉSZ hatályba lépésének időpontjában az ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű joggal rendelkezett, amely, csakúgy, mint az Étv. 30. § (1) bekezdése által ténylegesen is védett haszonélvezeti jog, a tulajdonjoggal azonos védelem alá eső jog. A pénzügyi lízing szerint egyrészt ugyanolyan jogokat biztosít a lízingbe vevőnek, mint a haszonélvezeti jog a haszonélvezőnek (birtoklás, használat, hasznok szedése), másrészt viszont a lízingbe vevőre a haszonélvező kötelezettségeinél súlyosabb kötelezettségeket telepít, így a dolog fenntartása terheinek és a dolog közterheinek viselésén túl a lízingbe vevő viselni köteles a dologgal kapcsolatos minden költséget és kockázatot is. Ezzel az indítványozó szerint a pénzügyi lízingbe vevő a haszonélvezőnél is közelebb áll a tulajdonoshoz jogosultságai és kötelezettségei tekintetében. A konkrét esetben ráadásul a lízingszerződés úgy rendelkezett, hogy az ingatlant a könyveiben a lízingbe adó tartja nyilván, valamint az ingatlan amortizációját is ő számolja el, vagyis a lízingtárgy értékcsökkenéséből eredő kockázatokat nem a lízingbe adó mint tulajdonos, hanem a lízingbe vevő mint leendő tulajdonos, tulajdoni várományos viseli teljes egészében. Mivel tehát egyfajta „*quasi* tulajdonosként” a lízingbe vevő az, aki az értékcsökkenés vagy ártérítelés okán ténylegesen kárt szenved, ezért valójában ő lép a tulajdonos pozíciójába mint kártalanításra jogosult személy. Noha a tulajdonoshoz hasonló jogállású pozíciók közül az Étv. csak a haszonélvező vagyoni jogait védi, a valódi tulajdonos pozíciójához a haszonélvezőnél sokkal közelebb álló lízingbe vevő vagyoni jogait (alkotmányjogi értelemben vett tulajdonhoz való, a tulajdoni várományhoz fűződő jogát) nem, ezért az Étv. 30. § (1) bekezdése alkotmányellenesen korlátozza a lízingbe vevő jogait, mert sem a közérdek nem indokolja, hogy őt az Étv. kirekessze a korlátozási kártalanításra jogosultak köréből, sem más kényszerítő ok nem áll fenn arra, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozása törvényileg ellenérték megfizetése nélkül történjék. A jelenlegi, alaptörvény-ellenes szabályozás olyan helyzetet teremt, amelyben a vagyoni hátrány tényleges elszennedője, a lízingbe vevő a neki okozott vagyoni hátrányért semmiféle ellentételezést nem kap, ez pedig sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot.
- [8] Úgyszintén sérti a panaszos szerint a támadott szabályozás a XIII. cikk (2) bekezdését, amely azt mondja ki, hogy „tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet”. Mivel a korlátozási kártalanítás jellegét és funkcióját tekintve a kisajátításhoz áll közel, ezért a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás alaptörvényi követelménye az Étv. szerinti korlátozási kártalanításra is vonatkozik. Erre utal maga az Étv. is, melynek 30. § (7) bekezdése kimondja, hogy „ha a szerződő felek között – a kérelem benyújtásától számított egy éven belül – nem jön létre megállapodás, akkor kártalanítási eljárást kell lefolytatni, amelyet a fővárosi és megyei kormányhivatal folytat le a kisajátítási kártalanítás szabályai szerint, az e törvényben meghatározott eltérésekkel”. Bár a korlátozási kártalanítás nem a tulajdon teljes elvonása, hanem csak annak jelentős, a korlátozással érintett tulajdon vagyoni értékét csökkentő korlátozása, a tulajdon megterhelése, de lényegét tekintve a tulajdonhoz fűződő jogot korlátozó intézkedés, amelynek törvényi szabályozása lehetővé teszi a vagyoni hátrányt szenvedett lízingbe vevő anyagi ellentételezésének kijátszását, a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellőzését, ezért ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkének (2) bekezdésével.
- [9] Továbbá az indítványozó azt is állítja, hogy az Étv. 30. § (1) bekezdése diszkriminatív, sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését, mivel a tulajdonhoz való alapvető jog tekintetében ésszerű indok nélkül tesz különbséget egyrészt a korlátozás időpontjában polgári jogi értelemben vett, a vagyoni hátrányt elszennedő tulajdonos, másrészt a korlátozás időpontjában tulajdoni várományos, de a korábban, a korlátozás előtt megkötött pénzügyi lízingszerződés alapján a vagyoni hátrányt ténylegesen elszennedő pénzügyi lízingbe vevő, valamint egyrészt a nem tulajdonos haszonélvező, másrészt a szintén nem tulajdonos lízingbe vevő között.
- [10] A panaszos indítványában nemcsak az Étv. 30. § (1) bekezdése, hanem a felülvizsgálati eljárásban hozott, a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Érvelése szerint ezen ítélet szintén ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2), valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, lényegileg az Étv. 30. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességére vonatkozó érvek és indokok alapján.

II.

[11] Az alkotmányjogi panasszal érintett jogszabályi rendelkezések:

[12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinnek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, foglalkozás, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[13] 2. Az Étv. indítványozó által támadott rendelkezése:

„30. § (1) Ha az ingatlan rendeltetését, használati módját a helyi építési szabályzat másként állapítja meg (övezeti előírások változása) vagy korlátozza (telekalakítási vagy építési tilalom), és ebből a tulajdonosnak, haszonélvezőnek kára származik, a tulajdonost, haszonélvezőt kártalanítás illeti meg.”

III.

[14] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. A befogadhatósági kritériumok vizsgálatának eredményeképpen az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

[15] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett kúriai döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül nyújtották be írásban az Alkotmánybírósághoz, az tehát határidőn belül érkezett be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog indítványozó szerinti sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést, illetve bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény – indítványozó szerint – megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

[16] 3. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont, illetve Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]; az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont]. Az indítvány alapján nem zárható ki érdemi vizsgálat nélkül annak a lehetősége, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó. [Abtv. 29. §].

[17] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind az Abtv. 27. §-a szerinti panasz befogadható és érdemben elbírálható.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálata során először az indítvány mikénti elbírálásának előfeltételét jelentő, a panasz alapjául szolgáló jogintézmény, a pénzügyi lízing alkotmányjogi szempontból jelentős, lényegi vonatkozásait határozta meg.
- [20] 2. A korábban atipikus, a polgári törvénykönyvön kívüli szerződéstípusok körébe tartozó, de 2014. március 15-étől a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) által már kifejezetten nevesített és szabályozott lízingszerződéseknek két nagy fajtája van: a pénzügyi lízing és az operatív lízing. Bármelyik lízing esetén, így a jelen ügy szempontjából fontos pénzügyi lízing esetén is a lízingbe adó köteles a lízingtárgyat, vagyis a lízingbe vevő által kiválasztott dolgot a lízingszerződésben meghatározott időtartamra (azaz mindig határozott időre) a lízingbe vevő használatába adni, a lízingbe vevő pedig köteles a dolgot átvenni és az időszakokra meghatározott lízingdíjakat megfizetni. A dolog vagy A) eredetileg is a lízingbe adó tulajdonában van; vagy B) azt a lízingbe adó kötelessége beszerezni a lízingbe vevő által meghatározott feltételek szerint (ez a meghatározás történhet leírással, ha a dolog fajta és minőség szerint is meghatározható, pl. gépek, berendezések), vagy történhet egyedileg (pl. egy meghatározott ingatlan kijelölése) – ez esetben a lízingbe vevő egy előzetes megállapodást köt az eredeti tulajdonossal, aki vállalja, hogy a lízingbe vevővel kialakított feltételekkel (különösen a kialakított vételáron) az ingatlant eladja a lízingbe adónak, aki azt a lízingszerződés szerint lízingbe adja a lízingbe vevőnek; vagy C) a dolog még nem létezik, azt a lízingbe adó kötelessége a lízingszerződésben meghatározott paraméterekkel előállítani. A lízingszerződés meghatározott idejének, az ún. futamidőnek a lejártáig a lízingtárgy minden esetben a lízingbe adó tulajdonában marad; polgári jogi értelemben tehát a lízingbe adó mindkét féle lízing esetén, így pénzügyi lízing esetén is mindaddig tulajdonos, amíg a szerződésszerű teljesítés meg nem történt, azaz amíg a lízingbe vevő az utolsó lízingdíjrészletet is meg nem fizette.
- [21] A pénzügyi lízingszerződés alapján a lízingbe adó által lízingbeadott dolog tulajdonjogát a lízingbe vevő (vagy az általa kijelölt, és azt vállaló harmadik személy /ez utóbbi az ún. „nyíltvégű lízing”/) a lízingszerződés szerződésszerű teljesítésekor (lejártakor), azaz a lízingdíj utolsó részletének a megfizetésekor, illetve, ha a szerződés így rendelkezik, egy további összeg, az ún. maradványérték megfizetésekor megszerzi vagy megszerezheti. Ez esetben tehát a tulajdonjogszerzés nem szükségszerű, csak lehetséges, ez azonban már – a pénzügyi lízing jogi konstrukciója alapján – nem a lízingbe adó akaratán, hanem kizárólag a lízingbe vevő (vagy az általa kijelölt harmadik személy) akaratán múlik. Ugyanakkor ingatlan esetében a lízingtárgy tulajdonjogának átszállása nem közvetlenül a lízingbe vevő (vagy az általa kijelölt harmadik személy) akaratnyilatkozatán, hanem az ezt követő bejegyzésen alapul, ugyanis a tulajdonjogot az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetni. A bejegyzéshez a lízingbe adó mint (volt) tulajdonos bejegyzési engedélye, azaz egy külön jogi aktus szükséges.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a doktrinális fogalom meghatározás ellenére a Ptk. pénzügyi lízingnek nevezi nemcsak azt az esetet, amikor a lízingbeadott dolog tulajdonjogát a lízingbe vevő vagy az általa kijelölt harmadik személy megszerzi vagy megszerezheti, hanem azt is, ha egyrészt a lízing futamideje eléri vagy meghaladja a lízingtárgy hasznos élettartamát, másrészt ha a lízingtárgy gazdasági élettartamánál rövidebb ideig tartó használat esetében a szerződés szerint a lízingbe vevő által fizetendő lízingdíjak összege eléri vagy meghaladja a lízingtárgy szerződéskötéskori piaci értékét, de a lízingbe vevő (vagy az általa kijelölt harmadik személy) a lízingtárgy tulajdonjogát nem szerezheti meg (a polgári jogi dogmatika szerinti operatív lízing). Mivel azonban a Ptk.-beli szabályozás diszpozitív, az eltérő, tehát a dogmatikai fogalomhasználat szerinti szerződéskötésnek sincs akadálya.
- [23] 4. A lízing fogalmi sajátossága, hogy „a lízingbe vevő a szerződés megkötésétől, dolog esetén a birtokátruházástól szedi a lízingtárgy hasznait, viseli a lízingtárggyal járó terheket, költségeket és azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit nem lehet kötelezni” (Ptk. 6:412. §), vagyis a kár nem a tulajdonost éri, hanem a lízingbe vevőt (azaz itt nem érvényesül a *casus nocet domino* elve). A lízingdíj alapját a lízingtárgy szerződéskötéskori piaci értéke határozza meg, illetőleg a futamidőre számított finanszírozási ellenérték (a lízingdíj kamatrésze). A kárveszély tehát átszáll a lízingbe vevőre, de az általa fizetendő lízingdíj mértéke akkor sem csökken, ha a lízingtárgy értéke csökken, és emiatt a lízingbe vevő még felmondásra sem jogosult. Összességében a pénzügyi

lízingben más, tipikus szerződések szabályai keverednek, így a lízingben jelen vannak a hitel- (áruhitel-) és kölcsönszerződések (finanszírozási jelleg), a vételi bizomány (megbízási jelleg), a bérlet (használati jelleg), valamint a tulajdonjog-fenntartással kötött adásvétel (részletvétel) (tulajdonjog-átruházási jelleg) elemei is. A lízingszerződés alanyai a lízingbe adó és a lízingbe vevő, tárgya a Ptk. szerint lehet bármely forgalomképes ingatlan és ingó dolog, valamint bármely átruházható jog (de követelés nem).

V.

- [24] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 27. §-a szerinti panaszszöveget vizsgálta. A Kúria az indítványozó-felperes kereseti követeléséről úgy foglalt állást, hogy az Étv. 30. § (1) bekezdése egyértelmű: annak nyelvtani értelme alapján a felperest, a későbbi indítványozót mint pénzügyi lízingbe vevőt a korlátozási kártalanítás nem illeti meg, tekintve hogy az bekövetkezett kár esetén is csak a tulajdonosnak és a hasznélvezőnek jár, másnak nem.
- [25] A jelen ügyben eldöntendő, alkotmányjogilag releváns kérdés az, hogy a polgári jogilag nem tulajdonos, de tulajdoni várományos lízingbe vevőt megilleti-e ebben a körben az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése alapján ugyanaz a jogvédelem, mint a hasonló gazdasági helyzetben levő, más jogviszonybeli valódi tulajdonost, illetve a hasznélvezőt.
- [26] 2. Az Alkotmánybíróság a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések közül először a tulajdonhoz való jog esetleges sérelmét vizsgálta. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapítja: bár a tulajdonhoz való alkotmányos alapjog az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján szigorú értelemben csak a tulajdon sérelmével szembeni fellépésre terjed ki, ám a pénzügyi lízingbe vevő tulajdonosi várományos státusza igazolja, hogy ennek védelmét az Alkotmánybíróság a XIII. cikk védelme alá vonja. A pénzügyi lízing esetében az Alkotmánybíróság a kúriai döntéssel szembeni panasz vizsgálata során abból indult ki, hogy a lízingbe vevő nem más, mint tulajdoni várományos. Formálisan nem tulajdonos: tulajdonosként az ingatlan-nyilvántartásba vagy más közhiteles nyilvántartásba nincs bejegyezve, illetve ezekbe a lízingbe adó mint tulajdonos van bejegyezve; jogait tekintve azonban a polgári jogi tulajdonjog részjogosítványai közül a tulajdonost elvileg megillető összes jogosítvány megilleti őt, kivéve a rendelkezési jogot, valamint a dolgot csak rendeltetésszerűen használhatja, abban kárt nem okozhat. Ugyanakkor a polgári jogi értelemben vett tulajdonost más esetekben sem illeti meg a rendelkezési jog (pl. elidegenítési és terhelési tilalom, végrehajtási jog esetében), valamint a tulajdonos egyéb jogai (birtoklás, használat – így akár a dolog megrongálása) más esetekben is korlátozhatók (pl. hasznélvezet, földhasználati jog, bérleti típusú jogviszonyok esetén, továbbá ha a tulajdonos birtokos is, akkor a telki szolgalm korlátozza őt stb.). A polgári jogi értelemben vett tulajdonost tehát – a lízingbe vevőhöz hasonlóan – szintén nem minden esetben illeti meg a birtoklás, a használat és hasznok szedése (hasznosítás), illetve a rendelkezés joga (ilyen akár az elidegenítés, akár a megterhelés, akár ingatlanok esetében a tulajdonjoggal való felhagyás tilalma). Továbbá a lízingbe vevő „szedi a lízingtárgy hasznait, viseli a lízingtárggyal járó terheket, költségeket és azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit nem lehet kötelezni” [Ptk. 6:412. § (1) bekezdés]), vagyis a kárveszélyt is a lízingbe vevő viseli, így az Étv. 30. § (1) bekezdése szerinti tulajdoni (használati) korlátozás is az ő vagyoni értékű jogainak értékét csökkenti, vagyis a vagyoni hátrány nála jelentkezik.
- [27] A jelen ügyben vizsgált kúriai döntés alapjául szolgáló helyzet, és minden, jövőben esetlegesen bekövetkező hasonló helyzet sajátossága az, hogy a vagyoni hátrány okozásáért semmilyen esetben nem kellene fizetnie annak (jelen esetben az önkormányzatnak), akinek az érdekében a korlátozás történt. A még tulajdonos lízingbe adó számára azért nem jár kártalanítás, mert a pénzügyi lízing alapján a kárveszély már a lízingbe vevőre szállt át, és az értékcsökkenést a lízingbe vevő viseli, tehát a pénzügyi lízing alapján a lízingbe vevő viselkedik kvázi tulajdonosként, és a pénzügyi lízingszerződés szerződésszerű teljesítése esetén a még az ingatlan-nyilvántartás szerint tulajdonos lízingbe adó a tulajdonával már nem rendelkezhet; ugyanakkor a lízingbe vevőnek pedig az Étv. szövege alapján azért nem jár kártalanítás, mert az csak az ingatlan-nyilvántartás szerinti, bár kárveszélyt már nem viselő, így vagyoni hátrányt el nem szenvedő tulajdonost, valamint a korlátozással ténylegesen kárt elszenvedő nem tulajdonosok közül csak a hasznélvezőt illeti meg, más, ténylegesen kárt elszenvedőt nem.
- [28] A tulajdonhoz való alkotmányos alapjog a korábban kifejtettek értelmében kiterjed nemcsak a polgári jogi értelemben vett tulajdonosok, hanem a polgári jogi értelemben vett egyes birtokosok védelmére is. Az, hogy mely

birtokos kaphat az Alaptörvény alapján ilyen védelmet, esetről esetre, a konkrét ügy egyedi jellegzetességei fényében állapítható meg.

- [29] Az Étv. 30. § (1) bekezdése esetében a tulajdonosnak és a hasznélvezőnek járó korlátozási kártalanítás fizetése kötelezővé tételének indoka az volt, hogy a korlátozással, jelesen az övezeti előírások önkormányzat általi megváltoztatásával a tulajdonost és a hasznélvezőt pénzben kifejezhető hátrány, kár éri, amelyért kártalanítás jár. A tulajdonhoz való jog tehát kártalanítást alapoz meg; ez azt jelenti, hogy a tulajdon korlátozása miatt bekövetkező kár esetén az, akinek az érdekében a károkozás megtörtént, vagy aki a kárt okozta, a károsult tulajdonosnak a korlátozás pénzbeli ellenértékét köteles kifizetni. Kárt azonban nemcsak a tulajdonos szenvedhet el. Attól, hogy a kárt elszenvedő polgári jogi értelemben nem tulajdonos, számára nem okozható vagyoni hátrány anélkül, hogy ennek pénzbeli ellenértékét a károkozónak ne kelljen neki megfizetnie. A pénzügyi lízingbe vevő ráadásul nem egyszerűen – kárt elszenvedő – birtokos, hanem tulajdoni várományos. Várománya függő jogi helyzetet eredményez, amelyet a még polgári jogi értelemben vett tulajdonos, a lízingbe adó befolyásolni már nem tud; szerződészerű teljesítés esetén csak a lízingbe vevő akaratán múlik, hogy polgári jogi értelemben is tulajdonossá válik-e. Ugyan a tulajdonjog átszállása sem a konkrét esetben, sem általában ingatlanok vagy jogok lízingbeadása esetében nem automatikus abban az értelemben, hogy ahhoz a lízingszerződés szerződészerű megszűnése (teljesítése) esetén is a lízingbe adó kifejezett erre irányuló jognyilatkozata (bejegyzési engedély) szükséges. Ugyanakkor ezt a bejegyzési engedélyt a lízingbe adó jogszerűen nem tagadhatja meg, azt végső soron a bíróság ítélete pótolhatja; ennek fényében a tulajdonjognak a lízingbe vevő általi megszerzése mindenképpen bekövetkezik, azt a lízingbe adó meg nem akadályozhatja. A konkrét esetben és általában is a lízingbe vevőt már ilyen minőségében terhelik az ingatlannal kapcsolatos költségek és kockázatok. A kárveszély, így az övezeti átsorolásból származó, az ingatlan értékcsökkenéseként felmerült kár is a lízingbe vevőnél jelentkezik, amelynek megtérítését a lízingszerződés alapján a lízingbe vevő a lízingbe adótól nem követelheti.
- [30] Mindezek alapján a lízingbe vevő olyan tulajdoni várományos, aki a kárveszélyt egyedül viseli, és az Étv. 30. § (1) bekezdése szerinti tulajdoni korlátozás az ő – később, a függő jogi helyzet megszűnésekor, azaz a tulajdonossá válásakor realizálódó – kárának elkerülhetetlen bekövetkezésével jár, vagyis a tulajdonhoz való alkotmányos alapjog alapján mint tényleges – bár csak jövőbeni – károsultat ugyanúgy megilleti a korlátozási kártalanítás (jövőben realizálódó, de már a jelenben kimutatható kárának tényleges megtérítése), mint a tulajdonost vagy a pénzügyi lízingbe vevőnél kevésbé jelentős kárt elszenvedő (mert rendelkezési joggal sem most, sem a jövőben nem rendelkező) hasznélvezőt.
- [31] A pénzügyi lízingbe vevő tehát – bizonyítható kárának bekövetkezése esetén – az Étv. 30. § (1) bekezdésében írott feltételek megvalósulásakor az Alaptörvény XIII. cikke alapján épp úgy jogosult a korlátozási kártalanításra, mint a hasznélvező. Jelen esetben ezért az Alkotmánybíróság megállapítja: a pénzügyi lízingbe vevőnek az Étv. 30. § (1) bekezdésében szabályozott korlátozási kártalanításhoz való joga az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény.
- [32] 3. Az Alkotmánybíróságnak állást kellett foglalnia abban a kérdésben, hogy a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete ezt a követelményt azért sérti-e, mert maga az Étv. 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes, vagy azért, mert a Kúria jogértelmezése, és ennek folytán (a jogi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása nélkül) maga a kúriai döntés az. Az Alkotmánybíróság töretlen, és az Alaptörvény alapján is alkalmazható gyakorlata szerint a hatályos jogot lehetőleg kímélni kell. Az Alkotmánybíróság elkerüli jogszabály, illetőleg jogszabályi rendelkezés megsemmisítését vagy a törvényhozó felhívását arra, hogy az Alkotmánybíróság által meghatározott határidőn belül alkosson jogot, ha a jogrend alkotmányosságát és a jogbiztonságot enélkül is biztosítani lehet. Ilyenkor az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelményekkel azon értelmezések körét határozza meg általában, amelyek esetében a jogszabály az Alkotmánnyal összhangban van.
- [33] Az Alkotmánybíróság szerint a jelen ügyben keletkezett alapjogsérelem a bírói döntés és az annak alapjául szolgáló jogértelmezés alaptörvény-ellenességének megállapításával kielégítő módon orvosolható, így – a hatályos jog kímélete érdekében – az Étv. 30. § (1) bekezdésének megsemmisítésére, vagy akár jogalkotói mulasztás megállapítására nincs szükség. A bíróság jelen ügyben az Étv. 30. § (1) bekezdésének értelmét kizárólag nyelvtani (szó szerinti, strikt textualista, exegetikus) értelmezéssel állapította meg. A jogszabályszövegeknek azonban nemcsak nyelvtani, hanem más módszerek alapján történő értelmezése is lehetséges. Minden értelmezés számára a jogszabály által használt szavak, kifejezések, illetve nyelvi formulák, mondatszerkezeti elemek hétköznapi (illetve, ha ilyen létezik, jogi szakmai) nyelvtani értelme a kiindulópont. A szemantikai és a szintaktikai értelmezés azonban nem az egyedüli, kizárólagos módszer. Elemi formállogikai követelmény,

hogy ha a nyelvtani értelem abszurd eredményre vezetne, azt el kell vetni, és más módszerek alapján más, a szó szerinti (exegetikus) értelemtől eltérő, adott esetben azzal szembenálló értelmet kell a jogszabályszövegnek tulajdonítani. Jelen esetben a törvény kontextuális, valamint teleologikus, a releváns jogszabályok célján alapuló értelmezése arra az eredményre vezet, hogy az ingatlan használati lehetőségének korlátozásáért kártalanítás jár. Nemcsak a polgári jogra, de az egész jogrendszerre irányadó alapelv, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat. Ha az Étv. 30. § (1) bekezdését a bíróság szó szerint értelmezi, az ellentmond mind ennek az elvnek, mind annak az egész magyar jogrendszerben érvényesülő, a polgári jogi normák tényleges célját jelentő gyakorlatnak, hogy a tulajdonjog egyes részjogosítványainak közérdekből, akár jogszabállyal, akár közigazgatási határozattal történő korlátozásáért kártalanítás jár; az elszenvedett kárt a károsult számára ellentételezni kell. A jogalkotó valódi szándéka is az volt, mert az előbbiek értelmében csak az lehetett, hogy az Étv. 30. § (1) bekezdésében szabályozott esetekben a korlátozás ellentételezéseként fizetendő kártalanítás ne csak a polgári jogi értelemben vett tulajdonosnak járjon, hanem azoknak is, akiknek a birtoklási vagy használati-hasznosítási, illetve esetleges jövőbeli rendelkezési jogát a jogszabály vagy határozat korlátozza, vagyis akik számára az ténylegesen kárt okoz. Ennek a tételes jog által ismert nyilvánvaló esete a haszonélvező, akinek jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy külső, állami-önkormányzati behatástól mentesen élvezhesse birtoklási-használati jogait, és ha ebben korlátozzák, akkor a sérelem mértékével megegyező kártalanításra tarthasson igényt. Ugyanakkor nem a haszonélvezet az egyetlen jogcím arra, hogy a korlátozás által ténylegesen kárt szenvedettek ezért vagyoni ellentételezést kapjanak, legfeljebb a jogalkotó mint a nem az akkori tételes jog által intézményesített, hanem a polgári jogi szerződési szabadság (és ezen belül a formakényszertől való mentesség) alapján létrejött szerződéses formákat *expressis verbis* nem nevesítette.

- [34] A kúriai döntés által keletkezett alaptörvény-ellenesség, nevezetesen a tulajdonhoz való jog sérelmét okozó alapjogsértő helyzet tehát a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításával és megsemmisítésével, valamint – az adott rendelkezést alkalmazó későbbi bírói gyakorlatot is befolyásoló – alkotmányos követelmény meghatározásával kielégítő módon megszüntethető, és alkalmas mind az indítványozó, mind más, a jövőben hasonló helyzetbe kerülő természetes személyek, illetve a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára az Étv. 30. § (1) bekezdéséből származó alapjogsérelem elkerülésére. Ezért az Alkotmánybíróság eltekintett mind az Étv. 30. § (1) bekezdésének megsemmisítésétől, mind alaptörvény-ellenes mulasztás megállapításától.
- [35] 4. Tekintve, hogy az Alkotmánybíróság a konkrét ügy egyedi indítványozóját sértő alaptörvény-ellenességet a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítéletének az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésébe ütközése miatt történő alaptörvény-ellenességének megállapításával és megsemmisítésével, a hasonló helyzetben levő más jogalanyok tekintetében pedig alkotmányos követelmény megállapításával kiküszöbölte, ezért az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének vizsgálatát, továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszelem vizsgálatát mellőzte.
- [36] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kfv.III.37.765/2012/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt pedig elutasította. Az alkotmányos követelményt az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján állapította meg. A határozat Magyar Közlönyben történő közzétételének elrendelése az Abtv. 44. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

- [37] Az Alkotmánybíróság többségi döntésével az alábbiak szerint nem értek egyet, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján ahhoz az alábbi különvéleményt csatolom.
- [38] Álláspontom szerint a Kúria helyesen foglalt állást a tekintetben, hogy a lízingbe vevő nem rendelkezik ugyanazon jogosultsággal, mint a tulajdonos, valamint szerintem az is helytálló, hogy amennyiben a lízingszerződés fennállása alatt a lízingbe vevőt a jelen ügybelihez hasonló természetű kár éri, azt nem az Étv. alapján közvetlenül követelheti megtéríteni, hanem a tulajdonossal (lízingbe adóval) szemben kell fellépnie. (Hiszen a tulajdonos van abban a pozícióban, hogy a kárigényt érvényesítse, és adott esetben akár a szerződés módosításával a változott jogi környezethez igazítsa a megállapodást.).
- [39] A lízing alapvető jellegét tekintve is veszélyes a tulajdonosi jogkör összemosása, hiszen komoly problémákat vethet fel a nem szerződésszerű megszűnés esetén, a tulajdonjog átszállását megelőzően gyakorolt *quasi* tulajdonosi kárigény-érvényesítések, különösen azok utólagos, az eredeti tulajdonost (lízingbe adót) már nem védő tulajdoni garanciák nélküli elszámolásának kérdése. A többségi döntés gyakorlatilag a lízingbe adót fosztja meg a polgári jogi tulajdonvédelem garanciális kereteitől.
- [40] Végezetül, nem hagyható figyelmen kívül, hogy a polgári jogi tulajdonjog, illetve annak részjogosítványai nem azonosak az alkotmányjogi tulajdon védelemmel. A többségi határozat sajnos elbagatellizálja ezt a jelentős különbséget. A rendelkező részben szereplő alkotmányos követelménnyel pedig alkotmányjogi aspektust nem tartalmazó kérdésben foglalt úgy állást az Alkotmánybíróság, hogy azzal súlyos jogbizonytalanságot előidéző elvárást fogalmazott meg a joggyakorlat felé.
- [41] A fentiekre tekintettel sem a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenessé minősítésével és megsemmisítésével, sem az alkotmányos követelménnyel nem értek egyet.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [42] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával.
- Álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt el kellett volna utasítani, mert a Kúria ítélete nem alaptörvény-ellenes, és megfelelt az elbíráláskor hatályos jogszabályoknak. Az Éptv.-ben szabályozott korlátozási kártalanítás iránti igényre – a tulajdonosokkal azonos feltételekkel megillető joggal – nem lehet alkotmányos követelmény útján feljogosítani a pénzügyi lízingbe vevőt, mert ezzel az Alkotmánybíróság valójában hatáskörén túlterjeszkedve jogalkotást végez.
- [43] A lízingszerződést a régi Ptk. (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény) nem nevesítette önálló szerződés-típusként. Az egyéb törvényekben rögzített fogalom-meghatározások pedig egyes, de fontos részletekben eltérnek egymástól. Ezért a pénzügyi lízing fogalmának egységes értelmezése visszamenőlegesen kizárt.
- [44] A Ptk. a 6. könyv Hitel- és számlaszerződések LIX. fejezetben szabályozza a pénzügyi lízingszerződést. A 6:409. § [Pénzügyi lízingszerződés] rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy nem mindegyik pénzügyi lízingszerződés vezet tulajdonszerzéshez.

- [45] A törvény szerint a lízingszerződés fiduciárius konstrukciónak minősül; a felek célja az, hogy a lízingbe vevő megszerezze a lízingtárgyat. Ahelyett azonban, hogy a lízingbe adó tulajdonjogot ruházna át és a vételár-követelését zálogjoggal biztosítaná, a zálogjogosultnál kedvezőbb hitelezői pozícióban marad. A törvény kötelezően előírja: ha a lízingtárgy ingatlan, a lízingbe adó köteles a lízingbeadás tényét és a lízingbe vevő személyét az ingatlan-nyilvántartásba bejegyeztetni. A nyilvántartásba vétel célja a publicitás biztosítása, hogy harmadik személyek, tipikusan a lízingbe vevővel szerződő vevők és a lízingbe vevőnek hitelt nyújtók tisztában lehessenek azzal, hogy a tartósan a lízingbe vevő használatában lévő vagyontárgyak a látszat ellenére nem a lízingbe vevő tulajdonában vannak. A pénzügyi lízing valójában finanszírozási jogviszony, ezért a lízingbe adót a bérlet-től eltérő feltételek szerint kell, hogy szavatosság terhelje. Kellékszavatosság ezért a lízingbe adót akkor terheli csak, ha közreműködött a lízingtárgy kiválasztásában, vagy a harmadik személy eladóval szembeni jogairól a lízingbe vevő hozzájárulása nélkül lemondott. Mivel a lízingbe vevő a lízingtárgy forgalmazásával, javításával nem foglalkozik, ezért a törvény kimondja, hogy a kellékszavatossági jogok közül a lízingbe vevő kicserélést nem követelhet. Mivel a finanszírozási elem a jogszatosság körében nem bír relevanciával, a törvény e körben a lízing specialitásaira is tekintettel ismétli meg az általános jogszatossági szabályt. A törvény – mivel a lízinget a finanszírozási jellegű szerződések között helyezi el – a bérlet és a kölcsön szabályaival összhangban szabályozza a szerződés azonnali hatállyal történő felmondásának eseteit. A törvény úgy rendelkezik, hogy a lízingbe adó felmondása esetén a felek a zálogjog szabályai szerint kötelesek elszámolni, azaz a lízingbe adó köteles a zálogtárgyat értékesíteni, és a befolyt vételárral elszámolni. A lízingbe vevő a szerződés megkötésétől, dolog esetén a birtokátruházástól szedi a lízingtárgy hasznait, viseli a lízingtárggyal járó terheket, költségeket és azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit nem lehet kötelezni.
- [46] Ezekből a törvényi rendelkezésekből is látható, hogy a jogalkotó alaposan és körültekintően szabályozta a lízingszerződésben résztvevők jogait és kötelezettségeit. A lízingszerződés megkötése kapcsán is érvényesül az az alapelv, hogy a törvény keretei között a felek szabadon rendelkezhetnek bármilyen kérdésben. A jogalkotót a polgári jogviszonyok szabályozása során a jogok és a kötelezettségek elosztása során nagyfokú szabadság illeti meg. A jogalkotó a magánjogi rendelkezések kapcsán elő kívánja segíteni a gazdasági élet kibontakozását, biztosítani kívánja a forgalom biztonságát, ezért – a felek mellérendeltségét is szem előtt tartva – szabályozza a szerződésben résztvevők jogosítványait. Alkotmányjogi szempontból megfelelő a szabályozás, ha az nincs ellentétben az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [47] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjoggal (tulajdonjoghoz való jog) kapcsolatban a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatban (Indokolás [50]–[51]) az Alkotmánybíróság az alábbiakat rögzítette: „A tulajdonhoz való jog [...] alapvető jog. Az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. [...] A tulajdon »elvonása« alkotmányjogi értelemben nem feltétlenül a polgári jogi tulajdon jog elvesztése [...]. Az Alkotmány szerinti tulajdonvédelem köre tehát nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványával, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni.» (ABH 1993, 373, 379–380.) A tulajdonhoz való jog alapjogi jellegét vizsgálva a 481/B/1999. AB határozatban az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy az »[...] nem a tényleges tulajdonszerzést, a tulajdonhoz jutás jogát, a tulajdon értékcsökkenéstől mentes és végleges megtartását garantálja, hanem az állam számára ír elő kétirányú kötelezettséget. Az állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi.» (ABH 2002, 998, 1002.) »A kifejtettek szerint a tulajdonhoz való jog alapjogként az állammal szemben garantál olyan közjogi igényt, amely alapján az állam – alapvetően, főszabályként, az Alaptörvényből következő kivételektől eltekintve – köteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól.«
- [48] Fenti megállapításokból – álláspontom szerint – az a következtetés vonható le a jelen eset eldöntése szempontjából, hogy az Alkotmánybíróságnak azt kell vizsgálnia: a közjogi és magánjogi korlátok biztosítják-e azt a jogi környezetet és azt az intézményi garanciát, amelyek az Étv. 30. § (1) bekezdésében szabályozott esetekben működőképessé teszik a tulajdonhoz való jog védelmét.
- [49] Minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy törvényi szinten az intézményi garancia biztosított, ugyanis az Étv. rögzíti a kártalanítási kötelezettséget, egyben rendelkezik arról is, hogy ki köteles megfizetni a kártalanítást, ki jogosult a kártalanításra, valamint a jogalap és az összecszerűség tekintetében a végső döntést a bíróságra bízta.

- [50] Az Étv. szerint a tulajdonos, hasznélvező jogosult a kártalanításra. Bár a jelen eset eldöntése szempontjából nem releváns, de megállapítható, hogy a jogalkotó nagyvonalúan szabályozta ezt a kérdést, ugyanis nem rendezte, hogy a tulajdonos, hasznélvező – együttes perlés esetén – milyen arányban jogosult a kártalanításra; ugyancsak nem részletezi, hogy egyikük perindítása kizárja-e a másik perindítását; továbbá ha az Étv. 30. § (2) bekezdése alapján a régi és az új forgalmi érték különbözete a kártalanítás, akkor jogosult-e a hasznélvező a kártalanításra, ha egyébként a használatát nem érinti a korlátozás. Jelen esetben azonban nem a tulajdonos és a hasznélvező közötti jogvita a panasz tárgya, ezért a következőkben a hasznélvező kártalanításával nem foglalkozom. De arra mindenképpen utalnom kell: az alkotmányos követelmény megállapításával az Alkotmánybíróság csak növelte a jogszabály alkalmazhatóságával kapcsolatos nehézségeket.
- [51] A kár a tulajdonost éri, s ingatlan esetében az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett személy a tulajdonos. Azonban mind a régi, mind az új Ptk. alapján több olyan tipikus szerződés van, és természetesen atipikus szerződések is lehetnek, amelyek esetén a tulajdonjog átszállása fenntartással történik. Mivel a jogvita elbírálásakor még a régi Ptk. volt hatályban, melyet – vita esetén – a 2014. március 15-e előtt kötött szerződések esetében továbbra is alkalmazni kell, ezért a továbbiakban csak a régi Ptk. szabályaira hivatkozom. Azonban hangsúlyozom, hogy a Ptk. is ismeri ugyanezen jogintézményeket, illetve jogi megoldásokat.
- [52] A régi Ptk. 368. § (1) bekezdése alapján – adásvételi szerződés esetében – az eladó a tulajdonjogot csak a szerződés megkötésekor, írásban és legfeljebb a vételár teljes kiegyenlítéséig tarthatja fenn. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy amennyiben az ingatlan vevője – ha a tulajdonjognak az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése előtt birtokba lép – ennek napjától kezdve szedi a dolog hasznait, viseli terheit és azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit nem lehet kötelezni.
- [53] A régi Ptk. 655. § (1) bekezdése alapján az örökhagyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás, vagy életjáradék fejében örökösevé teszi. A tulajdonjog a halál bekövetkeztével száll át az örököse.
- [54] A régi Ptk. 228. § (1) alapján, ha a felek a szerződés hatályának beálltát bizonytalan jövőbeni eseménytől tették függővé (felfüggesztő feltétel), a szerződés hatálya e feltétel bekövetkeztével áll be. Ez alapján sor kerülhet pl. olyan ajándékozási szerződés megkötésére, amely alapján a megajándékozott akkor válik az ingatlan tulajdonosává, ha házasságot köt, vagy ha gyermeke születik.
- [55] Nincs jogi akadálya annak, hogy akár az öröklési, akár a felfüggesztő feltétel esetén a felek a szerződéskötéskor lehetővé tegyék a birtokbavételt, valamint rendelkezzenek a dolog hasznainak szedéséről, a terhek viseléséről, valamint a kárveszély átszállásáról.
- [56] A fentiek csak példák arra, hogy a pénzügyi lízing egyik esetéhez képest még hány olyan lehetőség van, amikor a szerződő fél úgy nevezett tulajdoni várományos. Ezekből egy esetet ragadott ki az Alkotmánybíróság, és továbbra is bizonytalanságban hagyta a jogalkotót és a jogalkalmazókat, hogy a többi tulajdoni várományos esetén mi az Alkotmánybíróság álláspontja.
- [57] Nem értek egyet azzal a határozatban elfoglalt állásponttal, miszerint: „A tulajdonhoz való alkotmányos alapjog [...] kiterjed nemcsak a polgári jogi értelemben vett tulajdonosok, hanem a polgári jogi értelemben vett egyes birtokosok védelmére is. Az, hogy mely birtokos kaphat az Alaptörvény alapján ilyen védelmet, esetről esetre, a konkrét ügy egyedi jellegzetességei fényében állapítható meg.”
- [58] A jogállam és a jogbiztonság követelményével nem egyeztethető össze, ha ilyen fontos kérdésben nem a jogszabályok rendezik a kérdést, hanem az Alkotmánybíróság esetről-esetre kívánja rögzíteni, hogy kinek jár alapjogi védelem, és kinek nem. Ez a bizonytalanság komoly kihatással van a gazdasági életre, a forgalom biztonsága került veszélybe azzal, hogy az Alkotmánybíróság majd esetről-esetre fogja eldönteni, hogy a birtokost mikor illeti meg a tulajdonos jogosítványa. A hatóságok, a bíróságok is nehéz helyzetbe kerülnek, mert jogalkalmazó tevékenységük során a jogszabályokat kell alkalmazniuk; de döntéseik jogszerűségét az Alkotmánybíróságnak az eltérő értelmezése bármikor kétségbe vonhatja. Csak fokozza a jogalkalmazás során a nehézségeket, hogy az alkotmányos követelmény nem ad iránymutatást arra az esetre, ha mind a tulajdonos, mind a lízingbe vevő is él az igényével.
- [59] A tulajdonos és a várományos tulajdonosi helyzete megítélésénél arról sem lehet megfeledkezni, hogy a feleket a szerződés teljes időtartama alatt megilleti a szerződés felmondásának lehetősége. Ezen felül alkalmazható a szerződés módosítása akár közös megegyezéssel, akár bírósági úton is.
- [60] Ezekből a rendelkezésekből látható, hogy a tulajdonjog átszállása (az öröklést kivéve) nem automatikus, s mindaddig, amíg a tulajdonszerzés nem következik be, alkotmányjogi értelemben sem tekinthető tulajdonosnak a birtokos – éppen eltérő jogosítványai miatt sem. Egyáltalán nem biztos tehát, hogy a várományos végül tulajdonos lesz-e, ennek következtében a várományos felruházása a tulajdonost megillető jogosítvánnyal a kártala-

nítás tekintetében alkotmányos értelmezés útján ténylegesen jogalkotást jelent. Lényeges továbbá, hogy mivel a pénzügyi lízing valójában hitelbiztosítéki szerződés, ezért éppen a lízingbe adó – a tulajdonos – számára jelent kockázatot, ha a biztosíték forgalmi értéke csökken, ezáltal a lízingbe vevő szerződésszegése esetén a tényleges kár a tulajdonosnál jelentkezik. A jogalkotó szándéka – véleményem szerint – egyértelmű és világos volt: a hitelbiztosítéki szerepe miatt a lízingbe adó érdekeit tartotta szem előtt a szabályozásnál, nem kívánta a lízingbe vevőt – a törvény erejénél fogva – felruházni a tulajdonost megillető kártalanítás iránti igény érvényesítésére.

- [61] Tovább elemezve a lízing jogintézményét szembevetve, hogy a lízingbe vevő a lízingbe adó hozzájárulása nélkül nem adhatja másnak használatába a lízingtárgyat; nem építkézhet az ingatlanon; azt nem terhelheti meg, stb. Ezek súlyos korlátozások, egyértelműsítik a két fél eltérő jogi helyzetét.
- [62] Véleményem szerint nem ok nélkül döntött a Ptk. megalkotásakor az Országgyűlés arról, hogy a tulajdonost megillető jogosítványok közül melyek illetik meg a lízingbe vevőt és melyek nem. Az alkotmányos követelmény megfogalmazásával az Alkotmánybíróság a jogalkotói akaratot bírálta felül, kellő alkotmányos indok nélkül.
- [63] Álláspontom szerint téves a többségi határozat azon következtetése, hogy pénzügyi lízing esetén „semmilyen esetben nem kellene fizetnie annak [jelen esetben az önkormányzatnak], akinek érdekében a korlátozás történt.” Az Étv. 30. § (6) bekezdése alapján megállapítható, hogy az értékcsökkenéssel bekövetkezett kárért ki a felelős, valamint az is, hogy ki jogosult a kártalanításra. Ha a tulajdonos nem kívánja a kártalanítás iránti igényét érvényesíteni, ez nem zárja ki, hogy a lízingbe vevő – a szerződéses jogviszony alapján – az ingatlan értékcsökkenése miatt a tulajdonossal szemben fellépjen. Ez ugyanis nem az a kár, amelynek megtérítésére senkit nem lehet kötelezni, hanem egyértelműen olyan kár, amelynek bekövetkezése esetén törvény írja elő a helytállási kötelezettséget és az azért felelős személyt is. A törvényi szabályozás tehát zárt és hézagmentes.
- [64] A régi Ptk. 4. § (1) bekezdése előírta, hogy a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni. A Ptk.-nak a szerződések teljesítésére és a szavatosságra vonatkozó szabályai, valamint a konkrét szerződés rendelkezéseinek jogvita esetén történő alkalmazása a bíróságok feladata.
- [65] A Kúria értelmezte az Étv. 30. § (1) bekezdését, s megállapította, hogy a tulajdonos jogosult a kártalanításra. Megállapította azt is, hogy a lízingbe vevő és a lízingbe adó közötti jogvita nem dönthető el a közigazgatási perben. A Budapest Környéki Törvényszék a lízingbe adót értesítette a beavatkozás lehetőségéről, de az nem kívánt beavatkozni a perbe. Holott akár a beavatkozással, akár egy engedményezési nyilatkozattal perjogi értelemben megoldotta volna a kérdést.
- [66] Összegezve: mivel a jogszabályok lehetőséget adtak az érintett feleknek jogvitájuk eldöntésére, ezért indokolatlan volt a Kúria ítéletének megsemmisítése és olyan alkotmányos követelmény megfogalmazása, amely tartalmilag jogalkotásnak minősül.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

- [67] A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Budapest, 2014. május 5.

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1452/2013.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2014. évi 69. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3155/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *Dr. Balogh Elemér, Dr. Bragyova András, Dr. Paczolay Péter, Dr. Lévay Miklós, Dr. Salamon László és dr. Stumpf István* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 140. § (4)–(5) bekezdése, 168/A. § (4) bekezdése, 178/H. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. 2013. szeptember 12-én négy gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) 140. § (4)–(5) bekezdése, 168/A. § (4) bekezdése, 178/H. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét, és visszaható hatállyal semmisítse meg azokat.
- [2] Az indítvány lényegét összefoglalva a Vet. támadott 140. § (4)–(5) bekezdése értelmében a pénzforgalmi számlájának vezetésével kapcsolatos, a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény szerint pénzügyi tranzakciós illeték fizetésére kötelezett, továbbá a távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló 2008. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: Távhőtv.) és a közművezetékek adójáról szóló 2012. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Közműtv.) szerint külön jövedelemadó, illetve közművezetékek után fizetendő adó (a továbbiakban együtt: különadó) fizetésére kötelezett, a különadót, illetve a tranzakciós illetéket nem háríthatja át a felhasználóra. Ebből következően a tranzakciós illeték, illetve a különadó az engedélyes, illetve a termelő által nyújtott termék vagy szolgáltatás árába közvetlenül vagy közvetve semmilyen formában nem számítható be, illetve külön nem számlázható ki. Az indítványozó érvelése szerint azzal, hogy a jogalkotó kizárta a nevezett különadók és illeték indokolt költségként való figyelembe vételét a rendszerhasználati díjak megállapításánál, aránytalanul korlátozza az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseiben biztosított tulajdonhoz való jogot, ez ellentétes továbbá a piacgazdaság és a vállalkozás szabadságának védelmére vonatkozó M) cikk (1)–(2) bekezdéseiben foglaltakkal.
- [3] Ugyanezekre az alaptörvényi rendelkezésekre alapította az indítványozó a Vet. 168/A. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét is, bár ennek a bekezdésnek a közigazgatási perben eljáró bíróság a címzettje, és az indítványozó a hiánypótlásra felhívásra küldött válaszában sem támasztotta részletesebben alá ezen támadott bekezdés alaptörvény-ellenességét.
- [4] Az indítványozók nézete szerint a Vet. 178/H. § (1) bekezdése a 2013. január 1. és március 13. közötti időszakra vonatkozóan ellentétes a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmával, ezáltal sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a 2013. március 13. utáni időszakra vonatkozóan pedig alaptörvény-ellenesen korlátoz szerzett jogot.

- [5] 2. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés *b)–e)* pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg.
- [6] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen alkotmányjogi panasszal támadott Vet. 140. § (4)–(5) bekezdése, valamint 178/H. § (1) bekezdése távhő-különadó, közművezeték-különadó, illetve tranzakciós illeték tárgyában közvetlenül rendelkező törvényi szabályok alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezi.
- [7] Egy adó átháríthatósága vagy át nem háríthatósága a jogalkotó döntésére – lásd ebben az értelemben a 44/B/1996. AB határozatot (ABH 2001, 856, 858.) – mutat vissza, amely – jogi és/vagy közgazdasági szempontokat figyelembe véve – a két lehetséges adótípus, a közvetett adó és a közvetlen adó közötti választást jelenti.
- [8] E választás – az alkotmánybírósági vizsgálat szempontjából – azon a tényen nem változtat, hogy az adott megoldás adónak minősül és az adó közvetlen szabályozását jelenti, függetlenül attól, hogy egy adót (központi adónemet és helyi adók központi adónemeit) az adótevényt kötelező elemei (adóalany, adótárgy, adóalap, adómérték) jellemeznek elsősorban, (de idetartoznak az adókedvezmények és adómentességek is), és hogy a pénzügyi jog hazai tudománya szerint az adó áthárításának a kérdése nem tartozik az adótevényt jellemző elemek közé.
- [9] Így a jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy *i)* a támadott, az adóáthárítás tilalmát elrendelő törvényi jogszabályok kifejezetten azt a törvényalkotói szándékot tükrözik, hogy az adóalany egyben az adóterher tényleges viselője is legyen, ezért az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése alá tartozó jogszabályoknak minősülnek és *ii)* mindkét adónem valamint az illeték központinak minősül. Az alkotmányjogi panasszal támadott ilyen törvény csak akkor vizsgálható felül az Alaptörvény alapján, ha az erre irányuló indítvány az alkotmányellenesség okaként kizárólag az élethez és emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, lelkiismeret és vallás szabadsága, vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó 69. § szerinti jogok sérelmét jelöli meg.
- [10] Jelen esetben az indítványozó nem hivatkozott a fenti jogok egyikének a sérelmére sem. Az Alkotmánybíróságnak ezért nincs hatásköre az indítvány elbírálására.
- [11] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdése *f)* pontja alapján visszautasította.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Vet. támadott 168/A. § (4) bekezdése 2013. március 14. és 2013. április 3. között volt hatályban, azaz az alkotmányjogi panasz hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányossági vizsgálatát kérte az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján. Az indítványozó ugyanakkor nem igazolta, hogy a támadott rendelkezés 21 napig tartó hatályosulása folytán jogsérelem érte, ezért az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése *a)* pontjában foglalt követelménynek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdése *h)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában is visszautasítja.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [13] Nem értek egyet az indokolásnak azzal a megállapításával, hogy a Vet. jelen ügyben vizsgált szabályai az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozó szabály [az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése] hatálya alá tartoznak. Az alkotmányjogi panaszok a Vet. azon szabályait támadják, amelyek egyes különadók és a tranzakciós illeték, díj áthárítását tiltják.
- [14] 1. Azt a kérdést, hogy milyen törvényi rendelkezés tartozik a hatáskör-korlátozás alá, minden egyes esetben külön kell vizsgálni, az illető szabály funkciója alapján. Központi adó szerepelhet adótörvényben, de más törvényben is. Az adókról szóló törvényeknek pedig lehetnek eljárási és egyéb, nem az adónemre vonatkozó rendelkezéseik is.
- [15] Az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése kivétel szabály. A kivétel-szabályokat nem lehet kiterjesztően értelmezni. Egy adót (központi adónemet és helyi adók központi feltételeit) az adóteherállás kötelező elemei (adóalap, adótárgy, adóalap, adómérték) jellemeznek elsősorban, de idetartozhatnak az adókedvezményekről és adómentességekről szóló szabályok is.
- [16] Valamely adó áthárításának a kérdése, az erről szóló szabály azonban nem tartozik az adóteherállási elemek közé. Az adóáthárítás elsősorban nem jogi, hanem közgazdasági (a termékek, szolgáltatások árait és díjait érintő) szempont; arról szól, hogy valamely adónak ki a teherviselője.
- [17] A Vet. támadott szabályai nem minősülnek központi adónemről szóló rendelkezésnek. A Vet. 140. §-a az ár-szabályozás körébe tartozó előírás, a felhasználó által fizetendő díj megállapításának, a termék vagy szolgáltatás ára meghatározásának az egyes feltételeit tartalmazza. A villamos energiáért mint termékért és a rendszer használatáért mint szolgáltatásért fizetendő ellenérték számos tényezőtől függ.
- [18] Ezért a jelen esetben az indítványok alapján abból kell kiindulni, hogy az egyes közmű különadók és a tranzakciós illeték, díj áthárítását tiltó szabályozás, vagyis az árak és az alkotmányos értelemben vett tulajdon (XIII. cikk) milyen viszonyban van egymással.
- [19] 2. Az árak és az alkotmányos értelemben vett tulajdon egyes összefüggéseiről korábban a 19/2004. (V. 26.) AB határozat foglalt állást (gyógyszerárak). A határozat szerint az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja azt, hogy valamely jogszabály tulajdon kisajátítását jelenti-e. A határozat megállapította: annak a kérdésnek a megítélésénél, hogy sérült-e az Alkotmány 13. §-a szerinti tulajdonjoga a gyógyszerterápiát üzemeltető vállalkozásoknak a gyógyszerárakról szóló rendeletek hatálybalépése következtében, és azok jelentős összegű kárt, veszteséget okoztak-e a működtetőknek, az Alkotmánybíróságnak ténykérdésben kellene állást foglalnia. A határozat megállapítja azt is, hogy önmagában abból, hogy egy későbbi jogszabályban szereplő árak eltérnek egy korábbi jogszabály mellékletében szereplő áraktól, nem lehet arra következtetni, hogy a közforgalmú gyógyszerterápia az Alkotmány hivatkozott szabályainak sérelmét eredményező veszteséget szenvedtek el az újabb rendelet következtében. A határozat értelmében „a nyereséget vagy veszteséget számos más tényező befolyásolja, ezek közül csak az egyik az ár. Az államok gazdasági természetű intézkedéseket fogadnak el a gyógyszerek forgalomba hozataláról; a vonatkozó közegészségügyi kiadások ellenőrzése céljából, a gyógyszerek piacán fennálló verseny nem kielégítő volta vagy hiánya következtében a gyógyszerek árának közvetlen és közvetett ellenőrzése is ismert; az intézkedések magukban foglalják, illetve kiterjednek az olyan készítmények körének korlátozására, amelyek árához az egészségbiztosítási rendszerek támogatást adnak. A gyógyszerpiacról azt lehet megállapítani, hogy az speciális piac, a gyógyszertermékek pedig speciális termékek. Mindkettőre jellemző a nagymértékű állami szabályozottság. Hatással van a gazdálkodás eredményére és a gyógyszerforgalomra a támogatási rendszer is. A támogatási rendszer nem egyszer és mindenkorra adott, hanem változó rendszer. A gyártók, kereskedők és gyógyszerterápia jövedelmezősége nem értelmezhető önmagában, hanem csak a támogatási rendszer összefüggéseiben. Nyilvánvaló, hogy a termék forgalmát befolyásolhatja annak támogatott volta vagy helyettesíthetősége más, olcsóbb termékekkel és más körülmények is.” A határozat szerint

„az alkotmányos értelemben vett tulajdonjog nem vonatkozatható a gyógyszertermék mint sajátos áru várható ára. Az R. 4. nem szól tulajdonjog elvonásáról.”

- [20] 3. A jelen esetben a Vet. támadott szabályait illetően a széles értelemben vett „árakról” (díjak elemei, adók, illetékek, költségek áthárítása) van szó. Az „árak” meghatározására vonatkozó szabályozás nem függ össze az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való joggal. Az alkotmányjogi panaszokat ezért – és nem a hatáskör-korlátozó szabályra hivatkozva – kellett volna visszautasítani.
- [21] 4. Az indítvány egyéb elemeiről azt lehet megállapítani, hogy az Alaptörvény M) cikkére való hivatkozással azért nem kell az Alkotmánybíróságnak érdemben foglalkoznia, mert az M) cikk nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. A visszaható hatályú jogalkotásra [178/H. § (1) bekezdése] vonatkozó érvelésnél pedig az kellett volna figyelembe venni, hogy ez a szabály a 2013. január 1. és március 13. közötti időszakra formálisan visszaható hatályt jelent, de a panasz szerint a Hivatal már a 2012. december 19-én hozott határozatában meghatározta a 2013. évre alkalmazandó rendszerhasználati díjakat, a 2013. január 1-jétől fennálló új adóterhek nélkül. A panasz nem valamely meghatározott időtartamra vonatkozó, díj- vagy ármezgállapítást tartalmazó hatósági határozatról szóló bírói döntést, hanem a jogszabályt támadja. Ilyen körülmények között nem állapítható meg, hogy az elbírálskor is fennállna olyan alkotmányjogi probléma, amely az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz befogadását a B) cikk (1) bekezdése alapján indokolná.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Paczolat Péter s. k.,
alkotmánybíró

- [22] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom:

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1366/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3156/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *Dr. Balogh Elemér, Dr. Bragyova András, Dr. Paczolat Péter, Dr. Lévay Miklós, Dr. Salamon László és dr. Stumpf István* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 103. § (4) és (4a) bekezdése, a 129. § (3a) bekezdése, és a 146/B. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. 2013. szeptember 12-én három gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 103. § (4) és (4a) bekezdésének, a 129. § (3a) bekezdésének és a 146/B. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, és visszaható hatállyal semmisítse meg azokat.
- [2] Az indítvány lényegét összefoglalva a Get. támadott 103. § (4) és (4a) bekezdése értelmében a távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló 2008. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: Távhőt看.) és a közművezetékek adójáról szóló 2012. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Közműtv.) szerint külön jövedelemadó, illetve közművezetékek után fizetendő adó (a továbbiakban együtt: különadó) fizetésére kötelezett, továbbá a pénzforgalmi számlájának vezetésével kapcsolatos, a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény szerint pénzügyi tranzakciós illeték fizetésére kötelezett a különadót, illetve a tranzakciós illetéket nem háríthatja át a felhasználóra. Ebből következően a különadó, illetve a tranzakciós illeték az engedélyes, illetve a termelő által nyújtott termék vagy szolgáltatás árába közvetlenül vagy közvetve semmilyen formában nem számítható be, illetve külön nem számlázható ki. Az indítványozó érvelése szerint azzal, hogy a jogalkotó kizárta a nevezett különadók és illeték indokolt költségként való figyelembe vételét a rendszerhasználati díjak megállapításánál, aránytalanul korlátozza az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseiben biztosított tulajdonhoz való jogot, ellentétes továbbá a piacgazdaság és a vállalkozás szabadságának védelmére vonatkozó M) cikk (1)–(2) bekezdéseiben foglaltakkal.
- [3] Ugyanezekre az alaptörvényi rendelkezésekre alapította az indítványozó a Get. 129. § (3a) bekezdésének alaptörvény-ellenességét is, bár ennek a bekezdésnek a közigazgatási perben eljáró bíróság a címzettje, és az indítványozó a hiánypótlásra felhívásra küldött válaszában sem támasztotta részletesebben alá ezen támadott bekezdés alaptörvény-ellenességét.
- [4] Az indítványozók nézete szerint a Get. 146/B. § (1) bekezdése a 2013. január 1. és március 13. közötti időszakra vonatkozóan ellentétes a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmával, ezáltal sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a 2013. március 13. utáni időszakra vonatkozóan pedig alaptörvény-ellenesen korlátoz szerzett jogot.
- [5] 2. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen alkotmányjogi panasszal támadott Get. 103. § (4) és (4a) bekezdése, valamint 146/B. § (1) bekezdése távhő-különadó, közművezeték-különadó, illetve tranzakciós illeték tárgyában közvetlenül rendelkező törvényi szabályok alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezi.
- [6] Egy adó átháríthatósága vagy át nem háríthatósága a jogalkotó döntésére – lásd ebben az értelemben a 44/B/1996. AB határozatot (ABH 2001, 856, 858.) – mutat vissza, amely – jogi és/vagy közgazdasági szempontokat figyelembe véve – a két lehetséges adótípus, a közvetett adó és a közvetlen adó közötti választást jelenti.
- [7] E választás – az alkotmánybírósági vizsgálat szempontjából – azon a tényen nem változtat, hogy az adott megoldás adónak minősül és az adó közvetlen szabályozását jelenti, függetlenül attól, hogy egy adót (központi adónemet és helyi adók központi adónemeit) az adóteányállás kötelező elemei (adóalany, adótárgy, adóalap, adómérték) jellemeznek elsősorban (de idetartoznak az adókedvezmények és adómentességek is), és hogy a pénzügyi jog hazai tudománya szerint az adó áthárításának a kérdése nem tartozik az adóteányállási elemek közé.
- [8] Így a jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy *i)* a támadott, az adóáthárítás tilalmát elrendelő törvényi jogszabályok kifejezetten azt a törvényalkotói szándékot tükrözik, hogy az adóalany egyben az adóteher tényleges viselője is legyen, ezért az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése alá tartozó jogszabályoknak minősülnek és *ii)* mindkét adónem valamint az illeték központinak minősül. Az alkotmányjogi panasszal támadott ilyen törvény csak akkor vizsgálható felül az Alaptörvény alapján, ha az erre irányuló indítvány az alkotmányellenes-

ség okaként kizárólag az élethez és emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, lelkiismeret és vallás szabadsága, vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó 69. § szerinti jogok sérelmét jelöli meg.

- [9] Jelen esetben az indítványozó nem hivatkozott a fenti jogok egyikének a sérelmére sem. Az Alkotmánybíróságnak ezért nincs hatásköre az indítvány érdemi elbírálására.
- [10] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdése *f)* pontja alapján visszautasította.
- [11] 3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amelyben többek között meg kell indokolni, hogy a sérelmezett jogszabály miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezéssel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, *e)* pontja]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Get. támadott 129. § (3a) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz – kellő indokolás hiánya miatt – nem tesz eleget ennek a követelménynek, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdése *h)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában is visszautasítja.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczoly Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [12] Nem értek egyet az indokolásnak azzal a megállapításával, hogy a Get. jelen ügyben vizsgált szabályai az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozó szabály [az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése] hatálya alá tartoznak. Az alkotmányjogi panaszok a Get. azon szabályait támadják, amelyek egyes különadók és a tranzakciós illeték, díj áthárítását tiltják.
- [13] 1. Azt a kérdést, hogy milyen törvényi rendelkezés tartozik a hatáskör-korlátozás alá, minden egyes esetben külön kell vizsgálni, az illető szabály funkciója alapján. Központi adó szerepelhet adótörvényben, de más törvényben is. Az adókról szóló törvényeknek pedig lehetnek eljárási és egyéb, nem az adónemre vonatkozó rendelkezéseik is.
- [14] Az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése kivétel szabály. A kivétel-szabályokat nem lehet kiterjesztően értelmezni. Egy adót (központi adónemet és helyi adók központi feltételeit) az adóteherállás kötelező elemei (adóalap, adótárgy, adóalap, adómérték) jellemeznék elsősorban, de idetartozhatnak az adókedvezményekről és adómentességekről szóló szabályok is.
- [15] Valamely adó áthárításának a kérdése, az erről szóló szabály azonban nem tartozik az adóteherállási elemek közé. Az adóáthárítás elsősorban nem jogi, hanem közgazdasági (a termékek, szolgáltatások árait és díjait érintő) szempont; arról szól, hogy valamely adónak ki a teherviselője.

- [16] A Get. támadott szabályai nem minősülnek központi adónemről szóló rendelkezésnek. A Get. 103. §-a az árszabályozás, árfelügyelet körébe tartozó előírás, az engedélyes, illetve a termelő által nyújtott termék vagy szolgáltatás ára meghatározásának az egyes feltételeit tartalmazza. Ez az ár számos tényezőtől függ.
- [17] Ezért a jelen esetben az indítványok alapján abból kell kiindulni, hogy az egyes közmű különadók és a tranzakciós illeték, díj áthárítását tiltó szabályozás, vagyis az árak és az alkotmányos értelemben vett tulajdon (XIII. cikk) milyen viszonyban van egymással.
- [18] 2. Az árak és az alkotmányos értelemben vett tulajdon egyes összefüggéseiről korábban a 19/2004. (V. 26.) AB határozat foglalt állást (gyógyszerárak). A határozat szerint az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja azt, hogy valamely jogszabály tulajdon kisajátítását jelenti-e. A határozat megállapította: annak a kérdésnek a megítélésénél, hogy sérült-e az Alkotmány 13. §-a szerinti tulajdonjoga a gyógyszerterápiát üzemeltető vállalkozásoknak a gyógyszerárakról szóló rendeletek hatálybalépése következtében, és azok jelentős összegű kárt, veszteséget okoztak-e a működtetőknek, az Alkotmánybíróságnak ténykérdésben kellene állást foglalnia. A határozat megállapítja azt is, hogy önmagában abból, hogy egy későbbi jogszabályban szereplő árak eltérnek egy korábbi jogszabály mellékletében szereplő áraktól, nem lehet arra következtetni, hogy a közforgalmú gyógyszerárak az Alkotmány hivatkozott szabályainak sérelmét eredményező veszteséget szenvedtek el az újabb rendelet következtében. A határozat értelmében „a nyereséget vagy veszteséget számos más tényező befolyásolja, ezek közül csak az egyik az ár. Az államok gazdasági természetű intézkedéseket fogadnak el a gyógyszerek forgalomba hozataláról; a vonatkozó közegészségügyi kiadások ellenőrzése céljából, a gyógyszerek piacán fennálló verseny nem kielégítő volta vagy hiánya következtében a gyógyszerek árának közvetlen és közvetett ellenőrzése is ismert; az intézkedések magukban foglalják, illetve kiterjednek az olyan készítmények körének korlátozására, amelyek árához az egészségbiztosítási rendszerek támogatást adnak. A gyógyszerpiacról azt lehet megállapítani, hogy az speciális piac, a gyógyszertermékek pedig speciális termékek. Mindkettőre jellemző a nagymértékű állami szabályozottság. Hatással van a gazdálkodás eredményére és a gyógyszerforgalomra a támogatási rendszer is. A támogatási rendszer nem egyszer és mindenkorra adott, hanem változó rendszer. A gyártók, kereskedők és gyógyszerterápiák jövedelmezősége nem értelmezhető önmagában, hanem csak a támogatási rendszer összefüggéseiben. Nyilvánvaló, hogy a termék forgalmát befolyásolhatja annak támogatott volta vagy helyettesíthetősége más, olcsóbb termékekkel és más körülmények is.” A határozat szerint „az alkotmányos értelemben vett tulajdonjog nem vonatkoztatható a gyógyszertermék mint sajátos áru várható árára. Az R. 4. nem szól tulajdonjog elvonásáról.”
- [19] 3. A jelen esetben a Get. támadott szabályait illetően a széles értelemben vett „árakról” (díjak elemei, adók, illetékek, költségek áthárítása) van szó. Az „árak” meghatározására vonatkozó szabályozás nem függ össze az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való joggal. Az alkotmányjogi panaszokat ezért – és nem a hatáskörkorlátozó szabályra hivatkozva – kellett volna visszautasítani.
- [20] 4. Az indítvány egyéb elemeiről azt lehet megállapítani, hogy az Alaptörvény M) cikkére való hivatkozással azért nem kell az Alkotmánybíróságnak érdemben foglalkoznia, mert az M) cikk nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. A visszaható hatályú jogalkotásra [146/B. § (1) bekezdése] vonatkozó érvelésnél pedig az kellett volna figyelembe venni, hogy ez a szabály a 2013. január 1. és március 13. közötti időszakra formálisan visszaható hatályt jelent, de a panasz szerint a Hivatal már a 2012. december 28-án kelt határozatában meghatározta a 2013. június 30. napjáig alkalmazandó rendszerhasználati díjakat, a 2013. január 1-jétől fennálló új adóterhek figyelembe vétele nélkül. A panasz nem valamely meghatározott időtartamra vonatkozó, díj- vagy ármegállapítást tartalmazó hatósági határozatról szóló bírói döntést, hanem a jogszabályt támadja. Ilyen körülmények között nem állapítható meg, hogy az elbíráláskor is fennállna olyan alkotmányjogi probléma, amely az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz befogadását a B) cikk (1) bekezdése alapján indokolná.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

[21] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom:

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1367/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3157/2014. (V. 23.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 217/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 3.Pkf.25.054/2013/3. és 9.Pkf.25.130/2013/3. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az önálló bírósági végrehajtó indítványozó jogi képviselője útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján, alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 217/B. §-a és a Gyulai Törvényszék (továbbiakban: Törvényszék) 3.Pkf.25.054/2013/3. és 9.Pkf.25.130/2013/3. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában. Az indítványozó álláspontja szerint a Vht. hivatkozott rendelkezésének alaptörvény-ellenessége miatt, a megjelölt törvényszéki végzések indítványozót érintő szankciói sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1.1. A Törvényszék 3.Pkf.25.054/2013/3. számú jogerős végzésével, az egyéb érdekelt végrehajtási kifogása alapján indult eljárásban, az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az indítványozó önálló bírósági végrehajtó intézkedését megsemmisítette, mivel – egy ingatlan árverést követő ingatlanátvitel kapcsán – a Törvényszék nem osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, mely szerint a nyilatkozattételre nyitva álló határidő a végrehajtást kérő személyében bekövetkezett jogutódlás során, az árverési jegyzőkönyvnek a jogutód részére

történő megküldésével újra kezdődik. A jogerős végzés megállapítása szerint az indítványozó megsemmisített intézkedése lényegesen jogszabálysértő volt, ezért a bíróság a Vht. 217/B. § (1) és (3) bekezdései alapján kötelezte őt a kifogással közvetlenül érintett ügyérték vonatkozásában végrehajtói munkadíja 20%-ának, 276 169 Ft-nak 60 napon belül a végrehajtói letéti számlára történő megfizetésére.

- [3] 1.2. Az indítványozó által panaszolt egy másik ügyben a Törvényszék 9.Pkf.25.130/2013/3. számú jogerős végzésével az elsőfokú bíróság végzését ugyancsak megváltoztatta és az indítványozó végrehajtói intézkedését megsemmisítette, mivel a Törvényszék álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a végrehajtást kérő végrehajtási kifogását arra hivatkozással utasította el, hogy a készfizető kezessel szembeni végrehajtási eljárás megindítása nélkül a készfizető kezes helytállási kötelezettségének érvényesítésére és a haszonélvezeti jogtól mentes árverésre nem kerülhet sor. Az ingatlan végrehajtás során – mondta ki a Törvényszék jogerős végzése – vannak olyan, harmadik személyt megillető, illetve az ingatlant terhelő jogok, amelyek nem akadályozzák az ingatlan végrehajtás alá vonását, illetve annak értékesítését. A Vht. 137. § (1) bekezdése szerinti szabályozás indoka az a fontos érdek, hogy ezek a jogok az ingatlanon fennmaradjanak az új tulajdonos tulajdonjogát terhelve. A Vht. 137. § (2) bekezdése azonban a haszonélvezeti joggal kapcsolatban úgy rendelkezik, hogy nem terheli az ingatlant megszerző tulajdonos tulajdonjogát a haszonélvezeti jog – függetlenül attól, hogy az ingatlan-nyilvántartásba be van-e jegyezve –, ha annak jogosultja a végrehajtást kérő követelésének kielégítéséért felelős, vagy ha azt a jelzálogjog keletkezése után szerződéssel létesítették. A szóban forgó ügyben a jogerős végzés megállapítása szerint a haszonélvezeti jog jogosultja az adósnak a végrehajtást kérővel szemben fennálló tartozása megfizetésére készfizető kezességet vállalt, ezért találta alaposnak a végrehajtást kérő fellebbezését a Törvényszék, majd az elsőfokú döntés megváltoztatásával egyidejűleg ezért semmisítette meg az indítványozó által kibocsátott – a Törvényszék által lényegesen jogszabálysértőnek minősített – árverési hirdetményt, és kötelezte az indítványozót módosított – az ingatlant haszonélvezeti jogtól mentesen, beköltözhetően feltüntetett – árverési hirdetmény kibocsátására. A jogerős végzés egyidejűleg kötelezte az indítványozót a Vht. 217/B. § (1) és (3) bekezdésére hivatkozva munkadíja 20%-ának, 23.380 Ft-nak a végrehajtói letéti számlára történő megfizetésére.
- [4] Az indítványozó mindkét végzés vonatkozásában a Vht. 217/B. § alaptörvény-ellenességére alapítva kérte a bírói döntések rá vonatkozó részének megsemmisítését.
- [5] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Vht. 217/B. §-a sérti az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdését, mivel a végrehajtási feladatot ellátó szervek közül csak az önálló bírósági végrehajtókat sújtja ilyen szankció, sem a törvényszéki végrehajtót, sem a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, sem más közigazgatási hatóság végrehajtó szerveit ilyen joghátrány nem érheti, annak ellenére, hogy a törvényszéki végrehajtó eljárhat az önálló bírósági végrehajtó ügyeiben, továbbá az önálló bírósági végrehajtó eljárhat közigazgatási és adó-végrehajtási ügyben. Az indítványozó szerint korábban nem voltak ilyen különbségek, a Vht. 217/B. §-ának hatályba lépésével azonban az egyensúly megbomlott, mert az önálló bírósági végrehajtóval szemben a jogalkotó egy objektív alapú fegyelmi felelősségi alakzatot konstruált. Indítványozói vélemény szerint a leg súlyosabb a megkülönböztetés az úgynevezett csatolt ügyek esetén, amikor ugyanazt a vagyontárgyat értékesíti az önálló bírósági végrehajtó több ügyben és az ügyeket a vonatkozó jogszabályi rendelkezés [1/2002. (I. 17.) IM rendelet 24. § (1) bekezdése] alapján csatolnia kell. Ekkor a csatolt ügyek között bírósági végrehajtási és közigazgatási végrehajtási ügyek vegyesen is szerepelhetnek, mivel azonban a végrehajtási cselekmény hatálya valamennyi csatolt ügyre kiterjed, ezért a végrehajtási kifogás mindegyik ügyet érinti, köztük a közigazgatási végrehajtási ügyet is. Így a közigazgatási végrehajtási ügyben már nem a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.), vagy az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) rendelkezései figyelembe vételével történik meg a végrehajtási kifogás elbírálása, hanem a bíróság dönt a Vht. szabályai szerint, és adott esetben a Vht. 217/B. § alapján szankció is kiszabható rá, holott a közigazgatási végrehajtási ügyben a Ket. és az Art. előírásai erre nem adnak lehetőséget. Az indítványozó szerint mindez azt eredményezi, hogy az egyes végrehajtást foganatosító szerveknél ugyanazért a jogsértésért nem ugyanazok a szankciók járnak.
- [6] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését a Vht. támadott 217/B. §-a, mert a joghátrány célt téveszt a másodfokú eljárásban, ugyanis végrehajtási kifogás esetén a végrehajtást foganatosító bíróság átveszi a végrehajtás foganatosítását a végrehajtótól, és amennyiben a végrehajtási

kifogást elutasítja, a végrehajtó intézkedését hatályában fenntartja, a végrehajtó intézkedése onnantól kezdve a foganatosító bíróság intézkedésének tekinthető. Amennyiben a foganatosító bíróság végzését megfellebbezik, és a másodfokon eljáró bíróság a végrehajtási kifogásnak helyt adva – a végrehajtóval szemben egyidejűleg joghátrányt alkalmazva – megváltoztatja az elsőfokú döntést, akkor valójában nem azt a szervet szankcionálja amely a jogsértést magasabb szinten elkövette. Különösen igaz ez az állítás azon esetekben – véli az indítványozó – amikor a végrehajtási kifogás elbírálása során a bíróságnak bizonyítási eljárást kell lefolytatnia valamilyen tény megállapítása végett, ugyanis a Vht. a végrehajtót nem hatalmazza fel bizonyítási eljárás lefolytatására.

- [7] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi továbbá az indítványozó szerint az, hogy a végrehajtási kifogás elbírálása során fegyelmi jellegű büntetés kerül kiszabásra, de a felróhatóság vizsgálata és a fegyelmi eljárás garanciái nélkül, ráadásul az úgynevezett csatolt ügyekben a szankció többszörösen – akár minden ügyben külön-külön is – kiszabható. Az indítvánnyal támadott Vht. 217/B. § alapján a panaszosi vélemény szerint arra sincs szükség, hogy a végrehajtó intézkedése okán tényleges érdeksérelem következzen be, a szankció annak hiányában is alkalmazható. Az indítványozói álláspont szerint tehát, mindenképpen alaptalan a végrehajtó bírságolása másodfokon abban az esetben, ha az elsőfokon eljáró bíróság kifogást elutasító végzését a másodfokon eljáró bíróság megváltoztatja és a végrehajtási kifogásnak helyt ad. Az indítványozó szerint a Vht. XII. fejezetének 265–299. §-ai részletezik az önálló bírósági végrehajtóval szembeni fegyelmi eljárás rendjét, így a fegyelmi eljárást ennek keretei között kell lefolytatni, nincs ésszerű indoka annak, hogy a jogalkotó a fegyelmi eljárást belekeverje a végrehajtó intézkedése elleni jogorvoslati eljárásba, amely nem teszi lehetővé a vétkesség vizsgálatát. Aggályosnak véli az indítványozó a bírói gyakorlat egységességének hiányát, amely azonban részben a Vht. támadott 217/B. §-a túlzottan általános megfogalmazásainak is köszönhető. Nem egyértelmű ugyanis, hogy mi tekinthető lényeges jogszabálysértésnek, úgyszintén a szankció alkalmazása szempontjából szóba jöhető jogszabályok sem definiáltak. A panaszos indítványához fénymásolatban több, anonimizált, a korábbi évekből származó, végrehajtási kifogás tárgyában az elsőfokú döntést megváltoztató végzésmásolatot csatolt a szerinte ellentmondásos bírósági gyakorlat bemutatására.
- [8] 2.3. Végül az indítványozó állította, hogy a Vht. 217/B. §-a sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot. A panaszos véleménye szerint ugyanis, ha az önálló bírósági végrehajtó intézkedésével szemben benyújtott végrehajtási kifogást első fokon elutasítják, de másodfokon helyt adnak neki, a másodfokon kiszabott szankcióval szemben fellebbezési lehetőség nincs, annak ellenére sem, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 233/A. §-a alapján pénzbírságot kiszabó végzésekkel szemben fellebbezésnek van helye. Kérdésesnek tartja továbbá az indítványozó, hogy a Pp. 270. § (2) bekezdése szerinti felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslati lehetőség adott-e a végrehajtás foganatosítása során, amennyiben nem, úgy a végrehajtó a másodfokon kiszabott bírsággal szemben semmiféle kimentési lehetőséggel nem rendelkezik. Abban az esetben – állítja az indítványozó –, ha a felülvizsgálat lehetősége biztosított, mivel a jogalkotó a Vht. 217/B. § (2) bekezdés második fordulata szerinti kimentési klauzula alkalmazhatóságát a bíróságok mérlegelési jogkörébe helyezte, a mérlegelhetőség miatt a felülvizsgálat lehetősége igen korlátozott.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[10] 2. A Vht. alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezése:

„217/B. § (1) Lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés vagy intézkedés elmulasztása esetén az önálló bírósági végrehajtó – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – köteles a kifogással érintett végrehajtási ügyben járó munkadíja 20%-ának, ugyanazon végrehajtási cselekmény tekintetében ismételt eljárási szabálysértés esetén pedig 50%-ának megfelelő pénzösszeg megfizetésére a (3) és (4) bekezdésben meghatározottak szerint.

(2) Nem terheli a végrehajtót az (1) bekezdés szerinti kötelezettség akkor, ha a kifogás elbírálása keretében történik az ingatlan forgalmi értékének meghatározása, vagy ha a lényeges eljárási szabálysértéshez nem a végrehajtó érdekkörében felmerülő ok vezetett.

(3) A bíróság a kifogásnak helyt adó végzésében kötelezi a végrehajtót az (1) bekezdésben meghatározott összegnek a végrehajtói letéti számlára 60 napon belül történő befizetésére. A befizetett összeg – a végrehajtást kérő részére történő kifizetés erejéig – a végrehajtás során befolyt összeget növeli; ezen felüli összeg pedig az államot illeti, azt a bírósági gazdasági hivatal számlájára kell befizetni.

(4) Ha a befizetési határidőn belül sor kerül a végrehajtót megillető díjazás elszámolására, a végrehajtó a befizetési kötelezettségének az őt megillető díjigénynek a befizetendő összeggel történő csökkentésével is eleget tehet.

(5) E § alkalmazásában a végrehajtó munkadíja

a) pénzkövetelés végrehajtása esetén az ügyérték alapján számított munkadíja,

b) meghatározott cselekmény esetén öt órai munkavégzésért járó munkadíja,

c) egyéb végrehajtási ügyben a külön jogszabály szerint járó munkadíja.

(6) A végrehajtó – az összeg megjelölésével – nyilatkozik a bíróságnak arról, ha a (3) bekezdés alapján befizetési kötelezettsége keletkezik az állam felé.”

III.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján, az I. pontban ismertetett alkotmányjogi panasz befogadásáról már – a befogadhatóság előzetes vizsgálata során – 2013. december 16-án döntött.

[12] 2. Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[13] 2.1. Az indítványozó a támadott törvényhely kapcsán panaszában állította a diszkrimináció tilalmához fűződő jogának sérelmét.

[14] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény hatályba lépése óta többször, így a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatában is megerősítette azt a korábbi gyakorlatot, mely szerint „[...] az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz az nem önkényes. [...] Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetés tilalmáról beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket.” (Indokolás [28])

[15] Az indítványban felsoroltak közül a Nemzeti Adó-, és Vámhivatalnál foglalkoztatott kormánytisztviselő jogviszonyára a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Kttv.) kormányzati szolgálati jogviszonyra vonatkozó szabályai és a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény rendelkezései vonatkoznak, a közigazgatási szerveknél foglalkoztatott köztisztviselő jogviszonyára a Kttv. közszolgálati jogviszonyra vonatkozó szabályai, míg a törvényszéki végrehajtóra az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény szabályai az irányadók, ez utóbbi esetben azzal az eltéréssel, hogy e jogviszonyra a Vht. egyes rendelkezései is alkalmazandók.

[16] Ezzel szemben az önálló bírósági végrehajtó jogállására a Vht., a munkadíjára, költségtérítésére, a költségátalányra, a behajtási jutalékra, valamint a munkadíj és költségtérítés előlegezésére a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet szabályai az irányadók. Az önálló bírósági végrehajtó az e tevékenységből származó jövedelem-, és költségelszámolás tekintetében a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: SZJA) 3. § 17. pont c) alpontja szerinti egyéni vállalkozónak minősül.

[17] Az Alkotmánybíróság már idézett következetes gyakorlata alapján – az adott szabályozási koncepción belüli alanyi körhöz tartozást figyelembe véve – az állapítható meg, hogy az adóvégrehajtó, a törvényszéki végrehajtó és a közigazgatási szerv végrehajtója állami alkalmazottként, míg velük szemben az önálló bírósági végrehajtó

– merőben eltérő szervezeti-, függelmi-, díjazási-, és költségérvényesítési viszonyok között – a fentiekben hivatkozott, SZJA szerinti egyéni vállalkozóként látja el a feladatait. Ennek okán a Vht. indítványozó által támadott 217/B. §-a esetén a diszkrimináció azért kizárt, mert nem azonos csoportra nézve tartalmaz eltérő szabályozást, így az Alkotmánybíróság a panaszt e vonatkozásban elutasította.

- [18] 2.2 Az indítványozó állítja a tisztességes eljáráshoz fűződő jog sérelmét a következők miatt.
- [19] 2.2.1. Az indítványozó szerint abban az esetben, ha a végrehajtási kifogást az elsőfokon eljáró bíróság a végrehajtói intézkedést fenntartva elutasítja, majd a másodfokon eljáró bíróság a kifogásnak helyt adva a végrehajtót bírsággal sújtja, a büntetés célt téveszt, mivel az elsőfokú döntéstől kezdve a végrehajtó intézkedése már a foganatosító bíróság intézkedésének tekinthető.
- [20] Fentiekkel ellentétben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Vht. 217/A. §-a alapján az eljáró bíróság a végrehajtó adott időpontban foganatosított konkrét intézkedését mérlegeli a végrehajtási kifogásban felhozott indokok alapján, amely mérlegelés eredményeképpen a bíróság a végrehajtó intézkedését hatályában fenntarthatja, vagy megsemmisítheti és – amennyiben az szükséges – a végrehajtót új intézkedés megtételére kötelezheti. Fellebbezés esetén a másodfokú bíróság szintén a végrehajtó kifogás tárgyává tett eredeti intézkedését, továbbá annak az elsőfokú bíróság általi mérlegelését vizsgálja. Abból azonban, hogy a jogorvoslati eljárás során, a másodfokon eljáró bíróság a végrehajtói intézkedés szabályszerűségét illetően az elsőfokú bíróság mérlegelésével ellentétes – az önálló bírósági végrehajtó számára hátrányos – következtetésre jut, semmiképpen sem vezethető le az az indítványozói következtetés, hogy az elsőfokú bíróság végrehajtási kifogást elutasító döntése egyúttal a végrehajtó intézkedésének olyan utólagos legitimációját jelentené, amely miatt az elsőfokú bíróságot kellene (lehetne) szankcionálni.
- [21] 2.2.2. Az indítvány szerint a Vht. 217/B. §-ának alkalmazása során ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi az, hogy a jogalkotó nem határozta meg azon jogszabályok körét, amelyek megsértése esetén a szankció alkalmazható, eltérő továbbá az ítélkezési gyakorlat, valamint a Vht. egyes szabályai ellentmondásosak.
- [22] A Vht. 217/B. § (1) bekezdése szerint a végrehajtó számára hátrányos jogkövetkezmény a lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés, vagy intézkedés elmulasztása esetén alkalmazandó. Megállapítható, hogy a végrehajtói tevékenység – amely a Vht. és a végrehajtási eljáráshoz szorosan kapcsolódó elsősorban eljárási jogi jogszabályok mellett, megköveteli főként a polgári jog, de adott esetben más jogági szabályok ismeretét – számos jogterületet érinthet. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban a végrehajtónak valamennyi, az adott intézkedés foganatosításához kapcsolódó jogszabályt ismernie és eljárása során alkalmaznia kell, ezért nem alaptörvény-ellenes az, hogy a jogalkotó nem élt – fentiekből következően nem is élhetett – a taxáció lehetőségével a „sérthető” jogszabályok körét illetően. Megjegyzendő, hogy a jogszabályok ismeretének hiánya, vagy azok helytelen alkalmazása nemcsak a végrehajtó, hanem az eljárás valamennyi résztvevője számára – adott esetben a végrehajtót illetően kilátásba helyezettnél lényegesen súlyosabb – jogkövetkezménnyel járhat.
- [23] Az indítványozó által ellentmondásosnak állított bírói gyakorlatot sérelmező panaszra vonatkozóan az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy annak vizsgálatára hatásköre nem terjed ki, figyelemmel az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésére, mely szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét. Úgyszintén nem alkotmányossági, hanem bírói jogalkalmazási körbe tartozó kérdés, a Vht. 217/B. §-ának alkalmazása az indítványozó által felvetett, a Vht. számos – a panaszos által ellentmondásosnak vélt, jelen panasz-eljárásban nem vizsgálható – egyéb rendelkezését illetően.
- [24] 2.2.3. Az indítványozó szerint a végrehajtási kifogást elbíráló bíróságok objektív fegyelmi felelősséget alkalmaznak a végrehajtóval szemben, mert nem vizsgálhatják a végrehajtó vétkességét, továbbá a fegyelmi eljárás garanciái nem biztosítottak a végrehajtó számára.
- [25] Az Alkotmánybíróság e vonatkozásban sem osztja az indítványozó álláspontját, mert a fegyelmi felelősség és a Vht. 217/B. § szerinti szankció egymástól eltérő jogintézmények. A végrehajtó fegyelmi felelősségének megállapítására a Vht. 265–299. §-ainak rendelkezései alapján kerülhet sor, kizárólag a törvény szerinti fegyelmi vétség gyanúja esetén, az ott meghatározott személyek (a miniszter, a törvényszék elnöke, vagy a kamara elnöke) feljelentésére, és az eljárást a Vht. által meghatározott szervek folytatják le, míg a Vht. 217/B. § alkalmazása során, bár a szankció mértéke valóban nem tartozik mérlegelési körbe, egyéb tekintetben azonban a végrehajtási ki-

fogás alapján eljáró bíróságnak – mind az első fokú, mind a másodfokú eljárásban – a Vht. 217. § (1) bekezdése szerint előzetesen mérlegelnie kell azt, hogy a végrehajtó intézkedése az eljárás szabályait és a végrehajtási kifogást előterjesztő jogát, vagy jogos érdekét lényegesen sértette-e. E bírói mérlegelés tehát – a Vht. 217/B. § (2) bekezdésébe foglalt, a végrehajtó felelősségére vonatkozó kimentési ok vizsgálatával együtt – szükségképpen előfeltétele a szankció alkalmazásának. Mindezek alapján – figyelembe véve azt is, hogy az önálló bírósági végrehajtó részvétele a Vht. és a Pp. alapján biztosított a végrehajtási kifogás elbírálására vonatkozó első- és másodfokú eljárásban – a Vht. 217/B. § rendelkezéseit illetően a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme e vonatkozásban sem igazolható.

- [26] 2.2.4. Az indítványozó álláspontja szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi az, hogy a szankció érdeksérelem hiányában is alkalmazható.
- [27] A fenti állítással ellentétben, az ismertetett szabályok szerint a lényeges jogszabálysértés és a kifogást előterjesztő jogának-, vagy jogos érdekének sérelme, mint konjunktív előfeltételek alapozzák meg az alaptörvény-ellenesnek vélt törvényhely alkalmazását. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban nem alkotmányossági, hanem bírói mérlegelés körébe tartozó kérdés e feltételek együttes fennállásának vizsgálata. Az indítványozó ugyanakkor – vitatva a Törvényszék 3.Pkf.25.054/2013/3. számú végzése indokolásának azon megállapítását, mely szerint a szóban forgó ügyben a végrehajtó intézkedése a kifogást előterjesztő jogos érdekét lényegesen sértő intézkedés lett volna –, panaszának e részében közvetve maga is alátámasztja azt, hogy a Vht. 217/B. §-ának alkalmazása bírói mérlegelés eredménye, amelynek felülvizsgálatára azonban az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [28] 2.2.5. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állítja azért, mert csatolt ügyekben a Vht. 217/B. §-a lehetővé teszi a szankciónak akár az összes csatolt ügyben történő alkalmazását.
- [29] Nem vitatható, hogy a támadott törvényhely nem tartalmaz a joghátrány tekintetében külön szabályozást arra az esetre, ha több, folyamatban lévő végrehajtási ügyben az adós személye azonos, vagy az ügyek egymáshoz csatolása a jogszabály szerint egyéb okból szükséges. Ugyanakkor a szankciót ez esetben is az önálló bírósági végrehajtót az ügyek után megillető (összes) munkadíj alapulvételével, a Vht. szerinti százalékos kulcs alkalmazásával kell megállapítani, ezért az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem eredményezi a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az, ha az önálló bírósági végrehajtó egy cselekménye, egyidejűleg több csatolt ügyben alapozza meg a Vht. 217/B. §-ában foglalt szankció alkalmazását.
- [30] Fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vht. 217/B. §-a nem ütközik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, ezért a panaszt e vonatkozásban is elutasította.
- [31] 2.3. Végül az indítványozó állította a jogorvoslathoz való jog sérelmét abban az esetben, ha az önálló bírósági végrehajtó intézkedésével szemben benyújtott végrehajtási kifogást elutasítják, de a másodfokon eljáró bíróság annak helyt ad, mivel ezzel a döntéssel szemben fellebbezési lehetőség már nincs.
- [32] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog követelménye mindenkinek jogot biztosít ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz fűződő jog annyit és csak annyit jelent, hogy az érintett jogát vagy jogos érdekét befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. Az Alaptörvény idézett rendelkezéséből tehát semmiképpen sem következik az a kötelezettség, hogy a jogalkotónak a két egymástól független fórum érdemi vizsgálatát követően további fórumot kellene biztosítania a másodfokon vesztés fél számára.
- [33] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a végrehajtási kifogást első fokon elutasító, majd másodfokon a kifogásnak helyt adó végzések elleni fellebbezési lehetőség biztosítása – alkotmányos indok nélkül –, olyan kétfokú fellebbviteli rendszert vezetne be, amely ellentétes a hatályos, rendes perorvoslati fórumrendszerre vonatkozó általános szabályokkal.
- [34] Az indítványozó azon sérelmét illetően, mely szerint a Vht. 217/B. §-ának alkalmazása esetén sem a Pp. 270. § (2) bekezdése (felülvizsgálat), sem a Pp. 233/A. §-a (fellebbezés másodfokú eljárásban hozott végzés ellen), nem biztosítja a jogorvoslatot, az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy egyrészt a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely az Alaptörvény XXVIII. cikke (7) bekezdésével összefüggésbe nem hozható, másrészt a Vht. támadott rendelkezése alapján alkalmazott szankció – annak ellenére, hogy tartalmaz a bírságra vonatkozó jellemzőket

is – alapvetően bírságnak nem tekinthető, mert a befizetett összeg a végrehajtást kérő részére történő kifizetés erejéig a végrehajtás során befolyt összeget növeli és csak ezen felüli része illeti az államot.

- [35] Mindezek okán a Vht. 217/B. §-ának szabályozása nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot, ezért az Alkotmánybíróság a panaszt e részében is elutasította.
- [36] 3. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó kizárólag a Vht. 217/B. §-a alaptörvény-ellenességére alapítva kérte a Törvényszék 3.Pkf.25.054/2013/3. és 9.Pkf.25.130/2013/3. számú végzései sérelmezett részeinek megsemmisítését és a hivatkozott végzések alaptörvény-ellenességére vonatkozóan – a bírói mérlegelés körébe tartozó egyes megállapításokon túlmenő – egyéb értékelhető indokot nem hozott fel, az Alkotmánybíróság a hivatkozott végzések megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Kovács Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/833/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3158/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.II.37.480/2014/4. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt jogi képviselője útján (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára hivatkozással a Kúria Kvk.II.37.480/2014/4. számú – 2014. április 17. napján meghozott – végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] 1.1. Az ügy előzménye, hogy a kérelmező 2014. április 4-én kifogást terjesztett elő a Nemzeti Választási Bizottságnál a Pk.69.374/1989/1. számú végzéssel elrendelt Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt bírósági nyilvántartásba vétele miatt, állítva, hogy a párt nyilvántartásba vételére valótlannal adatokkal került sor. Kérte a törvénysértő tevékenység és a jogellenes állapot miatt a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 218. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti jogkövetkezmény alkalmazását, mert álláspont-

ja szerint az így nyilvántartásba vett párt mint jelölő szervezet nem rendelkezik jogi személyiséggel. A Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú végzésében a Nemzeti Választási Bizottság NVB/1097-1/2014. számú – tartalma alapján hatáskörének hiányát megállapító – levelét határozatnak tekintette és azt helybenhagyta. A Kúria ebben a végzésében megállapította, hogy a kérelmező felülvizsgálati kérelme alaptalan, a Nemzeti Választási Bizottság helytállóan hivatkozott arra, hogy a kifogásban foglaltak nem minősülnek választási ügynek. A két párt nyilvántartásba vételével kapcsolatosan a választási bizottságok nem folytatnak le törvényességi vizsgálatot, nem vizsgálják, hogy melyik párt a törvényes és legitim.

- [4] A Kúria a Kvk.II.37.480/2014/2. számú végzésének fejrésében a kérelmezőt tévesen jelölte meg. Az indítványozó 2014. április 16-án benyújtott kérelmére a Kúria 2014. április 17-én Kvk.II.37.480/2014/4. számú végzésében a kérelmező megnevezését a kérelemben foglaltaknak megfelelően Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Pártra javította, és a kérelmező címét is helyesbítette.
- [5] Az indítványozó 2014. április 24-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kérte az Alkotmánybíróságtól a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú – 2014. április 14 napján kelt – végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság 2014. április 28-án IV/856-3/2014. szám alatt hozott végzésében az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontja alapján visszautasította, mert az nem határidőben érkezett.
- [6] 1.2. Az indítványozó 2014. május 8-án alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kvk.II.37.480/2014/4. számú végzésével kapcsolatosan. Indítványában arra hivatkozott, hogy a névelírássra vonatkozó – a Kúria Kvk.II.37.480/2014/4. számú kijavítási – végzését 2014. május 5. napján vette át. Ezért az Alkotmánybíróságnak a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú döntését érintő határozatában megállapított elkészttség kérdésével nem ért egyet. Továbbra is vitatta a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú végzésével kapcsolatos bírói jogértelmezést. Álláspontja szerint a Kúria a jogértelmezésével sérti az Alaptörvény B) cikke szerinti jogállamiságot, az R) cikke szerinti törvényességet, az I. cikke szerinti emberi alapvető egyéni és közösségi jogokat, a VI. cikke szerinti jó hírnévhez való jogot, a VIII. cikke (3) bekezdése szerinti szabad népakarat kinyilvánításának jogát, a XXIII. cikke szerinti szabad választás alapjogát, a XXVIII. cikk szerinti jogorvoslathoz való alapjogot, valamint a 2. cikk (1) bekezdés szerinti közvetlen szavazást és a választói szabad akarat kifejezését. Hivatkozott az indítványozó a Római Egyezményről szóló 1993. évi XXXI. törvény 13. cikkére, a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmére is.
- [7] Az indítványozó az Nemzeti Választási Bizottság döntését és a Kúria végzését alaptörvény-ellenesnek tartotta és kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy állapítsa meg, hogy
 - a Nemzeti Választási Bizottság NVB/1097-1/2014. számú döntése valamint
 - a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú döntése jogszabálysértő,
 - állapítsa meg a jelölő szervezet vonatkozásában a jogszabálysértés tényét,
 - tiltsa el a jelölő szervezetet a jogszabálysértéstől, kötelezze a döntéshozókat a döntés – törvény szerinti – nyilvánosságra hozatalára,
 - biztosítson törvényes lehetőséget arra, hogy az indítványozó törvényes helyzetét rendezhesse.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, és az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennálltát, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Alkotmánybíróság az eljárás során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek nem felel meg az alábbiak miatt.
- [10] 2.1. A Ve. 233. § (1) bekezdése értelmében a választási szerv határozatával kapcsolatos bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be.
- [11] A Kvk.II.37.480/2014/4. számú kúriai végzés közlése napjának – az indítványozó által megjelölt május 5-e helyett – az Alkotmánybíróság 2014. április 28-át tekintette, minthogy az indítványozó a mellékelt iratok tanúsága (és saját nyilatkozata) szerint ezen a napon nyújtotta be a Kúriához ennek a végzésnek a kijavítására vonatkozó kérelmét, tehát ekkor már nyilvánvalóan közzölték azt vele.

- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2014. május 8-án nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az előterjesztett alkotmányjogi panasz nem a törvény által előírt határidőn belül érkezett, így az elkésztnek minősül, érdemi vizsgálatára nincs lehetőség.
- [13] 2.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy, vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az indítványozó formailag a Kúria – előző végzésének fejrészét – kijavító végzése ellen nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, de abban továbbra is a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú végzésével szembeni korábbi kifogásait terjesztette elő.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszát a IV/856-3/2014. számú végzésében visszautasította, ezért e kúriai határozat tekintetében újabb alkotmányjogi panasz nem kezdeményezhető.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy – a Kúria Kvk.II.37.480/2014/2. számú végzésének fejrészében a kérelmező nevének és címének kijavítására vonatkozó – a Kúria Kvk.II.37.480/2014/4. számú végzése nem tekinthető az indítványozó által sérelmezett ügy érdemében hozott döntésnek, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek.
- [17] Tekintettel arra, hogy az indítvány nem felel meg a törvényben meghatározott feltételeknek, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* és *h)* pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2014. május 12.

Dr. Kovács Péter s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/931/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3159/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 21.K.30.498/2013/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 21.K.30.498/2013/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatósága 2011. július 12-én kelt határozatában ingatlan-értékesítés kapcsán a 2006. évre 7 485 899 Ft adóhiányt, 3 742 949 Ft adóbírságot és 3 602 392 Ft késedelmi pótlékot állapított meg a terhére. Az adóügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 21.K.30.498/2013/4. számú ítéletében a közigazgatási határozatot helyben hagyta és az indítványozó felperesi keresetét elutasította.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikkében és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát, a visszaható jogalkalmazás miatt a B) cikk (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság és jogbiztonság elveit, valamint a XIII. cikk (1)–(2) bekezdéseiben biztosított tulajdonhoz való jogát. Az indítványozó véleménye szerint a bírósági eljárásban a – szabad bizonyításhoz való jogának sérelmét okozó – szakértői bizonyítási indítványának elutasítása, a jogbiztonságot sértő és az adózóra hátrányos visszaható hatályú jogalkalmazás, a bizonyítási teher – álláspontja szerint – indokolatlan megfordítása, valamint a bírósági ítélet indokolásának elégtelensége sérti a tisztességes eljáráshoz és a hatékony jogorvoslathoz való jogát. Az indítványozó szerint a támadott ítélet indokolása egészében nem megfelelő, mert – álláspontja szerint – gyakorlatilag átvette az állami adóhatóság érvelését anélkül, hogy válaszolt volna a felperesként felhozott jogi érveire és indítványaira és nem indokolta, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (5) bekezdésén alapuló szabad bizonyítási rendszerének elvetése milyen jogszabályon alapult, továbbá a bíróság a bírói gyakorlatra való hivatkozással korlátozta a tételes jogban biztosított bizonyítási szabadságát. Az indítványozó szerint a tulajdonhoz való jogának sérelme azzal valósult meg, hogy a bíróság jogértelmezése kizárta annak megállapítását, hogy az adózó ténylegesen hozzájutott-e a jövedelemhez, valamint hogy az állami adóhatóság a bírósági ítéletet követően megtagadta a lakáscélú kedvezmény igénybevételét is arra hivatkozással, hogy az indítványozó nem igazolta az ingatlanértékesítésből származó jövedelme ingatlanvásárlásra történt felhasználását.
- [5] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [6] Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott befogadhatósági formai feltételeknek megfelelt. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 21.K.30.498/2013/4. számú jogerős ítéletét 2013. október 3-án kézbesítették, az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2013. december 2-án adta postára a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben beérkezettnek tekinthető. Az alkotmányjogi panasz megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1)–(2) bekezdései, XXIV. cikk és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése], a támadott bírói döntést, tartalmazza a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint a kifejezett kérelmet a bírósági ítélet megsemmisítésére.
- [7] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket.
- [8] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, hiszen a jelen ügyre okot adó jogvitában félként szerepel. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [9] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű

kérdést vessen fel. Az indítványozó alkotmányjogi panasza tartalmában a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 21.K.30.498/2013/4. számú ítéletének nem alkotmányossági, hanem törvényességi szempontú és ténykérdésekben való felülvizsgálatára irányul. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (4) bekezdése szerint a bíróság bizonyítási indítványhoz nincs kötve, de a Pp. 221. § (1) bekezdése szerint a bíróságnak az ítélet indokolásában utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a feljánlott bizonyítást mellőzte. Ennek a követelménynek a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 21.K.30.498/2013/4. számú ítéletében eleget tett, és indokolásában kifejtette, hogy az adóügyben hozott közigazgatási határozatot az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 143. § (1) bekezdése szerint, a Pp. 324. § (2) bekezdés a) pontjában és a 339/A. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően, a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és a fennálló tények alapján vizsgálta felül. A bíróság az ítéletében külön kitért arra, hogy nem vitatható, hogy ingatlan vagyoni értékű jog átruházásából származó bevételből levonható többek közt az értéknövelő beruházások igazolt költsége és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 4. § (3) bekezdése határozza meg, milyen költség számolható el és a kiadás igazolására csak az áfa-törvényben meghatározott számla, egyszerűsített számla, illetőleg számlát helyettesítő okmány felel meg. Ezért a bizonyítás kötött jellegére tekintettel a bíróság figyelmen kívül hagyta a felperes által csatolt szakértői véleményt az ingatlanra fordított igazolt költségek beszámításánál. Ennek fényében a bíróság cselekménye nem önkényes, hanem törvényen alapul, így alkotmányossági kérdést sem vet fel, ezért nem az Alkotmánybíróság hatásköre elbírálni.

- [10] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. Nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya, hogy a bíróság a döntése meghozatalakor milyen tényeket, bizonyítékokat vett figyelembe, és hogyan értékelte azokat. A bíróság indokolásának okszerűsége, valamint – indítványozó által vélt – törvénysértő volta nem vonható tehát alkotmánybírói eljárás körébe, annak megválaszolása a felülvizsgálati eljárás feladata.
- [11] A tényállás felderítése, annak vizsgálata tehát nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik, és emellett az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vet fel, ezért az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mivel az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi követelményeknek nem felel meg. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján csak a bírói döntést érdemben befolyásoló, pontosan körülírt alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre. Az indítványozó sem a bíróság eljárásával, sem a bírói döntés érdemével kapcsolatosan nem állított olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [12] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek, és az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában fennálló befogadhatósági akadály miatt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Kovács Péter s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1860/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3160/2014. (V. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Solymár Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének Solymár Nagyközség helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 4/2013. (I. 29.) rendelete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti eljárásban Solymár Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének Solymár Nagyközség helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 4/2013. (I. 29.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Előadta, hogy Solymáron három lakóingatlanral rendelkezik, amelyek használhatóságát – álláspontja szerint – a solymári önkormányzat – többek között a támadott rendelettel – ellehetetleníti. A támadott Ör. – az indítványozó véleménye szerint – sérti az Alaptörvény N) cikkében meghatározott átlátható költségvetési gazdálkodás elvét; a T) cikk (3) bekezdését, mert jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel; az I. cikk (1) bekezdése szerinti az alapvető jogok tiszteltében tartásának elvét; az V. cikk szerinti jogos védelem alapvető elvét; a VI. cikk szerinti jó hírnévhez való jogát, mivel a polgármester valótlanosságokat terjeszt, rágalmaz; a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát, mivel lakóingatlanán az építkezést ellehetetlenítik, amellyel így rendelkezni nem tudnak; a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott hátrányos megkülönböztetés tilalmát; a XX. cikk (1) bekezdésében meghatározott testi és lelki egészséghez való jogát; a XXII. cikk szerinti emberhez méltó lakhatás feltételeinek biztosítására törekvés elvét, mivel az önkormányzati cselekvések arra irányulnak, hogy azt tönkretegyék; a XXIV. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás elvét és a XXV. cikke szerinti közhatalmat gyakorló szervhez fordulás jogát.
- [3] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban benyújtani. Az Ör. – a 2013. január 29-i kihirdetését követő 30. napon – 2013. február 28-án lépett hatályba.
- [4] Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 28. § (1) bekezdése szerint a beadványt a benyújtására nyitva álló törvényi határidőben, az egyéb határidőhöz kötött eljárási cselekményt a megtételére megjelölt határidőben kell az érkeztetésére az Abtv. alapján jogosult szervhez személyesen benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. Az Ör. tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidő 2013. augusztus 27. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn túl, elkésztően 2013. december 10-én postai úton terjesztette elő és az 2013. december 13-án érkezett az Alkotmánybíróságra.
- [5] Az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 30. § (1) bekezdésének, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2013. május 19.

Dr. Kovács Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1904/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3161/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.576/2013/2. számú végzése, valamint Kfv. III.37.577/2013/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján két alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Az Alkotmánybíróság az indítványok tárgyi és tartalmi összefüggésére tekintettel az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján a IV/1952/2013. számú ügyet jelen ügghöz egyesítette.
- [2] 2. A rendelkezésre álló iratok szerint az indítványozó ellen kezdeményezett birtokvédelmi eljárásban a jegyző – a felek között folyamatban lévő polgári perre tekintettel – érdemi vizsgálat nélkül elutasította a kérelmet, a kérelmezőt pedig eljárási bírsággal sújtotta. A kérelmező fellebbezése folytán eljárt másodfokú hatóság megsemmisítette az eljárási bírságra vonatkozó rendelkezést, egyebekben helybenhagyta az elsőfokú végzést.
- [3] Mind az első-, mind a másodfokon eljárt hatóság kiegészítő végzésben döntött az elsőfokú, illetve a fellebbezési eljárásban felmerült költségek viseléséről, a jegyző végzését a kormányhivatal megváltoztatta. Az eljárási költségek viselése tárgyában hozott jogerős kiegészítő végzések felülvizsgálata iránt az indítványozó és a kérelmező bírósághoz fordult. A Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nemperes eljárásokban hozott végzéseivel hatályon kívül helyezte a kiegészítő végzéseket, és a másodfokú hatóságot az első-, illetve másodfokú eljárás költségeinek megállapítása körében új eljárás lefolytatására kötelezte. Az indítványozó az eljárt bíróság végzéseivel szemben alkotmányjogi panaszokat nyújtott be, ezek azonban nem voltak alkalmasak az alkotmánybírósági eljárás megindítására, mert a panaszok benyújtásakor az eljárás még folyamatban volt.
- [4] Az indítványozó a közigazgatási bíróság végzése ellen felülvizsgálati kérelmeket is benyújtott. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.576/2013/2. számú, valamint Kfv.III.37.577/2013/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül arra hivatkozással utasította el az indítványozó felülvizsgálati kérelmeit, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. § (2)–(3) bekezdései, 271. § (1) bekezdésének *l)* pontja, illetve a 2005. évi XVII. törvény 3. § (4) bekezdése alapján nincs helye a támadott bírósági határozatok felülvizsgálatának.
- [5] 3. Az indítványozó a Kúria végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszaiban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, illetve a 28. cikk sérelmére hivatkozva kérte az Alkotmánybíróságtól a sérelmezett bírói döntések megsemmisítését, valamint a jogi képviselője munkadíjának viseléséről történő döntést.

- [6] Kifogásolta, hogy a Kúria nem vizsgálta az ügyben eljáró hatósági és bírósági eljárások során elkövetett súlyos eljárási jogsértéseket, az általa felhozott semmisségi okokat. Az indítványozó érvelése szerint a birtokvédelmi kérelemről a hatóságnak határozattal, a bíróságnak pedig peres eljárásban hozott ítélettel kellett volna döntenie, az állítása szerint helyes határozati formában való döntés esetén felülvizsgálatnak is helye lett volna. Az indítványozó szerint a Kúriának csupán a támadott bírósági döntések formájára figyelemmel hozott határozatai fenntartották a jogorvoslati jogát sértő állapotot, és ellentétesek az Alaptörvény 28. cikkével is. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg a Kúria döntésének alapjául szolgáló jogszabályokat abból a szempontból, hogy a közigazgatási határozat és végzés elleni jogorvoslati eljárásokban ugyanazok az alkotmányossági, illetve nemzetközi egyezményekből származó jogi garanciák érvényesülnek-e, továbbá hogy alkotmányosnak tekinthető-e a közigazgatási végzések bírósági felülvizsgálata egyfokú nemperes eljárásban.
- [7] Az indítványozó előadása szerint az eljáró hatóságok és közigazgatási bíróság mulasztásai, jogszabálysértő döntései következtében sérült a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való joga is, erre tekintettel kérte, hogy az Alkotmánybíróság fogadja be a közigazgatási bíróság végzéseivel szemben korábban benyújtott alkotmányjogi panaszait, és hozzon a jogszabályoknak megfelelő döntést. Hivatkozott az indítványozó arra, hogy az ügyben eljáró hatóságok és bíróság eljárása, döntései megsértették a 2009. évi CLXIII. törvény, valamint a 2003. évi CXXV. törvény számos rendelkezését.
- [8] Minderre figyelemmel a közigazgatási bíróság végzéseinek megsemmisítése esetére kérte, hogy a megismételt eljárásból az Alkotmánybíróság zárja ki az ügyben eljáró kormányhivatalt és közigazgatási bíróságot.
- [9] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [10] Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először az alkotmányjogi panasz befogadása kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit.
- [11] 4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint a befogadhatóság egyik formai feltétele, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezeknek a feltételeknek csak részben tesz eleget.
- [12] 4.1. Az Abtv. 52. § (1b) § a) pontja szerint a kérelemben egyértelműen meg kell jelölni azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására. Az indítványozó e körben az Abtv. 27. §-ára hivatkozott, és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott azon végzéseinek megsemmisítését kérte, melyek az Ügyrend 32. §-a alapján alkotmányjogi panasszal megtámadhatóak.
- [13] Ezen túlmenően az indítványozó a közigazgatási bíróság végzései ellen korábban benyújtott alkotmányjogi panaszai újbóli, most már érdemi elbírálását is kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra utal, hogy a hivatkozott alkotmányjogi panaszok tárgyában az Alkotmánybíróság befejezte az eljárást, a befejezett ügyben a régi panaszok alapján új eljárás lefolytatására pedig nincs lehetősége.
- [14] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító szabályként nem jelölte meg az Abtv. 26. § (1) bekezdését, de indítványozta a Kúria által hivatkozott „jogszabályok” alkotmányossági szempontú vizsgálatát. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beadványnak ez az eleme az Abtv. által meghatározott egyetlen feltételnek sem felel meg, tartalma alapján ezért azt az Abtv. 28. § (1) bekezdésére való utalásként, és nem önálló indítványi elemként kezelte, így befogadása tárgyában sem döntött.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve (24. cikk), alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, így nincs hatásköre hatóság vagy bíróság kizárása, illetve ügyvédi munkadíj viselése tárgyában döntenie.
- [16] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a továbbiakban kizárólag a Kúria támadott végzései elleni panaszként vizsgálta az indítványokat.

- [17] 4.2 Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja szerint az indítványban meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az e) pont alapján az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [18] Az indítványozó a Kúria végzéseit támadta, de a Kúria eljárásával összefüggésben csak közvetve állította a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. Az indítványozó lényegében azt várta volna el a Kúriától, hogy – a hatályos szabályozás ellenére – érdemben vizsgálja felül a közigazgatási bíróság végzéseit, és döntésével szüntesse meg az eljárás hatóság és bíróság eljárásában, döntéseiben az indítványozó állítása szerinti jogsértéseket. Az indítványozó ténylegesen nem a Kúria eljárásából, hanem az általa alkalmazott jogi szabályozásból vezeti le állított jogsérelmét. Hivatkozott az indítványozó jogorvoslati jogának sérelmére is, de lényegében ezzel összefüggésben is az eljárás korábbi szakaszaiban alkalmazott jogi szabályozást kifogásolta. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszok tartalma alapján azt állapította meg, hogy bár az indítványozó formálisan a Kúria döntéseit támadta meg alkotmányjogi panasszal, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított alapjogainak sérelmét ténylegesen nem a Kúria eljárásából és döntéseiből, hanem az eljárás korábbi szakaszaiban törtétekből, illetve az alkalmazott jogszabályi rendelkezésekből eredezteti. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a megjelölt jogsérelmek és a támadott bírói döntések, azaz a panaszok tartalma és tárgya közötti közvetlen összefüggés hiánya nem teszi lehetővé a panaszokban megjelölt sérelmek érdemi vizsgálatát. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó pusztán megjelöli megsérteni vélt alapjogait, de azokkal összefüggésben az indítványok alkotmányjogilag értékelhető érvelést, indokolást nem tartalmaznak.
- [19] 5. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében alkotmányjogi panaszt kizárólag az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére lehet alapítani. Az Alaptörvény 28. cikkének címetjei a bíróságok, ez a rendelkezés nem fogalmaz meg olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt önállóan lehetne alapítani. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel nem orvosolható” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [20] Az alkotmányjogi panaszok a fenti okok miatt nem feleltek meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért a további vizsgálatot mellőzve az Alkotmánybíróság azokat – figyelemmel az Abtv. 50. § (1) bekezdésére és 56. § (3) bekezdésére, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1951/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3162/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.KpK.27422/2013/7. számú végzése, valamint a Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség KTVF 6865-48/2011. számú végzése és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség OKTVF 14/375-5/2012. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 1. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 33. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.KpK.27422/2013/7 számú végzés végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, illetőleg 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, továbbá kérelmezte az alapul fekvő bírósági végzés végrehajtásának felfüggesztését.
- [2] Az alapügy tárgya egy korábbi közigazgatási határozatban szereplő kötelezés (eljárási bírság kiszabása) volt, amelynek a kötelezett határidőben nem tett eleget. Az ügyben eljáró bíróság megállapította, hogy a tényállás a korábbi ítélt dologban foglalt alaphatározaton alapul. A bíróság rögzítette, hogy az ügyintézési határidő elmulasztása nem minősül az ügyben hozott döntésre kiható érdemi eljárási hibának.
- [3] 1.1. Az indítvány az Abtv. 27. §-ára alapozottan mindenekelőtt arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a panaszt sújtó eljárási bírság kiszabásáról szóló Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.KpK.27422/2013/7. számú végzése, valamint a Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség KTVF 6865-48/2011. számú végzése és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség OKTVF 14/375-5/2012. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [4] Kérelme indokolásában a panaszos hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az I. cikk (3) bekezdés második mondatára, a XIII. cikk (1) bekezdésére a XX. cikk (2) bekezdésére, a XXI. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére, az R) cikk (3) bekezdésére és a 28. cikk rendelkezéseire. Álláspontja szerint az alaptörvény-ellenességet az okozza, hogy a közigazgatási hatóság és a bíróság tisztességes eljárást sértő mulasztásai és törvénysértése következtében nem csupán a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye, hanem a panaszos tulajdonjoga is sérül.
- [5] 1.2. Az indítvány ezen túlmenően az Abtv. 26. § (2) bekezdés *b)* pontjára hivatkozva arra is irányul, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 1. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 33. § (1) bekezdése alkotmányossági tartalmát. Úgy véli, hogy a hivatkozott rendelkezések jelenlegi formájukban nem nyújtanak elég garanciát a tisztességes hatósági és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésére. Hiányolja ugyanis azt a szabályozási elemet, amely a döntéshozatal végső határidőhöz kötését kimondaná. Mindezekre alapozva kéri a jelölt törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását.

- [6] 1.3. Az alkotmányjogi panasz harmadik indítványi elemeként az indítványozó kérelmezte a támadott bírói döntés végrehajtásának felfüggesztését.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be.
- [8] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti panasz az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen nyújtható be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben ez a törvényi feltétel nem teljesült.
- [9] A 3002/2014. (I. 24.) AB végzésben az Alkotmánybíróság rámutatott: „Az Abtv. 27. §-a elsődlegesen – az eljárást befejező egyéb döntések mellett – az érdemi határozatok megtámadását teszi lehetővé. Az Abtv. azonban nem határozza meg, hogy mit jelent az érdemi határozat és milyen döntések tartoznak ide, ezért az Alkotmánybíróságnak minden esetben egyedileg, az ügy jellegétől függően kell vizsgálnia azt, hogy mi tekinthető az ügy érdemében hozott határozatnak.” (Indokolás [13])
- [10] Az alapul fekvő ügyben eljáró bíróság megállapítása szerint az ügy tárgya a környezetvédelmi hatóságnak végrehajtási határidőt megváltoztató végzésének bírósági felülvizsgálata volt. A bíróság azt is kifejtette, hogy ebből fakadóan eljárásában nem a környezetvédelmi ügyben hozott alaphatározatot (érdemi döntést) vizsgálta, arra nem is kerülhetett sor, csupán nem peres eljárásban az eljárási bíróság tárgyában hozott hatósági első- és másodfokú végzések törvényességét vizsgálta. Az ilyen tartalmú döntés nem képezheti alapját az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra utal, hogy a jelen ügyben a panaszosnak az alaphatározattal (az ügyet érdemben lezáró döntéssel) szemben nyílt volna meg a panaszjoga, de azzal nem élt. [Valójában nem is élhetett, mert az érdemi határozat meghozatala időpontjában, vagyis 2010-ben, az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz mint speciális jogorvoslati eszköz, nem létezett.]
- [11] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében akkor van lehetőség alkotmányjogi panasz benyújtására, ha a) közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be jogsérelem és b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. A (2) bekezdésen belüli két pont nem két különböző alkotmányjogi panasz-típusra utal, hanem két törvényi feltétel együttes (*konjunktív*) meglétét kívánja meg. E miatt értelmezhetetlen az az indítványi kérelem, amely a (2) bekezdés b) fordulatára, mint önálló, önmagában megálló törvényi feltételre alapoz.
- [12] Az indítvány tartalmilag egyébként mulasztásra utal a Ket. felhívott rendelkezéseivel összefüggésben, amely ebbéli minőségében sem lehet alapja alkotmányjogi panasz benyújtásának.
- [13] 2.3. A fentiekben kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság tanácsa – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 26. § (2) bekezdése és a 27. §-a, továbbá az 56. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.
- [14] 3. A bírósági eljárás végrehajtásának felfüggesztésére az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, ezért az erre irányuló kérelmet az Ügyrend 30. § (2) bekezdés f) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/101/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3163/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.732/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.732/2012/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Kfv.VI.35.732/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
 - [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozót az első fokú adóhatóság 430 000 Ft mulasztási bírság megfizetésére kötelezte. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi regionális Adó Főigazgatósága (a továbbiakban: Főigazgatóság) az első fokú határozatot helyben hagyta. Az indítványozó keresetet nyújtott be a Kecskeméti Törvényszékhez. Az eljárás lefolytatását követően a Kecskeméti Törvényszék a Főigazgatóság határozatát az első fokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte. Az ítélet ellen a Főigazgatóság felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a Kecskeméti Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét elutasította.
 - [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részletesen kifejtett álláspontja szerint a Kúria ítélete az Alaptörvény következő rendelkezéseit sérti: Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés; C) cikk (1) bekezdés; R) cikk (2) és (3) bekezdés I. cikk (1) és (4) bekezdés; XIII. cikk (1) bekezdés; XV. cikk (1) bekezdés; XXIV. cikk (1) bekezdés; XXVIII. cikk (1) bekezdés; 26. cikk (1) bekezdés; 28. cikk.
 - [4] Az indítványozó véleménye szerint ügyében nem érvényesült az igazságszolgáltatáshoz fordulás alapjoga; sérült a tisztességes eljáráshoz való jog; nem megfelelő az indokolás, nem került sor a tényállás tisztázására; nem biztosították a tulajdonhoz való jogát, mert a bírság mértékéről nem született megfelelő indoklású bírói döntés; az ítélet ellentmond a logika szabályainak; nem született ésszerű időn belüli döntés; a Kúria a bizonyítékokat nem megfelelően, egyes esetekben törvénysértően mérlegelte; a Kúria a jogszabályokat nem az Alaptörvényben írtaknak megfelelően értékelte; a Kúria valójában jogot alkotott; erkölcstelen a bírság összege, mert legfeljebb félnapos késedelemről lehet szó.
- [5] 2. A befogadhatóság formai feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani. A támadott ítéletet az indítványozó 2013. december 10-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt 2014. február 6-án érkezették a Kecskeméti Törvényszékre, ezért a panasz határidőben beérkezettnek tekinthető.
 - [7] A panasz megfelel továbbá az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott formai követelményeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést, tartalmazza a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, és kifejezett kérelmet a megtámadott ítélet megsemmisítésére. Azonban az indítványozó által sérülni vélt XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítvány indoklása a Kúria ítéletével összefüggésbe hozott sérelmeket tartalmazza, a hatósági eljárással kapcsolatos vélt sérelmekkel összefüggésben nincs indokolás. Ezért a panasz ezen eleme nem fogadható be.

- [8] 3. A befogadhatóság tartalmi feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [9] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket.
- [10] 3.1. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, hiszen a jelen ügyre okot adó jogvitában félként szerepel.
- [12] Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés; C) cikk (1) bekezdés; R) cikk (2) és (3) bekezdés; 26. cikk (1) bekezdés; 28. cikk sérelmére. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény felsorolt rendelkezései nem tekinthetők olyan, az Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek a sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani.
- [14] Fenti indokok alapján az indítvány – ezen elemek tekintetében – nem felel meg az Abtv. 27. § a) alpontjában előírtaknak, így befogadására nincs lehetőség.
- [15] 3.2. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) és (4) bekezdés; XIII. cikk (1) bekezdés; XV. cikk (1) bekezdés; XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmére. A felhívott alaptörvényi rendelkezések az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogai. Ezért az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy fennállnak-e az Abtv. 29. §-ában rögzített befogadási feltételek. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörében a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indoklás [22]].
- [17] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem alkotmányossági, hanem törvényességi-jogalkalmazási kérdésre vonatkozik. Ebből következően az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) és (4) bekezdés; XIII. cikk (1) bekezdés; XV. cikk (1) bekezdés; XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozó elemeiben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeknek.
- [18] Mindezekre tekintettel az indítványt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján – visszautasította.
- [19] 4. Az indítványozó a 2014. február 7-én kelt alkotmányjogi panasz kiegészítésében kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.732/2012/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az alkotmányjogi panaszának kiegészítését azonban 2014. február 20-án kelt beadványában visszavonta.

- [20] Ezért az Alkotmánybíróság az eljárást – figyelemmel az Abtv. 59. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 67. § (1) és (2) bekezdése c) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/254/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3164/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Járásbíróság 30.P.23.971/2012/9. számú ítélete és a Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.583/2013/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Debreceni Járásbíróság 30.P.23.971/2012/9. számú ítélete és a Debreceni Törvényszék 1.Pf.20.583/2013/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az eljáró bíróságok által megállapított történeti tényállás szerint az indítványozó adásvételi szerződést kötött, amelyben úgy állapodott meg a vevővel, hogy az annak ellenére megszerzi egy ingatlan tulajdonjogát, hogy sem foglalót, sem vételárelőleget nem fizetett. A földhivatal a vevő tulajdonjogát az adásvételi szerződés alapján bejegyezte az ingatlan-nyilvántartásba. Ezt követően a mostmár a vevő tulajdonaként nyilvántartott ingatlanra az önálló bírósági végrehajtó kérelmére az OTP Faktor-ing Követeléskezelő Zrt. (a továbbiakban: Zrt.) javára, vevőnek a Zrt. felé fennálló tartozása miatt végrehajtási jogot jegyzett be a földhivatal.
- [3] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a vételárat nem kapta meg a vevőtől, az adásvételi szerződéstől elállt, erre vonatkozó nyilatkozata alapján a földhivatal az eredeti állapot helyreállítása körében az indítványozó tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte. Az indítványozó ezután észlelte, hogy az ingatlanra végrehajtási jog van bejegyezve, ezért felszólította a vevőt, hogy intézkedjen annak törlése iránt. A vevő ezt a kérést nem teljesítette.
- [4] Fentiekre tekintettel az indítványozó végrehajtási igénypert kezdeményezett az elsőfokú bíróságnál. Az indítványozó kereseti kérelmében előadta, hogy álláspontja szerint jogellenesen terheli ingatlanát a vevő által bejegyeztetett végrehajtási jog, az ingatlan tulajdonosa újra ő, és a Zrt.-vel semmiféle jogviszonyban nem áll.

- [5] Az eljáró bíróság az indítványozó keresetét elutasította, és megállapította, hogy az indítványozó végrehajtási jog bejegyzését követően kelt nyilatkozata csak úgy hatályosulhat az eredeti állapot helyreállítása körében, hogy a tulajdonjog bejegyzése (visszajegyzése) azzal a korlátozással történhet meg, hogy a Zrt. korábban bejegyzett végrehajtási joga a tulajdoni lapon bejegyezve marad. Ez következik az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény több rendelkezéséből is, mindenekelőtt a bejegyzések ranghelyével való rendelkezést szabályozó 7. § (1) és (3) bekezdése miatt. Ezt a döntést támasztja alá továbbá a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 138. § (6) bekezdése is. A szabály alapján a Zrt. bejegyzett végrehajtási jogát követően bejegyzett jogok a Zrt. végrehajtási jogát nem sérthetik, a végrehajtás célját nem hiúsíthatják meg. Az ingatlan-nyilvántartásban tulajdonosként feltüntetett adós, azaz a vevő vonatkozásában a végrehajtási jog bejegyzése jogszabályszerűen került bejegyzésre, mind a végrehajtó, mind a földhivatal a jogszabályban foglaltak alapján járt el, mivel az ingatlan tulajdonosa annak megterhelése időpontjában a vevő volt, és ezen az a körülmény sem változtat, hogy az adásvételi szerződésből eredő fizetési kötelezettségét nem teljesítette.
- [6] A bíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó úgy értékesítette az ingatlanát, hogy a vevő tulajdonjogának bejegyzéséhez a vételár kiegyenlítésének hiányában járult hozzá. Rámutatott arra is, hogy a döntés csak az indítványozó az irányú keresetének az elutasítását jelenti, hogy a végrehajtás alól az ingatlant oldja fel a bíróság, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne érvényesíthetne alappal igényt az egyébként nem szerződésszerűen teljesítő vevővel szemben. Hangsúlyozta azt is, hogy ezzel az indítványozó nem vált adósává a Zrt.-nek. Választása szerint vagy tehermentesíti az ingatlant, vagy tűri a végrehajtási jog alapján annak értékesítését. Mindkét esetben az eredeti adóssal, azaz a vevővel szemben megtérítési igényt érvényesíthet.
- [7] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és kimondta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és az abból levont jogi következtetések is helytállóak. Megerősítette, hogy a vevő tulajdonjogának bejegyzése és a végrehajtási jog bejegyzése iránti eljárásokhoz viszonyítva az indítványozó tulajdonjogának visszajegyzése iránti kérelem új kérelem volt, így azt a földhivatal nem intézhette el a vevő tulajdonjogának bejegyzése iránti kérelmének rangsorában. Emiatt az ingatlan-nyilvántartásban a szerződéskötés előtti állapot teljes mértékben nem állítható helyre. Az indítványozó a vevővel szemben a szerződésszegésből eredő kárának megtérítését külön perben érvényesítheti.
- [8] Az indítványozó mindkét ítélet ellen nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint mind az első, mind a másodfokú bíróság mellőzte az általa részletesen előterjesztett történeti tényállás teljes körű vizsgálatát és annak okszerű mérlegelését, ezért a bíróságok által figyelembevett tényállás téves következtetés levonását eredményezte. Az eljáró bíróságok ingatlan-nyilvántartási szempontból értékelték a tényállást, de nem észlelték az indítványozó tulajdonjogának védelmi szükségletét, pedig a kereset is ennek érdekében került előterjesztésre, ezért az ítéletek nem állják ki a szükségességi-arányossági teszt követelményeit, mivel a tulajdonjog részbeni elvonása és korlátozásának a súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.
- [9] Véleménye szerint nem került értékelésre az sem, hogy a Zrt. adósa végérvényesen nem szerzett tulajdonjogot a lefoglalt ingatlanon, nem volt jóhiszeműen ellenérték fejében szerző sem, mindössze egy átmeneti, függő jogi helyzetben olyan személy volt, mint aki tulajdonosnak tűnt, azaz nem értékelték a meghiúsult adásvételi szerződés következtében beálló helyzetet, és azt sem, hogy az indítványozó nem adósa a Zrt.-nek.
- [10] Megállapítja, hogy az eljáró bíróságok az igényper tartalmát, célját és hatókörét a jogszabály szövegétől eltérően, azaz alaptörvény-ellenesen értelmezték, mert nem értékelték a végrehajtási jog bejegyzését követően utóbb megváltozott helyzetet, melyben a foglalás alá került ingatlan ismét a korábbi, egyben jelenlegi tulajdonos indítványozó tulajdonában volt és van, és az utóbb megváltozott körülményekre tekintettel az eredeti állapot visszaállításának következményeként az indítványozó visszajegyzett tulajdonjoga változatlan formában áll fenn. A tényhelyzet és jogi helyzet látszatának ellentétét az eljáró bíróságok nem oldották fel.
- [11] Az indítványozó utal arra is, hogy az eljáró bíróságok döntéseik meghozatalakor nem voltak tekintettel a Legfelsőbb Bíróság egyik eseti döntésére, mely szerint nem csak az ingatlan-nyilvántartási állapot vizsgálandó, hanem a tényhelyzetet is vizsgálni kell, amely alapján az ingatlan-nyilvántartási helyzettől függetlenül is van olyan jog, ami alapján megilleti az indítványozót jogának megóvása végett a foglalás alóli feloldás az igényper segítségével. Álláspontja szerint az igényper eldöntése szempontjából lényeges körülményeket, az azokban beálló változásokat egyáltalán nem értékelték az eljáró bíróságok.
- [12] Az indítványozó meglátása szerint a támadott bírósági ítéletek sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, T) cikk (3) bekezdését, V. cikkét és XIII. cikk (1) bekezdését. Véleménye szerint tulajdonjoga szükségtelenül és aránytalanul szenved sérelmet, a támadott döntések az ingatlan-nyilvántartás rendelkezéseit védendőbb értéknek tekintik, mint az indítványozó tulajdonjogának védelmét, ami sérti a jogforrási hierarchiát, az ítéletek

teret biztosítanak a Zrt. számára, hogy az indítványozó tulajdonjoga ellen intézhessen jogtalan és közvetlen jogi támadást, továbbá a döntések az indítványozó tulajdonját akképpen vonják el, és biztosítanak egy olyan harmadik személynek jogelőnyt, amely harmadik személlyel az indítványozó semmilyen jogviszonyban nem áll, nem köteleztette az ítéletek alapján jogot szerző félnek.

- [13] Az indítványozó részletesen ismerteti még a végrehajtási igényper szabályait, célját, a vonatkozó bírósági gyakorlatot, a szabályozással kapcsolatos saját álláspontját és a vonatkozó rendelkezések véleménye szerint helyes értelmezését.
- [14] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29.–31. § szerinti tartalmi követelményeket.
- [15] 2. A befogadhatóság formai feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani. A jogerős ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2013. július 20-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2013. július 22-én érkezették a Debreceni Járásbíróságon, ezért a panasz határidőben beérkezettnek tekinthető.
- [17] A panasz megfelel továbbá az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott formai követelményeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, tartalmaz a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó rövid okfejtést, és kifejezett kérelmet a megtámadott ítéletek megsemmisítésére.
- [18] 3. A befogadhatóság tartalmi feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [19] 3.1. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, hiszen a jelen ügyre okot adó jogvitában félként szerepelt.
- [21] Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [22] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hivatkozott az Alaptörvény a T) cikk (3) bekezdésének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény ezen rendelkezése nem tekinthető olyan, az Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek a sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani, mivel a szabály a jogalkotó szervek számára állapít meg kötelezettséget a jogszabályok előkészítése és elfogadása kapcsán.
- [23] 3.2. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdései, az V. cikk és a XIII. cikk (1) bekezdése sérelmére is. A felhívott alaptörvényi rendelkezések az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogai. Ezért az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy fennállnak-e az Abtv. 29. §-ában rögzített befogadási feltételek. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén folytatja le.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó lényegében és túlnyomórészt a bíróságok rá nézve kedvezőtlen tényállás-megállapítási, bizonyítékértékelési és jogértelmezési tevékenységét elemzi, vitatja és sérelmezi. A támadott ítéletek és a sérültnek állított alaptörvényi rendelkezések kapcsolatára, az ítéletekből következő vélt alkotmányjogi sérelmek bemutatására, okszerű kifejtésére és indoklására a beadvány lényegében egy-egy mondatos érvelést tartalmaz.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörében a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírói döntések által okozott valamennyi állított vagy tényleges jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az

Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013.(X.22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

- [26] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem alkotmányossági, hanem törvényességi-jogalkalmazási kérdésekre vonatkozik. Ebből következően az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseire, V. cikkére és XIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozó elemeiben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeknek.
- [27] Mindezekre tekintettel az indítványt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2014. május 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1201/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3165/2014. (V. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.22.112/2012/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó szövetkezet jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.22.112/2012/13. számú ítéletével szemben terjesztette elő.
- [3] Az ügy előzménye az volt, hogy az indítványozónál az adóhatóság adóhiányt állapított meg, és őt ennek az adóhiánynak, valamint az emiatt kiszabott adóbírságnak és késedelmi pótléknak a megfizetésére kötelezte. Az indítványozó nagyértékű mezőgazdasági gépeket vásárolt, melyeket saját szövetkezeti tagjainak (jellemzően gazdasági társaságoknak) üzemeltetésre ingyenesen átadott. A hatályos szabályozás alapján úgy vélte, hogy élhet az előzetesen felszámított adó(áfa)-levonási jogával és emiatt az adófizetési kötelezettségét csökkenthette. Az ügyben közigazgatási határozat született, melyben az adólevonást az eljáró Adó-és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal nem találta jogszerűnek. A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata folytán eljár Baranya Megyei

Bíróság és a felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság a közigazgatási döntést helyesnek minősítette és megállapította az indítványozó adófizetési kötelezettségét.

- [4] Az indítványozó ezt követően bírósági jogkörben okozott kár megfizetése iránt pert indított a Legfelsőbb Bíróság ellen. Keresetét arra alapította, hogy a Legfelsőbb Bíróság a hatályos hazai és európai uniós jogszabályokat nem megfelelő tartalommal alkalmazta és ebből kára származott. Úgy vélte ugyanis, hogy a 77/388/EGK irányelv számára adólevonási jogot biztosít, így adófizetési kötelezettségének mértékét jogszerűen csökkenthette. Emellett kérte az első fokon eljáró Fővárosi Bíróságtól, hogy előzetes döntéshozatali kérelemmel forduljon az Európai Bírósághoz. A bíróság az indítványozó mindkét kereseti kérelmét elutasította. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Bíróság ítéletét mindkét tekintetben helybenhagyta. A Kúria külön döntött az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításáról (7. alszámú végzés), valamint a jogerős ítéletáblai ítélet hatályában történő fenntartásáról (13. alszámú ítélet). Ennek az ítéletnek a tartalma azonban részben megegyezik az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításáról szóló végzéssel.
- [5] Ez utóbbi ítélet ellen terjesztette elő az indítványozó alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikkének (tisztességes eljáráshoz való jog és törvényes bíróhoz való jog) sérelmét állította. Arra hivatkozott, hogy a Kúria nem tett eleget az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési kötelezettségének. Úgy vélte, hogy a Kúria önkényesen tagadta meg azon kérelmét, hogy az ügyben az Európai Bíróság járjon el, ugyanis az elutasítást szakmailag megfelelően, objektíven és kellő részletességgel meg kellett volna indokolnia, aminek azonban álláspontja szerint nem tett eleget. E körben hivatkozott az indítványozó az Európai Bíróság által hozott *Cilfit* és a *Köbler* ügyben foglalt kritériumokra, illetve azok nemteljesülésére.
- [6] Alkotmányjogi panaszában másodlagosan az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság az általa feltenni kívánt kérdéseket előzetes döntéshozatal keretében terjessze az Európai Bíróság elé.
- [7] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be.
- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [9] 2.1. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdése szerinti feltételeknek formailag megfelel, az alkotmányjogi panasz a törvény által meghatározott határidőben került előterjesztésre. Az alkotmányjogi panasz részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek is abban a vonatkozásban, hogy – az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem kivételével – megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést, tartalmaz a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a támadott ítélet megsemmisítésére.
- [10] 2.2. Az ügy befogadásáról való döntéskor az indítvány további elemeinek tartalmi vizsgálata során az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2) bekezdésének megfelelően – különösen az Abtv. 26–27. §§ szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §§ szerinti feltételeket vizsgálja.
- [11] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó a peres eljárásban felperesként vett részt. A Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete ellen további jogorvoslat nem áll rendelkezésre, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltaknak is eleget tesz. Az indítványozó formálisan (ügyszám szerint) az ügy érdemében hozott ítéletet támadta, azonban az indokolás tartalma az előzetes döntéshozatal iránti kezdeményezést elutasító végzés ellen irányul. Az ügy érdemében hozott ítélet tartalma azonban – mint az fentebb kifejtésre került – részben megegyezik az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításáról szóló végzésben foglaltakkal. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a vizsgálatot – az indítványnak megfelelően – a kártérítési ügy érdemében hozott ítéletre folytatta le.
- [12] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét arra alapította, hogy – szerinte – a bíróság a kártérítési ügyben nem tett eleget az arra irányuló kérelmének, hogy kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bíróságánál.

- [14] Jelen alkotmányjogi panasz tartalmával kapcsolatos gyakorlatát az Alkotmánybíróság – többek között – a 3028/2014. (II. 17.) AB végzésében összegezte: „Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további [...] tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság e feltételekkel összefüggésben arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}.
Az Alkotmánybíróság osztja a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perben hozott, az első fokú bíróság által az előzetes döntéshozatalra irányuló kérelmet elutasító végzés indoklásában kifejtetteket, jelesül, hogy: „[a] felperes által feltett kérdések nem a szerződések értelmezésére vagy az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusai érvényességének megállapítására és értelmezésére, hanem a tagállami bíróság határozatának felülvizsgálatára irányulnak, így azok nem tartoznak az EUB hatáskörébe”.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával történő, és a bíróság diszkrecionális jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek. Jelen ügyben – az alkalmazandó jogszabályok értelmezésével és a ténykérdések figyelembe vételével – az eljáró bíróságnak – a nemzeti jog szerinti törvényes bírónak, azaz hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bírónak – kellett eldöntenie, hogy terheli-e előzetes döntéshozatal-kezdményezési kötelezettség, vagy mentesül ez alól, így ennek felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-a alapján nincs hatásköre {3110/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [24]}.
- [17] Az előzetesen felszámított adólevonás jogszerűségének a vizsgálata a konkrét ügyben jogalkalmazási kérdés, jogszabály-értelmezéssel hozott döntés, mely jelen ügyben nem vet fel alkotmányossági kérdést, e döntés felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak a fentiek szerint nincs hatásköre, mivel törvényességi, szakjogi kérdésekben nem, csak alkotmányossági kérdésekben dönthet.
- [18] A fentiek alapján az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító részei vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel. Az indítvány ezen panaszelemek tekintetében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeknek, ezért azokat az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [19] 3. Az indítványozó emellett az Alkotmánybíróságtól is kérte, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az Európai Bíróságnál. Az indítványozó kizárólag az általa alaptörvény-ellenesnek vélt bírói ítélet megsemmisítését kezdeményezheti az Abtv. 27. §-a alapján lefolytatott eljárásban. Az Abtv. hivatkozott rendelkezése szerint azonban nem indítványozhatja előzetes döntéshozatali eljárás megindítását, ezért az indítvány ezen részét az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

- [20] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a, 29. §-a, 56. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és c) pontja alapján visszautasította.
Budapest, 2014. május 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/507/2014.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozata az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető
HU ISSN 2062–9273